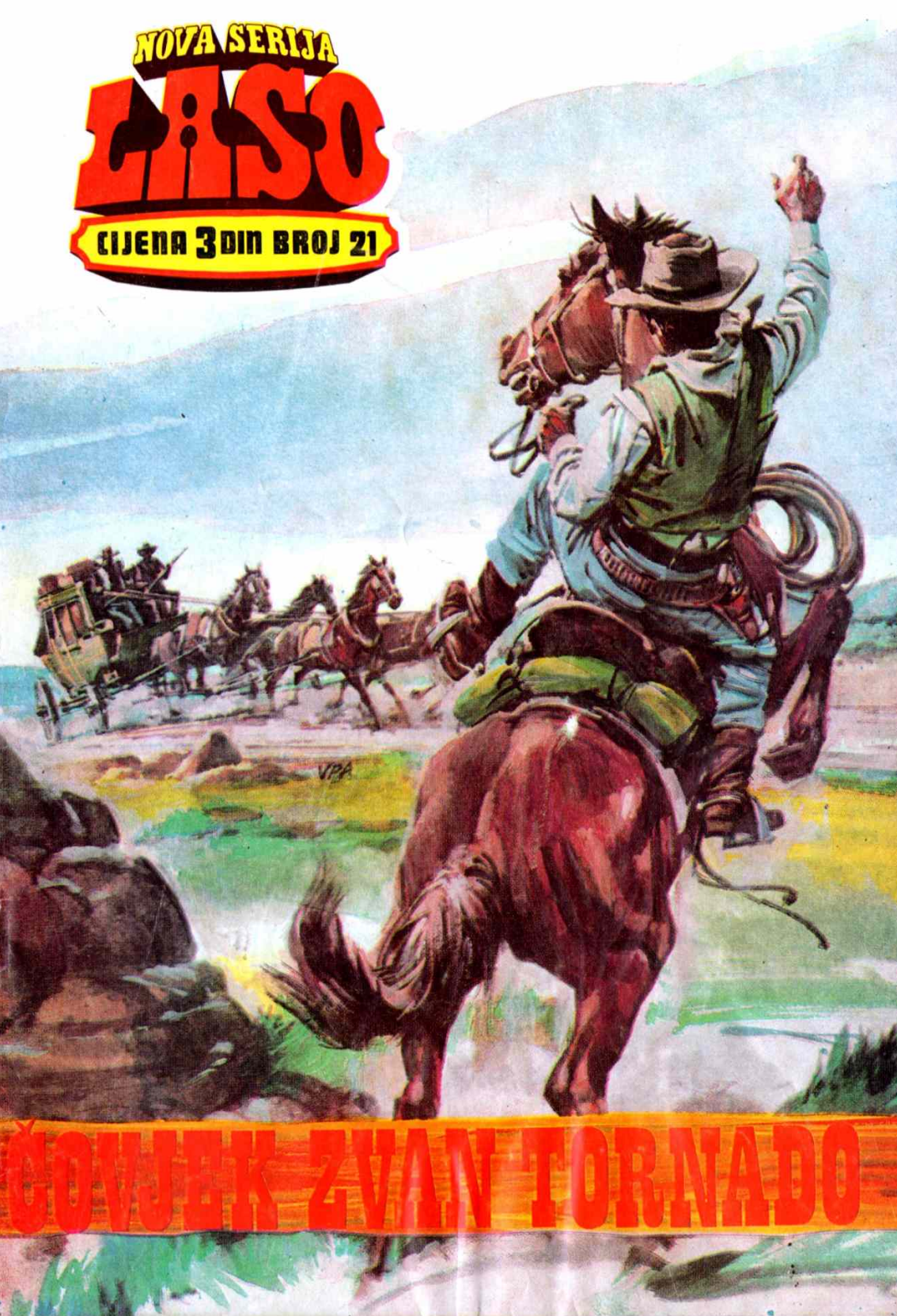

NOVA SERIJA
LASO

CIJENA 3 DIN BROJ 21

ČOVJEK ZVAN TORNADO

LEE MARTIN

ČOVJEK ZVAN TORNADO

»Laso« Nova serija 1973.

Urednik: Ladislav Grakalić

Preveo: Kalman Vajs

»Laso« — Izdavač. OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — V. d. glavnog i odgovornog urednika Borivoj Jurković — Tisak OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1973.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/1-1973. od 22. VI 1973.

I

— Prokletstvo, zašto je tamo gore zapelo?

Snažan, svijetlokos muškarac stajao je na rubu ponora i gledao pored teških kola. Konji osmoroprega upeli su sve snage da se kola na strmoj planinskoj cesti ne bi otkotrljala nazad; same kočnice ne bi mogle zadržati tu težinu.

Visok se muškarac provuče pored kola i osmoro konja.

Kočijaš i njegov pomoćnik, što su već davno sišli i čvrstim pesnicama stezali prednjacima, podbradnjake, slegnuše ramenima kad ih je svijetlokosi upitno pogledao.

— Ne znam što se tamo naprijed događa, gospodine Kincaide — reče kočijaš.

Elko Kincaid prekune. On se probijao dalje prema prvim kolima, koja su prouzrokovala zastoje. Gledao je duž njih, ali nije ništa vidio. Čuo je strašljivo njištanje konja. Ovoga puta se nije mogao provući pored kola. Bio je preblizu rubu ponora što se više od stotinu stopa okomito rušio u dubinu.

Nije mu preostalo ništa drugo već da se vere preko arnjeva. Jedan šesnaestogodišnji dječak sjedio je naprijed na sjedalu kočijaša i svom se snagom odupirao o pod kola, rukama čvrsto obuhvativši držak kočnice.

Elko Kincaid, pogleda naprijed, iznad uznemirenih konja.

Emerson Greeley, bradati kočijaš, jedva je još mogao vladati konjima. Njegov pomoćnik potrčao je nekoliko metara uz kola i sada je klečao pored jedne konjske lešine, što je ležala nasred ceste. Kincaid se pitao kako taj

čovjek zamišlja da sam ukloni lešinu s puta.

— Kreni naprijed — naredi dječaku na sjedalu.

Dječak odmahne glavom. Sa čela i preko pocrvenjela lica slijevale su mu se krupne graške znoja.

— Ne mogu ispustiti kočnicu, zaptivka je slomljena.

Još i to, pomisli Kincaid, a glasno upita:

— Možeš li je držati još nekoliko minuta?

Dječak s naporom potvrdi.

Kincaid nije dugo kolebao. Skoči prvom konju u sprezi na leđa i sačeka da se životinja malo primiri. Onda se polako prebaci dalje, s konja na konja.

Konji prednjaci bili su najnemirniji. Zadah lešine udisali su raširenim nozdrama i to ih je činilo mahnitim. Emerson Greeley morao je uložiti svu svoju snagu da bi ih zadržao na cesti. Oni su se trzali čas na jednu čas na drugu stranu i Greeley bi povremeno jednom nogom visio nad ponorom.

Desni prednjak odbaci Kincaida o stijenu na suprotnoj strani ceste. On se baci naprijed, jedno kopito za dlaku mu sijeve pored ramena. Naposljetku mu uspije: u nekoliko koraka stigao je do vozačeva pomoćnika što je bezuspješno pokušavao odstraniti tešku konjsku lešinu.

Elko Kincaid se prihvati posla. Imali su sreću što je uginula raga ležala nogama okrenuta prema stijenama, pa su je mogli kotrljati preko leđa. Dovoljavši je tako do ponora, iako su je uklonili s prolaza.

Vodič odmah potrči natrag konjima. Zajedno s Emerson Greeleyjem oni su apregu opet smirili.

— Pripazi dječake! — viknu Greeley. — Kočnicu popuštaj vrlo polako! Ako je odjednomпустиš, mi smo izgubljeni, jasno?

Dječak klimnu. Lice mu se sijalo od znoja, ali iz njegovih očiju zračila je svijest da sve ovisi o njemu. Pomisao na to, čim se, udvostručila je njegove snage. Kincaid je znao što znači držati kočnicu teških kola na strmu putu. I poneki odrasli ljudi zakazali su na tom zadatku.

Dječaku je uspjelo. Konji napeše ormu i teška se kola pokrenuše. Dječak je sve više popuštao kočnicu dok se kola najзад počеше kotrljati.

Elko Kincaid potrči prema vrhu strmine. Više nije mogao pomoći ljudima jer se nije mogao još jednom provući pored konja. Bio je uznemiren. Kako je uginuli konj dospio nasred ceste? U silnu uzbuđenju, nije obratio pažnju na to da ustanovi od čega je konj uginuo. Ali, bila je odvratna svinjarija ostaviti strvinu da ovako leži.

Ili je, možda, konj položen namjerno?

Kincaid je imao mnogo razloga da bude nepovjerljiv. O tovaru što ga je vozio nije, doduše, mogao gotovo nitko ništa znati, ali u ovoj zemlji čak su se i tajne širile nevjerojatnom brzinom. Nije li se, možda, Gordon Radcliffe izbrbljao?

Vodič vidje da su se pokrenula i druga kola; uradili su to na isti način kao Greeley. Kočijaš i njegov pomoćnik povelu su prednjake, a treći je vozač sjedio u kolima, da bi u slučaju opasnosti mogao potegnuti kočnicu.

Momčad što ju je Kincaid odabrao bila je prvorazredna; Emerson Greeley i njegovi ljudi slovila su za najbolju ekipu upravljača višesprezima zapadno od Pecos. Elko je Emersona Greeleyja poznavao već odavna i znao je da ga nikada za taj posao ne bi dobio da mu je priznao što će prevoziti. Ovako je bilo bolje. Greeley je mislio da su dvojica kola natovarena dijelovima postrojenja za separaciju srebra, koje su oni trebali dopremiti preko El Pasa u New Mexico, u Arizoni. On se, doduše, čudio što je Kincaid izabrao put preko

teško prohodnog klanca Guadalupe, ali onaj što plaća je gazda, a ovaj je viraški dobro plaćao.

Kincaid ni u kojem slučaju nije namjeravao putovati za El Paso. Neposredno pred Slanim jezerima, gdje se račvaju ceste za El Paso i Vah Horn, on će momke isplatiti i poslati ih kući. Produžit će s nekolicinom Meksikanaca koji ga tamo čekaju i koji će kola odvesti dalje prema jugu, do Rio Grande. Put do tamo bio je ravan, pa mu više neće biti potrebni najbolji kočijaši, već ljudi koji znalacki barataju revolverima i što ne pate od skrupula ako treba zapucati na ljude od zakona, ako bi gurnuli nos tamo gdje ne treba. A Meksikanci što će ga čekati kod Slanih jezera bili su upravo takvi tipovi. Osim toga, njih nije morao ni plaćati; oni su pripadali kupcu koji će na Rio Grandeu preuzeti tovar.

Kincaid je bio načistu s tim da će njegovi problemi na Slanom jezeru tek započeti. On je bio uvjeren da je general Acharte, kako se taj meksikanski odmetnik zvučno nazivao, naredio svojim ljudima da prvom zgodom ubiju gringa.

Razmišljajući o tome, Elko se nasmiješi. Ti Meksikanci neće biti prvi što će to pokušati. Zapadno od Pecos bilo je podosta grobova što ih je on naselio; bili su to odmetnici koji su ga htjeli lišiti njegova teškom mukom stečena novca, ili mladi momci koje je njegov revolveraški ugled poticao da ga izazovu na dvoboj. Odlučio je da prema tim mladim klipanima bude sažaljiv. Jednom je htio jednog od njih poštediti i pri tom je malone zaglavio; pucao mu je u ruku, a kad se okrenuo, momčina mu je stjerala kuglu u leđa. Četiri je tjedna bio prikovan uz krevet i tek je za dlaku izbjegao smrti. Otada on više ne puca u ruke mladim nazovi herojima. Oni su unaprijed znali na što se odlučuju kad su stali nasuprot Elku Kincaidu, nazvanom Tornado. On će izaći nakraj i sa četiri Meksikanca, ali mora držati oči širom otvorene.

Pokuša odagnati te misli. Još ima kada o tome razmišljati, dotle još nije stigao. Bio je on čovjek što je brigu brinuo tek onda kad bi joj iskrsnuo uzrok; bijaše naučio da je bolje i

svrsishodnije umjeti se sabrati i snaći u kritičnom trenutku.

Njegov je pogled ispitivački promatrao okolno stijenje, ali nije ništa otkrio. Preostalo je još samo dvijesta metara do vrha klanca, i činilo se da će ih Greeleyjevi ljudi bez teškoća svađati.

Još tri dana, razmišljao je Tornado, i bit će za sto tisuća dolara bogatiji.

Stigavši do vrha, uzvere se na jednu stijenu s koje se pružao bolji vidik na okolinu. Nadaleko i naširoko nije vidio ništa do planina. Na zapadu blistao je u jarku sunčevu sjaju bijeli vrh Guadalupe Peaka.

Životinje su teško dahale. Koža im je bila sva u pjeni i znoju, kada su se naposljetku zaustavile na vrhu klanca. Emerson Greeley pođe natrag, k drugim kolima, pa pregleda i ovu spregu. Konji su morali biti u potpunom redu, inače ne bi izdržali strmi spust prema jugu.

Greeleyju pride dječak, a bradati ga kočijaš potapša po ramenu. A onda se, usred pokreta, ukoči.

Elko, koji ga je promatrao sa stijene, vidje iznenađeni izraz u njegovim očima, prije no što je začuo mukli pucanj dalekometne puške.

Greeley padne na dječaka i povuče ga sa sobom na zemlju, a Kincaid spazi veliku rupu u Emersonovim leđima. Još je stigao pomisliti da rupa može potjecati samo od kalibra 54, a onda se u tren oka otvori pakao.

Ostali su još uvijek zurili u Greeleyja kada su ih usijane olovne kugle iz zasjede nemilosrdno pokosile. Nitko se nije uspio domoći zaklona. Unutar jedne jedine minute podmukle, kukavne ubojice iz zasjede ugasile su ovdje, na vrhu klanca Guadalupe, pet ljudskih života.

S položaja na kojem se nalazio Kincaid nije mogao vidjeti gdje su se ubojice prikrile. Bijaše svjestan da su izgledi da se živ izvuče manji od manjeg. Ako ubojice imaju tako dobar pregled nad klancom, zacijelo su otkrili i njega, pa točno znaju gdje se sada nalazi.

Polako se pokrenu i počne penjati dalje uz stijenu; možda se uspije prebaciti na suprotnu padinu brijega.

Stigao je do malenog zaravanka, na kojem je kratko predahnuo, a onda se njegovi prsti ponovo uvuku u jednu pukotinu u stijeni i tu se čvrsto, kao s kandžama, pridrže.

Tane fijukne o stijenu. Tornado osjeti strašan udar u desnu lopaticu, a cijelo njegovo tijelo kao da u hipu postade praralizirano. Primijetio je kako mu se prsti polako izvlače iz pukotine i tada nauznak padne opet na zaravanak. Oči mu se uprave naniže, prema klanцу, i on ugleda krupna muškarca, dugačke i razbarušene kose, odjevena u čupavi kaput od bizonskog krzna.

Neznanceve su kretnje bile tromе, poput one u medvjeda, ali bio je isto toliko i okretan. U hipu se okrene i upravi revolver, kojeg ranije nije imao u ruci, u dječaka što se pridigao ispod Emersona Greeleyja. Jedan su trenutak zurili jedan u drugoga, a tada je, čini se, dječak nešto rekao.

Kincaidu se učinilo da je na divovu bradatu licu primijetio grimasu cerekava smiješka, a onda je orijaš povukao otonac. Metak odbaci dječaka unazad. Napravio je još nekoliko teturavih koraka, ruku ispruženih pred sebe kao da se brani. Ali, nije se mogao održati na nogama i tik uz druga kola on se sruši. Neznanaц u čupavu kaputu pride dječaku, podiže revolver i još jedanput opali.

Elko je sve to gledao kao da sjedi u kazalištu. Imao je osjećaj kao da se svi ti događaji njega ništa ne tiču. Jedino što je od njega još živjelo bile su oči; vidjele su užas, ali mozak mu više nije mogao preraditi utiske.

Bradati orijaš se okrene i pogleda naviše, prema ravni i Elku Kincaidu, zatim podiže pušku što ju je držao u ljevici i pažljivo nanišani. Hitac muklo odjekne okolnim stijenjem.

Tornado nije osjetio kako mu je kugla proparala kaput, no neki taman, oštar glas prodro mu je u uho kao kroz vatu.

— Okani se jalova posla, Simeone — vikao je netko. — Stedi municiju. Momak je već s onu stranu, inače bi se odavno otkotrljao u zaklon!

Iza stijene iskrslо je petoro ljudi. Stasom i odjećom nalikovali su jedan

na drugoga kao jaje jajetu. Odvukli su mrtve do ponora i sunovratili dolje. Zatim su se popeli na sjedala kola i, divlje urlajući, potjerali iscrpljene konje. Nekoliko minuta kasnije nestadoše u klanцу.

Elko Kincaid ležao je pod užarenim suncem kao mrtav. On nije osjećao vrućinu što mu se penjala u glavu, ni krv što mu se slijevala niz rame. Nije osjećao ništa. Pred očima su mu se, odjednom, zavrtjele crvene kružnice.

Elko Kincaid bio je, tako reći, mrtav.

II

Muškarac, izbezumljen od straha, pogleda uokolo.

Znoj mu se u mlazovima slijevao niz sjajnu, crnu kožu gornjeg dijela tijela. Hlače su mu bile razderane, a desna nogavica natopljena krvlju. Široke su mu usnice bile suhe i raspucane, a vunasta kosa pokrivena debelim slojem prašine.

Silni prsni koš crnca dizao se i spuštao od duboka, hripava disanja. Oči su mu se proširile od užasa kada je, daleko na sjeveru, opazio oblačić prašine što se dizao prema nebu, da bi se visoko gore rasplinuo.

Okrene se i potrči dalje. Koža na njegovim bosim tabanima visjela je u krpama. On stisne zube, pokušavajući zatamiti boli. Za pola sata progonitelj će naći njegova konja što je, nagazivši u neku rupu, slomio prednju lijevu nogu. Tada će još jednom potjerati svoje životinje da najzad uzmu svoju žrtvu.

Put je postajao sve strmiji, ostalo je još više od milje do klanca. Crnac je znao da jahačima ne može umaknuti, ali on je ipak trčao dalje. Njegove su se noge pokretale mehanički; više se ni jedan jedini put nije osvrnuo.

Već je često bježao pred bijelima. Međutim, kad je poslije građanskog rata preselio na zapad i počeo tamo raditi kao kauboj, vjerovao je da je to zauvijek prošlo.

No, sve je bilo na dlaku isto kao i prije; jedina razlika bila je u tome što ovoga puta njegov trag nije slijedio lovac na robove već u svojoj muškoj

taštini povrijeđeni, vlastoljubivi, stari rančer.

Crnac ugleda nekoliko lešinara kako kruže iznad klanca, spuštajući se sve niže. U početku nije na to obraćao pažnju, ali kad je, teško dišući, stigao do vrha, slučajno pogleda navise, u njih.

Prestrašio se kad je ugledao beživotno tijelo čovjeka na zaravanku stijene. Zastađe i, silno prestrašen, zaokruži pogledom uokolo.

Oblak prašine već se silno približio i progonjeni je razabrao pojedine jahače. U drugim okolnostima on bi tog čovjeka skinuo sa stijene, ali sada je bio u pitanju njegov vlastiti život.

Već se htio okrenuti i potrčati dalje kadli se nečemu dosjeti. Pažljivo pogleda u tragove konja, nogu i kola na tlu. Ako bi se popeo na zaravanak i sakrio se negdje pored mrtvacu, njegovi će progonitelji, možda, povjerovati da je ovdje, u klanцу, sustigao kola i s njima se povezao dalje.

Crnac potrči do stijene, prebriše svoje tragove, a onda se počne verati. Šiljasti i oštri bridovi stijena zabadali su se u njegove izranjene tabane, izazivajući u cijelom tijelu neizdržive boli. Nasred stijene gotovb je malaksao. Počela ga je hvatati vrtoglavica i morao se čvrsto priljubiti uz stijenu da ne bi izgubio uporište. Poslije minute predaha produži. Lešinari nad njim zakriještaše i ponovo polete uvis.

Crnac se uspeo posljednjom snagom. Tada odvuče beživotno tijelo čovjeka s ruba zaravni uza samu stijenu, a onda potrbuške legne pored njega.

Imao je sreću. Ravan je bila dovoljno prostrana da bi ih štitila od pogleda iz klanca. Crnac pogleda u mrtvacu pored sebe; ovaj mu je čovjek, možda, spasio život, ali on to nikada više neće sraznati. Lešinari nad njima poletjeli su u stranu i obrušili se u ponor. Trenutak kasnije crncu se učini da čuje bijesno zavijanje kojota.

Onda zavlada tišina, teška, nepodnošljiva.

Čovjek se nije usudio maknuti, iako se jahači više nigdje nisu mogli nazrijeti. On pritisnu glavu uz usijanu stijenu. Čekaše. Priljubljen uz nepomična neznanca, ugleda rupu u njego-

vim plećima, krv što je iz nje prokuljala natopila mu je cijelu košulju i kaput.

Odjednom se strese i lice mu poprimi prljavosivu boju. Čovjek pored njega nije uopće bio mrtav! Njegova su se rebra lagano dizala i spuštala.

Onda se u klancu začu topot kopita, pa žamor ispremiješanih muških glasova. Zveketali su lanci žvala, zaškripotalo kožno remenje. Jahači su se zaustavili i posavjetovali. Jedan je oštar glas izdavao zapovijedi.

Trojici je naređeno neka slijede kola; progonitelj je uz svaku cijenu htio uhvatiti progonjenoga.

Nekoliko je jahača odjahalo, a topot njihovih kopja ubrzo zamre.

— Mi se vraćamo — naredi onaj oštar glas. — Oni će uloviti crnca.

Crnac je ostao pritajen sve dok sunce na zapadu nije utonulo iza bregova. On više nije znao kako je dugo gore ležao. Još se uvijek sav tresući od straha, polako dovuče do ruba zaravni i razgleda klanac.

Nigdje nikoga! Na sjeveru kao da je nazro još oblacić prašine, što se dizao iza potjere koja je odmicala. On odahne. Opasnost je za sada minula. Opasni su mu još mogli biti samo jahači što su pošli za kolima. Ali, proći će nekoliko sati dok stignu kola i ustanove da njega tamo uopće nema.

Snažan svijetlokosi muškarac zastepne; čini se da je hladovina što je zavládala, udahnuła život u njegovo tijelo.

Crnac se dovuče do njega i obazrivo ga okrene. Nije ga poznavao. Pregledao mu je ranu i ustanovio da je kugla zapela u lopatičnoj kosti.

— Imao si sreću, plavokosi — promrmlja. — Da je prošla skroz, razmrcevarila bi ti pluća.

Razmišljao je kako bi ranjenika spustio sa zaravanka. Nije bilo drugog načina, već da ga prebaci na rame i, koristeći slobodne ruke, spusti se s njim niz stijenu.

Crnac požuri, jer se još nije posve smračilo pa je razaznavao pukotine u stijeni o koje se pri spuštanju morao pridržavati.

Kad je stigao dolje, kupao se u znoju. Položio je onesviještenog na zemlju i

sjeo, teško dišući, pored njega. Što, zapravo, može uraditi s plavokosim? Ne može ga nositi trideset milja na leđima, do prvog naselja. A tamo bi ga mogli čekati i neki od momaka pukovnika Wallingforda. Najpametnije bi bilo kada bi ranjenika ostavio ovdje i ne bi za njega više brinuo. Ima ionako dovoljno briga sa samim sobom; mora što prije nestati iz ovoga kraja.

Crnac zaklima glavom. On je znao da ovog čovjeka neće naprosto ostaviti da leži. Dosad je uvijek pomogao svakome kome je njegova pomoć bila potrebna. Zbog toga je već mnogo batina progutao, ali to mu je bilo svejedno. Možda će mu ova suosjećajnost sada donijeti i smrt, ali ni to ga nije plašilo. Znao je da bi čitav protekli život popljuvao kad bi ovog čovjeka prepustio sigurnoj smrti.

Ustane i protegne se. Bio je, štono se kaže, gora od čovjeka. Šest i pol stopa visok i širok poput ormara. Zatim se ponovo prigne i podigne plavokosog kao da je lutka. Tada se okrene i pođe južno niz klanac.

Od jednog kauboja iz svoje bivše momčadi čuo je da se, navodno, neda-leko iza klanca Guadalupe nalazi izvor. Ako stigne do njega, postigao je već mnogo. Tada bi mogao pokušati da iz plavokosog izvadi metak.

Kincaida probudi paklenska bol. Mozak mu je proradio u hipu, isto tako kao što mu je i zamro. Prošlo je dosta vremena dok je primijetio da leži na trbuhu, s licem u pijesku. Iz ugla očiju vidio je nisku vatru, maleni plameni jezičci koji pohlepno lizahu komadiće drva.

Bol u plećima se ponovi.

On se razdra i htjede se okrenuti. No, nije išlo. Neko je na njemu sjedio i pritiskao ga o zemlju.

— Primiri se, čovječe — rače dubok, zvonak glas. — Kopreš li se tako. neću te osloboditi olova.

Elko Kincaid do krvi zagriže usne. Bol je postajala sve žešća. Ali, on ju je rado podnosio, jer je znao da se nalazi u rukama čovjeka koji mu želi pomoći.

— Evo malog zlotvora — odjednom će čovjek.

Bol u Kincaidovoj plečki počela je postepeno jenjavati. Osjeti kako se oko njega omata zavoj, pa se sam okrene na lijevu stranu, kako bi svom spasitelju olakšao posao. Pokušao je u tmini nazrijeti lice tog čovjeka, ali u prvi mah razabrao je samo dva blistavo bijela reda zubi i dvije tamne točke uokvirene velikim bjeloočnicama.

Protaklo je prilično vremena dok je Elko shvatio da mu je život spasio crnac. No, nije rekao ništa.

Crnac ustane, upitavši s prizvukom tuge:

— Zao ti je što te je spasio crnac?

Elko Kincaid se malo pridigne i osloni lijevom plečkom o zid stijene pred kojom je ležao pa polako zaklima glavom i prošapće:

— Glavno je da mi je netko pomogao.

Crnac srdito udari bosom nogom u pijesak i ode. Na vrelu, on se prigne i poče vodom prskati lice.

— Hajde, ne vrijeđaj se odmah — prekine Kincaid tišinu. — Ja naprosto nisam od onih što se umiju prekomjerno zahvaljivati.

Crnac se osvrne i nepovjerljivo pogleda Kincaida. Nije bio načistu što bi mislio o plavokosom. Nije izgledao kao zagrižljivi rasista, ali tko bi mogao čovjeku prodrijeti u dušu?

— Daj i meni malo da popijem — zatraži bijelac.

Crnac se opet prigne, ali onda se pokoleba.

— Reci »molim« — zareža.

Elko bijesno pogleda u crnca. Za čitava svog života nikoga još nije ni za što molio. Uvijek je uzimao što je želio. I upravo bi sada trebao da moli?! Prije bi jezik odgrizao, ili skapao od žedi!

Crnac je čučnuo kraj vode i pogledavao prema Kincaidu. Nije mu bilo nimalo žao što je tom umišljenku jasno stavio do znanja da se ne može prema njemu ponašati kao prema nižem biću. — I, on je čvrsto odlučio da se ne da umekšati samilošću prema ranjeniku.

Kincaid se odupre lijevom rukom o pijesak i pokuša pokrenuti. Nije uspio. Okliznuo se i pao na ozlijeđenu plečku. Usijana bol prostruji mu tijelom. On tiho zastenje, tek krajnjim naporom uspjevši da glasno ne jaukne.

— Da si proklet, ti tvrdoglavi crni bivo! — reče stenjući a u očima mu zasja nekoliko suza. — Pa to što ne kažem »molim« nema baš nikakve veze s tvojom bojom kože. To od mene ni bijeli još nikada nisu čuli.

— Tada ćeš se sada tome naučiti — mirno uzvratil crnac. — Čovjek mora znati što se pristoji.

Tornado iz sveg glasa prokune. Naposljetku mu je uspjelo da se osovi i prisloni uz stijenu. Rana u plečki mu je opet krvarila, osjećao je kako mu se krv slijeva niz leđa. Grozničavo je razmišljao kako bi velikog čovjeka na vrelu naveo da mu pomogne. On posegne lijevom rukom k boku, ali ne napipa oružje. Nakon kraćeg razgledavanja opazi pojas s revolverom kraj komadića odlomljene stijene, gdje je crnac sebi pripremio ležaj. Revolver je bio još u koricama. Na tako jednostavno rješenje da kaže »molim« Elko uopće nije pomislio; to bi bilo nezamislivo.

Crnac je primijetio bjelčev čeznutljiv pogled prema revolveru i nacerio se. Pri tom bljesnu dva niza sniježno bijelih zubi.

— Zaklopi gubicu — progunda srdito Kincaid — inače će nas Komanči otkriti.

— Zacijelo mi zavidiš na mojem lijepom zubalu, ha? — dobaci mu crni smijući se.

Njega je sve to počelo pomalo zabavljati. Pitao se dokle će još plavokosi ustrajati u svojoj tvrdoglavosti, kad on drži kraći kraj batine.

Dugo su sjedili šutke i zurili jedan u drugoga. Elko Kincaid bi uvijek iznova pogledavao prema svom revolveru, ali dosegnuti ga bilo mu je isto toliko nemoguće koliko i doći do vode. Srdžba u njemu rasla je poput plime. Što si, zapravo, taj klipan umišlja? Je li on pop ili subotar, pa da mu usred pustinje odjednom padne na um da svoje bližnje podučava lijepu ponašanju i moralu?

— Moja pleća opet krvare — reče glasno.

Crnac se spokojno nasmiješi.

— Da te iznova previjem? — upita ga.

— Da, vrag ga odnio — prodere se Kincaid — I, ponesi sa sobom usput vode!

— Jesi li rekao »molim«? — upita crnac naizgled iznenađeno. — Nisam još ništa čuo.

— Ti sine šugave vučice i poblesavjelog grizlija — dreknu Kincaid. — Ti si prokletu brzo zaboravio na poslušnost!

Smiješka s crnputa lica u trenu nestade i on ustane, silno razljučen. Pogleda ranjenika kao da će na nj nasrnuti, ali tada se okrene i ode do Kincaidova revolvera. Podigne oružje i, ne osvrćući se više na njega, nestade u tmini.

Vatra je već dogorjela i još se samo poneko drveće žarilo. Kincaid je mislio da će se crnac samo malo udaljiti od logora, ali onda začu kako ovaj odmiče sve dalje.

Prestrašio se. Ako ga ostavi ovdje, bit će izgubljen. Nije mogao ustati, to je maločas uvidio. I, ako uskoro ne dospije u ruke nekome tko se razumije u rane, bit će gotov.

— Hej! Nećeš valjda pobjeći, tvrdo-glavi jarče! — vikne. — Nisam to tako mislio! — On osluhne u noć, ali nije čuo više ništa do zavijanja kojota, a taj je bio prokletu blizu.

Elko Kincaid urlao je u zvjezdanu noć sve kletve što ih je znao. Još će se malo odmoriti, a onda će ponovo pokušati nekako se dovući do vrela. Mora uspjeti! A ako mu se posreći i izvuče živu glavu, potražiti će tog crnog pasjeg sina i oderati mu kožu s tijela, remen po remen. Tek će onda doći na red ostali, oni što su mu ugrabili kola.

— Sto mu gromova, moram uspjeti — promrmlja, pa se najzad počeo oprezno pomicati.

Centimetar za centimetrom privlačio se vrelu, tako da bi se malo podigao a onda lijevom nogom i lijevom rukom gurao tijelo naprijed. Nije mogao izbjeći da se povremeno napnu mišići na plećima, a bol koju bi tada osjetio dovodila ga je gotovo do nesvijesti. Uopće nije bio svjestan da mu je za pola puta do vrela bilo potrebno više od sata. Tada postade nestrpljiv i učini jedan nagao pokret nakon čega još osjeti oštru bol u desnoj plećki a zatim izgubi svijest.

Osvijestio se kada je na usnama osjetio nešto vlažno.

Voda, pomisli sretan. Netko me je našao! Neka ti Bog bude u pomoći ako te pronađem, crni vraže!

Miris pržena mesa zagolicao mu je nos. Njuškao je. Silno primamljiv miris. I, odjednom, osjeti da ima želudac što već poodavno nije ništa probavljao.

Zraka sunca bljesne na njegove izmučene oči. On okrene glavu i podiže malo kapke.

Prizor što ga je ugledao pogodi ga poput udarca kladivom.

Pred njim je čučao crni pasji sin i sipao mu u usta vodu!

Divljim pokretom Elko gurne u stranu udubljeni kamen što ga je crnac držao u ruci, širom otvori oči i pogleda ga pun bijesa.

— Dobro jutro! — Crnac se nasmiješi. — Jesi li dobro spavao?

— Ti — ti... — Manjkale su mu riječi; svu je zalihu kletvi već iscrpio tijekom noći.

Crnac ga uhvati za lijevo rame i prisloni uza stijenu, do koje ga je opet odnio.

Kincaid se sjeti svoje plečke u kojoj, začudo, nije više osjećao boli. Pogleda naniže i vidje da ga je crnac iznova previo. U tu je svrhu žrtvovao ostatak Kincaidove košulje.

Kincaid pogleda crnca u oči i odjednom se zacereka.

— Ipak si mi dao vode — dobaci mu.

Crnac sliježe ramenima i uzvрати smiješkom.

— Bio si bez svijesti i nisi mogao reći »molim« — odgovori. — Mislio sam da ćeš to kasnije, možda, nadoknaditi.

— Na to ćeš dugo čekati — promrmlja Kincaid.

— Možda ćeš još jednom poželjeti vode pa onda možemo, što se mene tiče, igricu ponoviti — reče crnac, a smiješak mu se proširi cijelim licem.

— Onda ću se naprosto onesvijestiti — odgovori suho Elko.

Zagledavši se jedan u drugoga odjednom obojica prasn timer u grohotan smijeh.

— Okey — reče Kincaid kada su se smirili. — Nećeš požaliti što si mi pomogao. Elko Kincaid uvijek je plaćao svoje dugove.

— Ništa mi ne duguješ. — Crnac se uozbilji. — Da nije bilo tebe ne bih spasio vlastiti život. Mi smo, dakle, kvit.

Elko ga iznenađeno pogleda. On je tom čovjeku spasio život? Možda ga je crni s nekim zamjenio?

Crnac primijeti nedoumicu na licu plavokosoga i počne pričati, komadajući istodobno kunića što se ispekao na vatri.

— Najbolje da počnem sasvim od početka — najavi — kako bi sve shvatio. Poslije građanskog rata preselio sam ovamo jer sam čuo da se u rančera i kauboja vrednuje samo čovjek a ne boja njegove kože. Kada sam došao na ranč pukovnika Whitneyja Wallingforda i tražio u njega posao, nisam znao ni jahati. Kada sam rekao da želim postati kauboj, svi su se grohotom smijali i mnoge su šale sa mnom zbijali. Ali, ja se nisam ljutio, jer sam osjetio da to nije bilo u vezi s bojom moje kože, već da su tako postupali sa svakim žutokljuncem. Doblo sam mjesto momka u staji i kriomice sam učio jahanje.

Međutim, nikada u tome ne bih uspio da me jedan stari kauboj nije poučio kako se to ispravno radi. On je jednog dana promatrao što radim i od srca mi se nasmijao. Ali, ostalima o tome nije ništa rekao. Želio je sebi priuštiti šalu da jednog dana iznenadi drugove time što bih ja jahao isto tako dobro kao i oni. Trajalo je tri mjeseca dok sam dotle stigao; nisam samo naučio jahati već sam baratao lasom i bičem kao iskusan kauboj. Osobito sam bio spretn s lasom; stari je kauboj ocijenio da sam za to prirodno nadaren.

Crnac opet odsiječe komad pečena kunića. Kincaid prožvače zalogaj, pa zatraži da nastavi priču.

— Kad sam se ponovo ponudio za mjesto kauboja, svi su se opet smijali i pozvali pukovnika Wallingforda — nastavi crnac. — Dovel i su s pašnjaka najbješnjeg ždrijepca što su ga imali, jer nisu znali da sam upravo na njemu prošao posljednji mjesec svog školovanja. Bio je to crni pastuh, pravi đavo. Na mene se bio nekako priučio i postadosmo dobri prijatelji. Zaprepa-

šteni i širom otvorenih očiju gledali su ga kako mirno stoji dok sam se ja vinuo u sedlo. Tada sam s njim, udobno sjedeći, projahao jedan krug koralom i dobrano se nasmijao zabezeknutim kaubojima. Prije no što su se pribrali od iznenađenja, bacio sam laso na jednog od njih i uspješnim ga pogotkom skinuo s grede na ogradi koralu, tako da se našao trbuhom u prašini. Pukovnik se prvi nasmijao... činilo se da ga je vesellilo što su njegovi momci nadmudreni... a onda su udarili u smijeh i ostali. Od tog trenutka bio sam jedan od njihovih.

— A gdje sam ti ja ono, spasio život? — upita Kincaid s prizvukom dosade. Priča je, doduše, bila sasvim zgodna, ali njega nije zanimala.

Crnac baci oglodane kosti, zaspe vatru pijeskom. Tada podiže pojas s revolverom i opase ga.

— Moramo natrag k cesti, kako bi nas neko našao i poveo iz ove zabiti — predloži Kincaid.

Crnac je, čini se, bio uvrijeđen što Kincaid nije s dovoljno pažnje slušao njegovu priču. On odmahne glavom.

— U najboljem slučaju, mogu te slijedeće noći tamo položiti — uzvрати. — Za dana se na cesti ne smijem pojaviti.

Kincaid ga iznenađeno pogleda.

— Zašto?

— Nisi mi dopustio da ti do kraja ispričam.

— Dobro, dobro — Kincaid pomirljivo uzvрати. — Ali, najprije mi reci što će biti s mojom ranom ako uskoro ne dođemo do nekog liječnika. Hoćeš li me ipak nakraju ostaviti da crknem?

— Ne brbljaj gluposti. Negdje istočno odavde živi starac koji je našoj veličanstvenoj civilizaciji okrenuo leđa. On je, navodno, ranije bio liječnik, a Komanči ga poštuju kao sveta čovjeka. On će ti pomoći.

— Najprije moramo stići do njega — mrzovoljno progunda Kincaid.

Crnac više nije rekao ništa. Donio je Kincaidu još malo vode, a kad se ovaj napio, prebaci ga na pleća i krene.

Bol se vratila u Kincaidovo tijelo, ali preko njegovih usana nije prešao ni najmanji izraz boli, radije je do krvi

grizao usne. Crni je neprekidno išao naprijed, a plavokosi se divio snazi što je bila u tom čovjeku. Teret kao da uopće nije osjetio. Tek se poslije dva sata hoda zaustavio, da predahne.

Obojica su šutjela, silno iscrpljena. Gornji dio tijela crnca sijao se od znoja, a preko lica tekli su mu s čela tanani mlazevi slane vode. Prije no što ga je ponovo položio na svoje rame, on se ohrabrujući nasmiješi ranjeniku. Kretao se istom brzinom kao i prije.

Tornado je izgubio osjećaj za vrijeme i prostor. Svakog je trenutka očekivao da će se crnac srušiti od iznemoglosti i da se neće više dalje pokrenuti. To bi onda bio kraj, jer Kincaid je znao da još jedan dan ne bi preživio.

Nakon još jednog sata Elko izgubi svijest, pa nije znao da se crnac još jednom odmarao i previo mu ranu. Nije se osvijestio ni kad ga je crnac opet digao na pleća i vukao se s njim dalje. Njegovi su koraci sada postajali sve kraći, a snaga mu je bila na izmaku.

Kad je sunce već bilo daleko na zapadu, napokon je ugledao kolibu što se skrivala ispod jedne stijene na padini Comanch Peaka.

Njegove su se noge vukle kroz pijesak, ali koraci su mu opet postali nešto dulji otkad je ugledao brvnaru.

Odjednom su se vrata kolibe otvorila.

Crnac zastane i pogleda starca što je dlanom zasjenio oči da bi ih mogao vidjeti nasuprot blještavilu sunca što je zalazilo. Tada se pokrene. Zašao je za drvenjaru i malo zatim vratio se s konjem. Bacio se na hrbat neosedlana konja i polako potjerao životinju prema pridošlicama.

Crni muškarac pusti da mu plavokosi ranjenik klizne s leđa u pijesak, i mirno pričekava da mu starac priđe.

Indian Joe nije bio rječit. On nije mnogo držao do društvenih pravila. Ako je trebalo što uraditi, nije mnogo okolišao već se prihvaćao posla.

Kad su došli do kolibe, crnac skine Kincaida s konja i odnese ga u kolibu. Starac pokaže na grubo izdjelani krevet i reče:

— Tamo ga položi. Ali, na trbuh.

On prođe pored crnca k nekoj vrsti kamina, složenog od komada stijena, i

raspiri vatru. Na tronožac iznad vatre objesi kotao s vodom. Crnac je izašao, da na bunaru utaži žeđ. Odmah nakon toga ponovo uđe u kolibu, sjedne na pod pred vrata i nasloni se na zid. Više nije vidio kako je stari rasjekao zavoj na Kincaidovoj plečki; glava mu je klonula na grudi i on je usnuo snom nasmrt iscrpljena čovjeka.

III

Elko se probudio iz duboke nesvjestice tek poslije četiri dana. U početku mu opet nije bilo dobro, a onda mu se polako počelo vraćati sjećanje. Crnac ga je htio odnijeti nekom pustinjaku i, čini se, to mu je uspjelo.

Preletio je pogledom prostranu unutrašnjost kolibe. Strop je bio napravljen iz debelih, od čade pocrnjelih balvana i greda. U kaminu, složenom od kamenja, plamtjela je mala vatra a iznad nje, s tronošca visio kazančić iz kojeg se širio zamaman miris.

Kincaid sačeka dok su se otvorila vrata kolibe. Nije mogao vidjeti tko je ušao, jer je glavom bio okrenut vratima, no začas se nad njega nadvilo lice čelava starca i Kincaid mu se prijateljski nasmiješi.

Starac, koji se očito obradovao što mu se pacijent probudio iz nesvjestice, reče:

— No, već je bilo i vrijeme. Već sam pomislio da namjeravaš u mene ostati cijelu godinu.

— Pa, koliko sam već dugo ovdje? — uplašeno upita Kincaid.

— Četiri si dana spavao, sinko, a ja sam svake noći mislio da nećeš izmaći davolu.

— Neće grom u koprive — Kincaid se nasmiješi, ogleda se, pa upita: — A gdje je onaj crni vrag?

Indian Joe priđe kaminu i pomiješa juhu što je kuhala u kotliću.

— Već je prije tri dana odjahao. Htio je pribaviti konje, a želio je i još nešto obaviti. Tako je, barem, rekao. Poručio ti je neka ga sačekaš dok se vrati.

— Rekao je kamo ide? — upita Kincaid.

Indian Joe sliježe ramenima.

— Preko, u New Mexico, tako nešto. Nisam ga baš pažljivo slušao. Trabunjaio je o nekom pukovniku Wallingfordu. Znam samo da je pošao po konje. Ako momak iščezne s mojim kljusetom, morat ćeš ga ti platiti, Kincaide.

Elko se nasmije. Crni će se vratiti; momak je bio i suviše brbljiv, pa neće imati mira dok ne ispriča ostatak svoje povijesti.

Kincaid i Indian Joe šutke su srkali vruću juhu. Kincaid ga, onako usput, upita kada bi smio ustati iz kreveta, ali starac odmah odlučno zaniječe glavom i reče:

— Ni pomisliti da će biti manje od osam dana.

Poslije tri dana Kincaidu je dozlogrdilo izležavanje. Kada je starac izašao iz kolibe, on se polako uspravi i prebaci noge preko ruba kreveta. U glavi mu se odmah zavrti, ali vrtoglavica brzo prođe. Gurnuvši svoja omekšala koljena van, on se oprezno pokuša osoviti na noge. Uspjelo mu je stajati gotovo jednu minutu, a onda je opet morao leći jer mu se vrtoglavica vratila.

Nakon kratka odmora pokuša ponovo, ovoga puta s mnogo više uspjeha. Sat kasnije prešao je cijelu širinu kolibe. Kad je pogledao kroz prozor, vidio je da dolazi Indian Joe, pa se brzo vrati u krevet.

Tako je to išlo naredna tri dana. Tada je došao trenutak kad je Indian Joe izbacio svog pacijenta iz kreveta. Starac nije povjerovao kad je vidio kako Kincaid, smiješeći se zadovoljno, šeće i, štoviše, izvodi nekoliko čučnjeva.

Dva dana kasnije sjedio je Kincaid na indijanskom poniju, jednom od onih koje je Indian Joe imao nekoliko u koralu iza kolibe. Kincaida je najviše brinula umanjena pokretljivost desnice, ali se tješio da će to vježbom brzo popraviti.

Crnac se vratio nakon tri tjedna, kad više ni Kincaid ni Indian Joe nisu u to vjerovali. Kad ih je pozdravio, smijao se tako da su mu se debele usne razvukle od uha do uha.

Bio je odjeven poput najbogatijeg teksaškog kauboja, a dva konja što ih

je doveo bila su prvorazredna. Životinja koju je on jahao bio je pastuh.

Kincaid je odmah naslutio gdje ih je pribavio.

Crnac je bio opasan blistavim pojasom, a iz korica o desnom boku virio je sedefom ukrašen držak revolvera.

— Gdje si ostavio moj kolt? — upita Kincaid kad je crnac sjahao.

Ovaj šutke otvori bisage i izvadi iz njih smotani pojas s Kincaidovim revolverom.

— A što je s novcem što je bio u džepu sedla?

— Za njega sam ti kupio ovog konja. — Crnac se nasmiješi. — Ili si, možda, očekivao da ću zbog tebe postati konjokradicom?

Kincaid progunda nešto nerazumljivo, pa pride konju osedlanom odličnim sedlom, uhvati uzdu i popne se na njega. Onda ga potjera van, u ravnicu što se prostirala pred kolibom.

Vratio se tek kasno uvečer. Prvi put poslije prepada u klancu Guadalupe bio je potpuno zadovoljan; trzaj desnicom nije više bio mnogo sporiji nego prije.

Crnac i Indian Joe upravo su večerali kad je Kincaid ušao u kolibu. Veliki plavokosi muškarac donio je s police tanjur napunio ga iz kotlića nad vatrom, pa sjeo k ostalim uz stol i počeo jesti.

Crnac i Indian Joe i dalje su bili zaokupljeni jelom i nisu ni pogledali Kincaida, dok ovaj nije gurnuo prazan tanjur k sredini stola i rekao:

— Ujutro ću odjahati. — Ustane, uzme sa stola prazni tanjur i pribor i pođe prema bunaru, da ih opere. Kad je bio već na vratima on začu zvonak crnčev glas.

— Nije li to posao za crnca?

Kincaid se ni ne osvrne, samo progunda:

— Možda ovo ne bi dobro uradio.

Cijelu večer nisu međusobno progovorili ni riječi. Elko je vrlo brzo pošao spavati, jer su ga dugo jahanje i vježba pucanja silno umorili.

Probudio se još prije svitanja. Osjećao se kao preporođen. Sada je najzad mogao uraditi ono na što je toliko dugo čekao: potražiti čeljad što mu je ugrabila kola.

U protekla tri tjedna što ih je proveo u Indian Joea, Kincaid je iz dana u dan nagađao tko su mogli biti ljudi što su u klanu napali njega i ljude Emerson Greeleyja. Osjećao je da mu je negdje duboko u svijesti nešto skriveno, ali ma koliko da se naprezao ničega se nije sjetio. Posljednjih dana sve mu je više sazrijevalo uvjerenje da su to bili Meksikanci, što su ga trebali sačekati deset milja južnije, pa odluči poći do generala Achartea i staviti mu pod nos revolver. Morao jahati čak i do Mexico Cityja, taj će mu pas platiti za kuglu u plećki. A to neće biti naplaćeno sa sto tisuća dolara.

Izašao je iz brvnare i osedlao konja. Još mu je nedostajalo nekoliko stvari: dobra puška i gunj ili vreća za spavanje. To će nabaviti u Van Hornu; tamo poznaje neke ljude koji će mu biti pri ruci.

Odjednom kraj njega iskrсне crnac i počne sedlati svoga pastuha.

— I ti odlaziš? — upita Kincaid preko ramena.

Crnac obide svoga konja, nasmiješi se sugovorniku i odgovori.

— Jahat ću s tobom.

Kincaid odmahne glavom.

— Zao mi je, Blacky, ali imam dovoljno svojih problema i ne mogu još i na tebe paziti. Morat ćeš nekako sam izaći nakraj sa svojim pukovnikom.

— Ne moraš paziti na mene, Blondie. Naprotiv, ja ću pripaziti na tebe, da ti ne bi opet neki opaki čovjek zasadio olovo u leđa.

Elko Kincaidu poletj krv u glavu. On stisne oči i preko leđa svoga konja srdito pogleda crnca.

— Nemoj me još jedanput nazvati Blondie, jesi li me razumio?

Glas mu je zvučao oštro i crnac je osjetio da se Kincaid ne šali. Ali, on se i dalje smiješio plavokosom muškarcu.

— Ne možeš mi zabraniti da jašem iza tebe — uzvratim. — A da nisi tako tvrdoglav, uvidio bi da dvojica mogu uraditi više nego jedan.

— Dosad sam uvijek sve uradio sam — prijetjećim glasom uzvratim Kincaid. — A tako će i ostati.

Okrenuo se i pošao prema kolibi, ali slijedeće crnčeve riječi prikovale su ga na mjesto.

— Imat ćeš posla s prilično bezdušnom bandom — rekao je. — Osim onih šest lešina što sam ih našao u klanu pobili su još i trojicu kauboja, koji su poslali za mnom, i četvoricu Meksikanaca.

Kincaid se hitro okrene, uzviknuvši:

— Što znaš, ti?! Poznaješ li te ljude?

— Kako je crnac šutio i izazovno se smiješio, doda: — Hajde, reci već nešto, što mu gromova!

Kincaid je gotovo iskočio iz kože kad je sugovornik odmahnuo glavom i rekao:

— Hoćeš li me povesti ako ti kažem?

— Ti crni proizvode pakla! — zaurla Kincaid. — Zar me ne možeš ostaviti na miru? Što se ne uhvatiš za suknju Indian Joea, možda mu je potreban još netko za sabiranje ljekovitih bilja. Ono što moram uraditi muški je posao, a pri tome mi nisi potreban!

Crnac je i dalje šutio i odmahivao glavom.

Odjednom se Elko sasvim primiri i reče:

— Dobro, smiješ poći sa mnom ako mi imenuješ ljude koji su me napali u klanu Guadalupe.

— Odlično! Kad krećemo?

— Imena tih ljudi! — zareža Kincaid, a u očima mu zatitra opasan bljesak.

— Za to imamo na putu do klanca još podosta vremena.

Kincaidova se ruka spusti do drške revolvera.

— Ovo postaje preglupo, Blacky — reče hladno. — Pokazat ću da te mogu spriječiti da me slijediš.

Kincaid je očekivao da će crnac posiviti i brzo se sakriti iza svoga konja, ali je ovaj stajao mrtvohladan i dalje se smiješeći; štoviše sada je i njegova ruka lebdjela nad sedefom ukrašenom drškom njegova revolvera.

— No čekaj, pomisli Kincaid. Nisam, doduše, još u formi kao ranije, ali za tebe će dostajati.

Okrenuo se kao da će poći prema kolibi i u tom je pokretu njegova desnica poletjela prema koricama i izvukla kolt. Sada još samo kratak okret unazad i crni će mu se naći pred cijevi. Tada će s njegova lica nestati onog blagavog čeka.

Međutim, prvo što je Kincaid ugledao kad se okrenuo, bio je okrugao crni otvor cijevi sjajnog revólvera marke Remington. Onda njegov pogled krene naviše i zaustavi se na široko razvučenim usnama i blistavom crnčevu zubalu. Tada polako spusti revolver u korice.

— Ovim trikom još je moj praotac u prašumi pokušao nadmudriti nekoliko majmuna — dobaci mu crnac.

— Crna sotonio!

Kincaid je bio ljut što je precijenio sebe a omalovažio crnca. Taj je čovjek bio vraški brz i po tome je shvatio da je još daleko od svoje ranije spretnosti. Očito, postoji razlika između gađanja u kamenje od onoga u čovjeka, koji može uzvratiti.

Elko uopće nije obratio pažnju na Indian Joea, koji je stajao na vratima kolibe i smijuljio se. Gurnuo ga je u stranu, ušao i sakupio ono malo svojih stvari. Kad je izlazio, načas zastane kraj Indian Joea i stavi mu ruku na rame.

Starac mu prijazno klimnu glavom; on je znao što se odigrava u tom snažnom muškarcu.

— Hvala ti, starče!

Ta je riječ teško prešla preko Tornadovih usana, ali trenutno nije imao ništa čime bi mogao platiti dug. No, kada je ugledao smiješak na licu Indian Joea, po prvi puta u životu shvati da ova jedna riječ može vrijediti mnogo više od hrpe dolara.

Kincaid se naglo okrene i pođe k svom konju, pomislivši: Proklet da sam! Još ću postati sentimentaln.

Crnca, koji je već sjedio na konju i mahanjem pozdravljao Indian Joea nije ni pogledao. Kincaid se više nije osvrtao; pojahao je ravno na istok prema Guadalupe Peaku, što mu je bio putokaz do klanca.

Crnac je jahao deset jardi iza njega, i činilo se kao da jedan s drugim nemaju nikakve veze. Kincaid se dva puta zaustavljao, da bi predahnuo i napojio konja. Na vrelu kraj kojega mu je crnac izvadio kuglu iz lopatice, on se zaustavi i rasedla konja. Crnac uradi isto. Onda je otišao i poslije nekog vremena vratio s naramkom drva. Kincaid se pitao gdje je, do vraga, u toj

stjenovitoj pustinji pronašao drva. Kad je ugledao mjesto na kojem je, s povijenom ranom, bio prislonjen uz stijenu, pomisli kako zapravo nema baš nikakva razloga da se ljuti na crnca.

Poslije jela on se zadovoljno opruži i pogleda u crnca koji se, kao uvijek, prijazno smješkao, pa upita:

— Kako se, zapravo, zoveš, Blacky?

— To nije lijepo ime, Blondie. Ne znam što je moja majka pri tom mislila kad mi je dala ime Habakuk.

— Onda mi se Blacky više sviđa. No, imaš li i prezime?

— I meni se Blondie više sviđa od Kincaida.

Elko Kincaid odmahne. I sam se sebi čudio što se nije naljutio. Jednom ranije namrtvo je premlatio čovjeka što ga je tako nazvao.

— Okanimo se toga — reče. — Zovi me Elko. Ali, kako ću ja tebe?

— Ja se, eto, zovem Habakuk. Pa, što ja tu mogu. Zovi me Brown, to mi je prezime.

— Sam izabrao? — nasmijulji se Kincaid.

Habakuk Brown sliježe ramenima.

— Posljednici plantaža nisu bili suviše maštoviti kad se radilo o imenima njihovih robova.

Elko Kincaid prijeđe na drugu temu.

— Pričao si mi jednom jednu priču — podsjeti crnca. — Rado bih čuo drugu polovicu.

Habakuk Brown s nevjericom pogleda sugovornika, nesiguran da li je to Kincaid rekao samo iz pristojnosti ili ga je priča uistinu zanimala. Tada se ipak odluči.

IV

— Bio sam dobar kauboj — počne Brown — i po prvi puta za svog života uistinu sretan. Bio sam član momčadi na ranču W i ako mi je netko u Carlsbadu rekao koju ružnu riječ, imao je odmah za vratom cijelu momčad. A onda je došla nesreća. Zena pukovnika Wallingforda je umrla, a stari je jarac počeo juriti za svakom suknjom. Doveo je na ranč zgodnu mulatkinju, s kojom se zabavljao. Ali, sviđao sam se toj bestiji, i bio sam toliko blesav da se s njom upustim u ljubakanje.

— Sve je to bilo... to ne moram ni pričati... vrlo lijepo, dok nas jednog dana pukovnik nije zatekao u staji. On je doslovno pobjesnio. Najprije je premlatio djevojku, a onda dojurio s revolverom na verandu i bez ikakva upozorenja opalio u mene. Na sreću, metak mi je samo okrnio nogu.

— Kad sam vidio da mi se radi o glavi, vinuo sam se na prvoga konja na kojeg sam naišao i odmaglio. Pukovnik se derao kao pomaman. Vikao je da će kastrirati crnu svinju, kad je uhvati.

— Kauboji nisu odmah poslušali njegove zapovijedi; vjerojatno su mislili da će se stari primiriti. To me je spasilo. Stekao sam dostatnu prednost. Ali, tada me je sreća napustila. Dvije milje pred klancom Guadalupe konj mi je nagazio u neku rupu i slomio nogu. Nisam jadnoj životinji mogao ni skratiti muke, jer nisam imao oružja. No, nekako sam stigao do klanca. Progonitelji su mi već bili za petama. Onda sam ugledao tebe... gore, na zaravan-ku. Prebrisao sam svoje tragove pod stijenom i popeo k tebi. Uvukao sam te s ruba što sam dalje mogao i legao kraj tebe. Tako nas iz klanca nisu mogli vidjeti. Pomislih, pukovnik će povjerovati da sam se odvezao kolima. Upalilo je. Trojicu je pukovnik poslao za kolima, a on se s ostalima vratio kući. Da te onda nisam ondje gore ugledao, danas bih navjerojatnije, već bio mrtav.

— Ili eunuh — ubaci cereći se Kincaid. Tada se uozbilji i nastavi: — Prokletstvo. Ako sam dobro shvatio, onda sam ja tebi spasio život. No, da se nisi popeo k meni, kauboji ili pukovnik bi me vidjeli i mnoge bi mi muke bile uštedene. Ti si, dakle, stavio na kocku moj život da bi spasio svoju crnu dušu!

Habakuk Brown zurio je, iznenađen, u sugovornika. U osnovi, Elko je bio u pravu. Najzad reče:

— Dobro, meni nije nimalo neugodno da ti se zahvalim, a ujedno i ispričam.

— Time bi to bilo riješeno. Ali, što je s ljudima koji su mene napali?

Crnac nastavi svoju ispovijed.

— Dan nakon što sam te odnio k Indian Joou, odmah sam nazad. Prošlo je gotovo tjedan dana prije no što sam mogao razgovarati s jednim kaubojem,

svojim prijateljem s ranča W. On me je prikrrio i slijedećih mi je dana pribavio svu moju opremu, a na kraju i mog pastuha, kojeg sam kupio od Wallingforda. Od tog sam momka saznao da se ona trojica što su u klanecu Guadalupe poslana za mnom još nisu vratila. Dva dana kasnije nekoliko je kauboja samovoljno pošlo za njima, jer pukovnika za njih nije bila briga; on se u to vrijeme nalazio u Carlsbadu, kako bi unajmio nekolicinu revolveraša koje bi poslao za mnom.

— Kauboji su iza nekih stijena u klanecu, gdje se račvaju putevi za Van Horn i El Paso, našli leševe svojih ubijenih drugova a pored njih, ispod hrpe kamenja i četiri leša Meksikanaca. Mora da su bili ubijeni istoga dana. Na povratku su u ponoru pored klanca otkrili i leševe šestorice tvojih drugova.

— Jesu li ustanovili tko ih je ubio? — nestrpljivo upita Kincaid.

Habakuk Brown zaniječe glavom.

— Oni su se sa svojim mrtvim drugovima odmah vratili. Pukovnik nije ništa poduzeo; štoviše, nije o tome izvjestio ni šerifa u Van Hornu. To je uradio jedan kauboj. Šerif je obećao da će poduzeti sve, ali, koliko je meni poznato, dosad nije uradio ništa. Meksikanci su, navodno, bili odmetnici s onu stranu granice. Zar su imali s tobom posla?

— Hm... — promrmlja Kincaid, pa ponuka sugovornika: — Pričaj dalje!

— Kad sam sakupio svu svoju starudiju, pošao sam tragom tvojih kola. Nitko se nije potrudio da ih izbriše. U Salt Flatsu, maloj selendri na cesti za El Paso propitao sam se o kolima u nekolicine ljudi. Svaki put je to izgledalo kao da sam im stavio pod stražnjicu svežanj dinamita s upaljenim stijenjem; svi bi odmah mrtvački problijedjeli, ili odmaglili, ili nisu naprosto ništa znali. Pošao sam i dalje tragom, koji je vodio usred Salt Basina. Poznaješ li to područje?

Elko Kincaid zaniječe glavom.

— Nisam tamo još nikad bio, ali čuo sam o njemu. Prokleta sušni predjel, zar ne?

— Pakao — potvrdi Habakuk Brown i nastavi: — Nakon jednog sata čovjek gotovo obnevidi od zaslijepljujuće svjet-

losti sunca što se odbija od bijele površine tla. Navodno, sve do gore, do New Mexica nema nijednog izvora.

— I tamo su, unutra, odvezena kola?

Habakuk Brown potvrdno klimnu.

— Odjahao sam nekoliko milja unutra. Trag je vodio ravno, dokle mi je god pogled sizao.

Elko ustane i ušeta se amo-tamo, razmišljajući. Brown mu je uštedio dio posla; sada je znao da svojim taganjem mora početi u Salt Flatsu. I, bio je uvjeren da će pronaći nekoga tko će ga obavijestiti o ljudima što su se kolima odvezli u pustinju. On će im pokazati da Elko Kincaid nije manje opasan od onih ljudi u Salt Basinu.

— Što je, zapravo, bilo u kolima? — odjednom će Brown.

Kincaid zastane i pogleda u crnca. Premišljao je bili mu rekao istinu. Ne! Odmahnuo je glavom i odgovorio:

— To nije važno, Browne. Uz to, ovo je samo moj problem. Ti si za mene obavio dio posla. Na tome sam ti... ako ti išta znači — zahvalan. Ali, ja bih sve to i sam otkrio. Već si se uvjerio da je silno opasno miješati se u moje poslove. Bolje bi bilo da pođeš na ranč W i riješiš svoje nesuglasice s pukovnikom. Onda ćeš opet biti kauboj i uživati život.

Habakuk Brown smiješeći se zaniječe glavom.

— Wallingford još uvijek hoće moj život. Stoviše, odlučnije no ikad. Pomirio se s onom ženom, a ona mu je nabajala da sam je zaveo. Dosad je, zacijelo, već nekoliko revolveraša nahuškao na moj trag, no za sada nisu ništa otkrili. Nikako ne mogu shvatiti kako sam bez traga iščeznuo.

Načas je ušutio, a onda tiho nastavi:

— Nećeš me se osloboditi, Elko. Ne znam kamo bih pošao. Slijedit ću te pa makar jahao u središte pakla. Pomoći ću ti da se domogneš svojih kola s oružjem, a od tvoje dobiti ne tražim ni centa.

Kincaid je bez riječi gledao u Browna. Momak je dobrano namazan svim mogućim mastima. Misli svojom glavom i ispravno zaključuje. Ali, zašto se tako priljepio uz njega? Očito, bijaše dovoljno sposoban da brine sam o sebi.

— Što ti, zapravo, hoćeš od mene? — upita najzad Browna.

Habakuk pogleda Kincaida velikim, sjetnim očima, ali ništa ne odgovori. Kincaidu je čitava ova stvar postala pomalo glupom. Ako Brown baš po svaku cijenu želi priskrbiti nešto malo olova u tijelu, onda je za to sam kriv.

— Dobro — napokon pristade Elko — možemo početi zajedno, ali ne očekuj da ću ti pomoći ako upadnemo u gužvu. Imam sam sa sobom suviše briga, pa ne mogu brinuti još i o tebi.

Brown se tako nasmiješio da su mu uha opet dobila posjetu.

— Kako ti kažeš gazdo!

— Koješta... gazda. Ja sam Elko a ti Brown. I, sručit ćemo se na bandite što su mi ugrabili kola kao dvostruko jak tornado. Tako mi imena Tornado, što su mi ga nadjenuli!

Habakuk Brown podiže palac desne ruke u zrak, nasmije se Kincaidu i počeo pripremati svoj ležaj za noć. U međuvremenu, postalo je mračno kao u rogu. Tmasti su oblaci zastrli nebo. Kincaid je to poznavao. Za jedan sat oblaka će kao čarolijom nestati a da na žednu zemlju neće pasti ni kap kiše.

Obojica... po svemu tako različita čovjeka... legoše, da se snom okrijepe. Sutra ih je očekivao naporan dan a namjeravali su da mu još prije svitanja pođu u susret.

• • •

Kincaid je bio budan u hipu, čim je zarzao crnčev pastuh. Oblaci su nestali a bljedlo svjetlo zvijezda oskudno je osvijetljavalo malenu kotlinu u kojoj su noćili. I pastuh i Kincaidov konj bijahu uznemireni, načuljenih ušiju zagledani u jedno mjesto. Kad je Kincaid pogledao u tom smjeru, učinilo mu se da je zamijetio neki pritajen pokret.

Polako se izvukao ispod gunja i dublje povukao u sjenu pod stijenom. Sada mu je vidik prema mjestu gdje je primijetio sumnjivo gibanje bio presiječen.

On bešumno ustade, iz korica izvuče revolver i sačeka. Pogled mu je pao na Browna koji je snivao snom pravednika i nije, čini se, opasnost ni sanjao.

Kincaidovo strpljenje, međutim, nije stavljeno na težu kušnju. Već poslije nekoliko minuta dvije su sjene šmu-

gnule u kotlinu i vrebajući zastale tri metra od Browna. Jedan od njih uperi revolver u mjesto gdje je Kincaid maločas ležao; revolver je svjetlucau u zvjezdanu sjaju.

— Ustaj, crnče! — vikne drugi i istodobno pomakne kokot revolvera.

Habakuk Brown se sporo pokrenuo. Odupro se o laktove i zagledao u ljude pred sobom. Činilo se da nije bio iznenađen. Kincaid se pitao da li je Brown uopće spavao.

— Što hoćete od mene? — upita, a njegov je glas zvučao nevjerovatno smireno.

Momak pred njim zlobno se zacereka.

— Pukovnik nam je obećao petsto dolara ako mu dovedemo crnog štakora što mu je ukrado konja — reče. — Diži se, ali polako. Jedan pogrešan pokret i zaradiš češ kuglu. Jesi li razumio? Onda bi nam, doduše, kroz prste iscurjelo tristo dolara, jer bi pukovnik za tvoj leš pljuenuo samo dvjesto, ali bili bismo i s manjim zadovoljni samo da izbjegnemo opasnost.

— Tako i izgledate — reče Habakuk Brown i u istom trenutku ispod njegova gunja bljesne vatreni mlaz.

Momak pred njim kao da je bio podignut nekom divovskom šakom i bačen nekoliko koraka unazad. Oružje mu je ispalo, a ruke su mu mlatarale zrakom. Još jedan hitac odjeknu kad je revolver već pao na zemlju, ali kugla se zabije u pijesak.

U istom trenutku iz sjene iskrсне Kincaid, s revolverom u ispruženoj ruci.

— Baci oružje. — vikne drugom napadaču, ali taj je već pucao u drugi gunj, jer je mislio da Kincaid još uvijek leži. Sada se štelovito okrenuo i opalio još jedanput prema Kincaidu. Metak je za malo promašio i, prozujivši pored njegova lijeva ramena, udario o stijenu.

Tada i Kincaid povuče otponac.

Momak pred njim krikne i presaviže se. Ljevicom se grčevito uhvatio za trbuh a desnicom pokušavao ponovno podignuti revolver. No, nije mu uspjelo. Oružje mu je ispalo iz onemoćale ruke. On se polako spusti na koljena da bi se tren kasnije izvrnuo na bok.

Kincaid mu priđe. Pogodio ga je u trbuh... a on je znao koliko je ta ozljeda bolna.

Ranjenik polako okrene glavu i oči mu se odjednom raširiše.

— Tornado! — prostenja. — To nam nije nitko rekao...

— To nitko nije ni znao, Hawk.

Elko je poznavao tog čovjeka. Jednom ranije, dok je još među revolverašima bio veliko ime, on je s njim imao posla. Od tada je još samo ponekad čuo za njega; momak se srozavao sve dublje i govorilo se, da svoje žrtve napada samo s leđa. Na njegovu glavu raspisala je država Teksas ucjenu od petsto dolara.

Kincaid nogom odgurne ranjenikov revolver i pođe Habakuku, koji se upravo nagnuo nad drugog napadača.

Revolveraš je bio mrtav; Brownova kugla pogodila ga je usred grudi, vjerovatno je prodrila u srce.

Kincaid pogleda mrtvacu. Nije ga poznavao, ali mora da je to bio Trigger Colaine, što je već dvije godine surađivao sa Hawkom: I za njegovu je glavu bila raspisana nagrada.

— Prvi kojoti koje je Wallingford naveo na moj trag — tužno će Brown. Onda sliježe ramenima i nastavi: — Ako stari još jednom natjera za mnom nekoliko ubojica, odjahat ću do njegova ranča i ucmekati ga, pa makar onda za mnom tragali u cijelim Sjedinjenim Državama.

Elko Kincaid je shvaćao Browna; nije bilo ničega goreg od toga da svakog trenutka moraš očekivati kad će ti neki plaćeni ubojica sprašiti pregršt olova pod rebra. Potraje li to dulje, slom živaca je neizbježiv.

Kincaid se opet vrati Hawku.

Propali revolveraš razrogačenim očima pogleda u njega i upita:

— Hoću li se izvući?

Kincaid zanijeće glavom.

— Da je ovdje liječnik, možda bi imao izgleda. Ovako nemaš, Hawk. Ako te i pomaknem, gotov si, a do najbližeg liječnika trebao bi nam dan jahanja.

— Slutio sam da će ovog puta krenuti naopako. — Stenjao je i počeo kašljati, našto mu iz kuta ustiju poteče tanak mlaz krvi. — Savjetovao sam Triggeru da vas ubijemo vinčesterka-

ma, ali on je radije htio zaraditi petsto dolara. Evo što sada imamo od toga. Da smo to ipak uradili, čovjeku u kaputu od krzna bizona... — Opet se nakašlje, trzajem uspravi tijelo, krikne svu svoju bol u mrklju noć, onda mu cijelim tijelom prođe drhtaj, a zatim se smiri.

Kincaid se nagne nad ubojicu. Oči su mu bile otvorene. On mu ih sklopi i ustane.

— Bio je on ubogi đavo — reče Brownu. — Nekoć je bio jedan od najboljih u baratanju koltom, ali otkad mu je neki s leđa zatjerao kuglu u lakat više nije pronašao put u pristojan život.

— Što li je mislio s onim: čovjek u kaputu od krzna bizona? — upita Brown. — Poznaješ ga?

Kincaid sliježe ramenima i nasmiješi se.

— Možda neki drugi revolveraš, kome su ovi izbili posao iz ruku.

— Što ćemo s leševima?

Kincaid je neko vrijeme šutke gledao Browna, tada reče:

— Ako hoćeš, možeš ih ponijeti u Van Horn. Serif će ti za njihove dvije glave isplatiti približno tisuću dolara.

Habakuk Brown htjede planuti, ali onda se svlada i uzvratiti istom mjerom.

— Ti ionako sve vrijednosti u životu mjeriš novcem. Zašto ovoga puta puštaš da ti hrpa dolara izmakne iz ruku?

Kincaid se nije uvrijedio. Novac je za njega bio ozbiljna stvar. Ali, i on je imao svoje principe, a jedan je od njih bio da ne prilja ruke novcem od ucjene. Rekao je to Brownu, a onda nastavio:

— Osim toga, za tebe je bolje da ih ovdje pokopamo. Tako će proći još nešto više vremena prije no što Wallingford sazna da si još uvijek među živima.

Habakuk potvrdno klimnu. On se uputi da pronađe prikladno mjesto za ukop dvojice revolveraša, i najzad pronađe uski procijep u stijeni što se nalazio oko dvjesto jardi od vrela. Kada se vratio da odnese prvi leš, Kincaid je opet ležao i činio se da spava.

— Zar mi nećeš pomoći? — upita ga Brown.

— Još sam umoran — progunda Kincaid ispod gunja. — Uostalom, oni

su htjeli ubiti tebe. Uza sve to, moćam biti obazriv sa svojim plećima.

Habakuk Brown prekune.

— I momke što su ti digli kola možeš onda sam zatrpati — reče ljutito, prebaci na pleća leš Triggera Colainea i ode.

Na zapadnu obzorju već su se nazrijeli sivi obrisi, a kad se Habakuk vratio i položio u pukotinu i Hawka, sunce je već bilo izašlo.

Kincaid je već bio u sedlu.

— Hajde, požuri — dobaci crncu, koji je od napora dahtao i unatoč jutarnjoj hladovini bio sav oznojen.

Nakon toga Elko okrene konja, i ne pogledavši više Browna, odjaše.

Brown poželi Kincaidu najgori dio napasti božjih, osedla što je brže mogao konja i pojuri za jahačem kojega više nije vidio.

V

Sunce se već visoko popelo k jugu kad su stigli do stračara Salt Flatsa, siromašne selendre. Brown je nešto malo pretjerivao. Iako je ležala na cesti za Carlsbad i El Paso, tu je vladalo potpuno mrtvilo. Po stilu gradnje bijednih kućica, Kincaidu je izgledalo kao da se nalazi negdje duboko u unutrašnjosti Mexika.

— Ima li ovdje uopće pojila? — upita s nevjericom.

Habakuk se nasmije i pokaže ljevom rukom na podužu stračaru koja, doduše, nije imala nijednog prozora, ali je zato bila opskrbljena čak sa troja vrata, zastrta tankim remenjem.

— To je krčma — objasni. — Debeljko iza one dugačke drvene tezge toči najjeftiniji polque što sam ga ikada u životu pio.

— Onda samo naprijed.

Elko Kincaid spuznu s konja, veza ga o jednu od greda što je podupirala slamom pokrivenu nastrešnicu, i reče životinji:

— Ne miči se, jer ćeš srušiti cijelu zgradu.

Iz smotanog gunja iza sedla izvadi sačmaricu sa skraćenom cijevi; jučer ju je, zajedna s vinčesterkom u navlaci kupio u Van Hornu, gdje su se obojica opremili za pohod u Salt Basin. Da se u

Salt Flatsu nije moglo ništa kupiti, saznao je Brown prilikom prvog boravka u tom gnijezdu. Gubitak od jednog dana nisu mogli izbjeći. Kincaid se odlučio za borbu i bilo mu je potrebno najdjelotvornije oružje.

I Habakuk je sjahao i ušao za Kincaidom u salun. Prostorija je bila iznenađujuće prostrana. Kincaidu se učini da je u krčmi potpuno mračno nešto malo je svjetlosti prodiralo samo kroz troja vrata i tri prozorića na suprotnom zidu.

U prostoriji je bilo ugodno hladno; svi su ljudi znali zašto ne prave veće prozore. S niskog stropa, napravljenog od pruča, visjelo je mnogo različitih drangulija, Kincaid i Kabakuk morali su uvući glave da se s njima ne bi svakog časa sudarili.

Iz jednog mračnog ugla saluna do ušiju im dopre tiho hrkanje. Brown, koji se već ovdje snalazio, pođe prema dužoj tezgi, što se pružala cijelom dužinom prostorije, i prodrma debeljka koji je sjedio na stolici i hrkao.

Debeli poskoči kao da ga je ujela tarantela. Oči mu se proširiše kad ugleda crnca, ali činilo se da je sretan što to nije netko drugi.

— Dobar dan, gospodine — pozdravi Brown. — Meni je, onomad, toliko prijaao tvoj pulque da sam ponovo svratio.

Debeli je preko crnčevih ramena pogledao u Kincaida, koji se još uvijek znatiželjno ogledavao.

— Drago mi je, gospodine Brown — uzvрати debeljko.

Gostioničar donese s police na zidu jednu bocu, uze jednu od čaša što su stajale na stolu i obriše je krajem prljave pregače. Browna to nije smetalo; bio je uvjeren da će žestoka tekućina u hipu spržiti svu prljavštinu.

— Otkuda znaš kako mi je ime? — upita debelog nakon što je, ne trepnuvši, istrusio prvu čašu. — Koliko se sjećam, prilikom prvog posjeta nisam ga spominjao.

Debeljkovi obrazi pocrvene.

— Zar vaš pratilac neće popiti čašicu?

Kincaid priđe stolu i reče:

— Natoči, debeli, ali ne zaboravi odgovoriti na Brownovo pitanje.

Debeli se previjao kao zmija u procjepu, ali shvati da nema drugog izlaza, osim da ovoj dvojici odgovori istinu.

— Prije tri dana ovdje su bila dva džentlemana — reče i pregačom obriše oznojeno čelo. — Pitali su za jednog snažnog crnca po imenu Brown. Tada sam pomislio da biste to mogli biti vi.

— I ti si, im, naravno, objesio na nos da sam bio ovdje, ha? — upita Brown, prijetjećim glasom.

Debeljko se još više oznoji; podiže ruke i bojažljivo slegne ramenima.

— A što sam mogao učiniti? Obojica su izgledala kao ubojice, a jedan mi je pucaljku pritisnuo o trbuh.

Kincaid sam natoči još jednom punu čašu i iskapi je kao da je mlijeko.

— A kako mi izgledamo, debeli? — upita tiho Elko. — I mi smo, naime, sasvim obične ubojice. Obojici smo džentlemana... kako si ih ti nazvao... priskrbili slobodnu ulaznicu za pakao. I ti ćeš, možda, dobiti jednu... ako ma i na jedno pitanje ne odgovoriš.

Debeljko pozeleni, znoj od straha orosi mu čelo, a kad je Kincaid, kao slučajno, podigao cijev sačmarice, on krikne.

— Ne, gospodine!

Ruke su mu se tresle, pa je prolio pola rakije kada je ponovno natakao u Kincaidovu čašu, iako to ovaj nije zahtijevao.

— Ti znaš, debeli, što od tebe želim saznati? — upita tiho Kincaid.

Debeli krčmar kimne glavom i molećivo pogleda u Habakuka Browna, kao da od njega očekuje pomoć. Ali, crnac mu se samo naceri i pokaže kažiprstom na svoju praznu čašu. I opet je debeljko polovicu prolio. Na golemom stolu stvorila se barica od prolivenog pića, koju je debeli nesvjesnim pokretima pokušavao prebrisati.

— Dakle? — upita Kincaid, a cijev njegova oružja sada je gotovo dodirivala krčmareva prsa.

Debeljko uzmaknu, sve dok leđima nije udario u policu o zidu i prostenje:

— Ne mogu vam reći ništa o kolima o kojima me je već gospodin Brown pitao. Mora da su ovuda prošla oko podne a ja u to vrijeme uvijek spavam. Pa, vidjeli ste maločas i sami.

— Zašto lažeš, debeli? — upita opasno mekim glasom Kincaid. — Kola su ovdje morala proći predvečer. A nećeš mi, valjda, pričati bajku da su vozači prošli pored tvoje stračare a da si nisu priuštiti neko piće.

— Ustrijelite me, gospodine, ako hoćete — na debeljkove oči navriješe suze — ali ja vam ništa neću reći. Oni bi me nasmrt mrcvarili, kao što su već uradili s jednim što ih je odao. Ne, od mene nećete ništa saznati! Ustrijelite me! Hajde, pucajte već jednom.

Elko Kincaid spusti pušku i dvoumeći se pogleda debelog.

— Ili si proketo dobar glumac, debeli — reče zamišljeno — ili se uistinu toliko bojiš. Jesu li doista toliko zli?

— Gori no što možete i zamisliti...

Krčmar naglo ušuti, a pogled mu se prikovao nekud iznad Kincaidova ramena. Ovog puta nije samo problijedio, već mu lice poprimi neku zelenkastosivu boju. Izgledao je kao da će se svakog trenutka onesvijestiti.

Kincaid i Brown začuše iza svojih leđa neki štropot.

— Što žele od tebe ovi klipani, Slateru? — upita oštar glas.

Kincaid se polako okrene.

Tamna sjena ispriječila se u svjetlu četvorokuta vrata. Muškarac odmah pođe korak u stranu, a Kincaidove oči, sada već prilagođene na tamnu prostoriju, ispitivački su promatrale pridošlicu.

Na sebi je imao dug, čupavi kaput, desni donji dio kojega je podvio iza kuka. Kincaid se upita što li je nekog čovjeka moglo navesti da u tako ubitačnoj žezi oblači još i kaput.

Neznančeva je desnica lebdjela tik iznad izlizane drške revolvera. U ljevici je držao grdosiju od puške, kojoj je kalibar Kincaid procjenjivao na 54.

Negdje u dnu podsvijesti Kincaidu malčice zazvoni, ali nije mogao odgonetnuti taj znak; on je lebdio kao iza gusta maglena zastora, ne uspjevši mu prodrijeti u svijest.

Muškarac je imao bradu što se spuštala do prsiju. Kosa mu je bila uljepljena kao da se već tjednima nije prao. I, u istom trenutku kada je Elko to pomislio, do nosnica mu dostruji oštar zadah neznančeva tijela.

Između crne brade otvori se rupa i Kincaid ugleda nekoliko smeđih, iskrzanih zubi. Čovjek je gledao pored njega, a onda reče:

— Vid' molim te! Crnac za kojeg pukovnik plaća petsto dolara!

Kincaid nije skidao pogleda s neznanca. Poznavao je takve momke što su kao zvijeri živjeli u divljini. Oni su postupali samo po nagonu; moral, ili drštvena pravila, za njih nisu postojali. Oni su djelovali kad bi osjetili da im je ugrožen život. A ta spodoba pred Kincaidom točno je, čini se, znala da ovaj lokal neće živiti napustiti ili on ili ova dvojica.

U Kincaidu se sve napelo, a onda, odjednom, ponovo osjeti posvemašnji mir koji bi njime ovladao uvijek kad je u pitanju bilo život ili smrt.

— Želiš li, možda, zaraditi tih petsto dolara? — upita Brown.

Muškarac u kaputu od bizonova krzna se zacereka.

— Tako nešto ubirem usput — uzvra ti, glasom što je zvučilo poput grmljavin e.

Malčice se nagnuo i prebacio težište na desnu stranu. Čekao je samo trenutak nepažnje one dvojice.

Kincaid zakorači korak u stranu, da bi i Browna imao u vidnom polju.

Taj mu je korak spasio život. Krajičkom oka primijetio je još kako debeljko podiže jednu bocu.

Kincaidova ruka poleti koltu... bio je mnogo brži od čovjeka u kaputu... i njegova kugla pogodi ga u pleća. Vidio je kako se neznanac trgao. Iz desnice mu je ispao revolver kojeg je izvukao iz korica i onda se tom rukom uhvatio za pogodoeno mjesto.

Elko začu mukli štropot, izazvan crnčevim padom o zemljani pod. Nije oklijevao. Ispalio je kuglu u debeljkovo rame; krčmar se razdra kao priklana svinja i jaučući se počne valjati po podu iza tezge. Brown se nije micao; debeli ga je punom bocom dobroano odalamio na pravo mjesto.

Kincaidov je kolt bio još uvijek upravljen prema gorostasu u kaputu. Sada je neznanac povukao desnu ruku natrag, iznenađeno pogledao u tamnu krv na prstima, a onda tako zaurla da se Kincaidu činilo da će se salun

razletjeti. Odbacio je puščinu o zid i krvlju podlivenim očima pogledao Kincaida.

— Zdrobit ću te kao crva! — riknu.

Elko je oduvijek znao procijeniti vlastite izgledе; tome je, možda, imao zahvaliti što je još uvijek u životu. Njemu je bilo jasno da protiv ovog grizlija ne bi imao ni mrve izgleda ako dopusti da mu se primakne.

Postojala je samo jedna mogućnost i Kincaid nije kolebao ni trenutka.

Pucao je.

Ciljao je točno; nije se upustio u rizik da diva samo onespособi. Znao je da samo jedan od njih dvojice može preživjeti, a taj je htio biti on.

Prvi metak pogodi gorostasa tamo gdje se u ostalih ljudi nalazi srce. No, taj je čovjek samo načas zastao, a onda krenu dalje.

Kincaid opali i drugi puta; tane je udarilo u čovjekove grudi. Ovoga je puta zatulio snagom orkana.

Elko pretrnu od straha. Zar ovaj kaput od krzna bizona služi, možda, kao oklop, ili je u tom čovjeku, kao u mačke, devet života?

Ispali dva posljednja metka.

Tijelo gorostasa po prvi se puta ozbiljno uzdrimalo. On stade, ramena mu se nekoliko puta zatresu, onda raširi ruke. Krznjeni se kaput otvori i Kincaid ugleda poveliku krvavu mrlju na njegovim prsima, što je vlažno svjetlucalo kad bi na nju pala svjetlost prozora. Odahne. Znači, tanad iz njegova revolvera nisu zapela u kaputu.

Čekao je da se čovjek sruši, no umjesto toga činilo se da se grizli oporavio. Velike crne oči ponovo su gledale u Kincaida i, prije no što se ovaj uspio oporaviti od užasa, div se baci na njega, pokušavajući ga obuhvatiti svojim golemim šakama.

Očajničkim udarcem Elko ga je odgurnuo, a onda se naprosto baci na pod i otkotlja u stranu. No, u hipu je opet bio na nogama. Pogled mu se načas zaustavi na krčmaru. Međutim, taj je bio isto toliko zabezeknut koliko i Kincaid; naslonjen o zid iza tezge, pridržavao je rukom okrvavljeno rame i širom razrogačenih očiju gledao čas u jednog čas u drugo.

Divu je bila potrebna gotovo jedna minuta da se opet okrene prema Kincaidu, koji nije mogao dosegnuti sačmaricu što je ležala na stolu. Zurio je u protivnika koji naprosto nije htio umrijeti.

Gorostas je teško dahtao. Krv mu je već tekla niz pojas, pa kad je ljudina izvukla težak lovački nož iz toka o lijevom boku, sječivo je bilo natopljeno krvlju. Pokrenuo se dva koraka naprijed i podigao ruku s nožem.

Kincaid spazi bljesak u gorostasovim očima, no začas se opet ugasio. Odjednom su ga gledale prazne oči. Teško se tijelo počelo ljuljati a onda, najzad, tresne o pod. Nož u gorostasovoj desnoj ruci do drške se zabije u tvrdi zemljani pod.

Kincaid drhtavim prstima napuni revolver, a onda pogleda prema Habakuku Brownu, što je upravo dolazio k svijesti. Crnac je, glavinjajući, usto i bijesna izraza gledao u debelog krčmara što je, tresući se od straha, još uvijek čučao pored zida.

Brown dohvati sa stola Kincaidovu sačmaricu uperi je u krčmara.

— Ne pucajte! — tulio je debeljko. — Pustite me da idem, gospodine Browne! Moram do žene, inače ću iskrvariti!

— O tome si morao razmisliti prije no što si se u to umiješao — uzvratí srdito Brown.

Kincaid pride, oduzme Brownu sačmaricu i palcem napne oba oroza.

— Ako napokon ne propjevaš o svemu što znaš, povući ću otopnac!

Kincaidov glas malo je podrhtavao i crnac ga iznenađeno pogleda. Onda se okrene i pogleda u diva, što se opružio mrtav na podu.

Brown mu pride i nogom okrene na leđa. Kad je ugledao rane na prsima, oči mu se raširiše ali nije rekao ništa. Šutke je pošao do vrata i pogledao van, na prašnjavu ulicu. Njegova se pretpostavka potvrdila: dvadestak se ljudi skupilo na suprotnoj strani ulice; bojažljivo su pogledavali preko k salunu, ali su svi bili naoružani.

Habakuk je znao da je dovoljna iskrica pa da se ova gomila zastrašenih pojedinaca preobrazi u hordu krvožednih vragova. Povukao se odmah u tamu saluna i počeo promatrati ljude

koji se nisu mogli odlučiti što da poduzmu.

— Požuri, Elko — doviknu preko ramena drugu. — Vani nas već očekuje odbor za doček.

Kincaid nije obraćao pažnju na Brownove riječi. Krčmar je upravo progovorio, a riječi su iz njega naprosto frcale.

Čini se da debeljko doista nije mnogo znao. Pričao je da su tada dovezena u grad kola u pratnji šestoro ljudi i da su odmah zatim produžili prema Salt Basinu. Kuda su točno pošla bila je i za njega zagonetka, jer je svako dijete znalo da u toj pustinji nitko nije izdržao dulje od jednog dana. Nekoliko dana kasnije, nekolicina je od njih opet prošla kroz grad, odjahavši dalje prema klanцу Guadalupe. Svim je ovim ljudima ime Cushman; to je obitelj od oca i sedam sinova. Jedan od njih, rekao je tom prilikom nekom... i pri tom upozorio... da nitko ne smije saznati što se dogodilo kolima, a debeljku je zaprijetio da će mu rasporediti trbuh zucne li ma i jednu riječ o kolima ili o Cushmanovima.

Kincaidu sve to nije mnogo pomoglo; nije doznao gdje su sada kola, a još manje što su Cushmanovi uradili s oružjem. Jedino što je dobio posjetom Salt Flatsu bilo je da je sada znao koliko je neprijatelj, i, što je još važnije, saznao je koliko su opasni. Umallo pa da ni sa jednim od njih ne izađe na kraj. Izgledi su prokleta loši, ako mu se svih sedmoro zajedno suprotstave. No, slijedećeg puta Brown zacijelo neće dopustiti da ga neki tusti krčmar isključi iz igre.

Kincaid propusti debeljka kroz vrata, a ovaj šmugne na cestu i odjuri. Brown je htio još nešto doviknuti za njim, ali već je bilo prekasno.

Tek što se debeli sklonio s linije vatre, ljudi s druge strane ceste bacili su se u zaklone i otvorili vatru koliko god im je to njihovo oružje dopuštalo.

Tanad iz revolvera nije mogla probiti zidove od naboja, ali olovo ispaljeno iz pušaka probijalo ih je bez ikakve teškoće; poput otrovnih insekata zujili su meci kroz mračnu prostoriju i bijesno se zabijali u stražnji zid.

Kincaid i Brown bacili u se na pod; oni nisu pucali jer naprosto nisu vidjeli metu. Oprezno su dopuzali malim prozorima na stražnjem zidu.

Kincaid, koji se nadao da će se kroz njih provući, kako bi stigli do konja, bijesno pogleda u Habakuka i upita:

— Znaš li bar gdje su naši konji?

Crnac zakoluta krupnim očima.

— Prokletstvo! — prekune. — Više nisu pred salunom. Mora da su ih odveli. To uopće nisam primijetio.

— U posljednjih nekoliko minuta vraški si malo toga primijetio — progundā Kincaid. — Zar nisi htio na mene pripaziti? Znao sam odmah da će tako biti. Sve ubojice što su nam se došad našle na putu bile su u lovu na tvoju kožu. Ti si se naprosto htio sakriti iza moga kolta. A ja, glupan, to uopće ne primjećujem!

— Zatvori tu svoju prijavu gubicu! — zareža Brown.

VI

Kincaid se iskreno prepadne srdžbe u njegovu glasu; toliko ga ljutitog još nije vidio. Kad je pucnjava malo zamrla, brzo ustade i jednim se skokom baci kroz prozor. Još je čuo Brownove kletve, a onda, pognut, potrči dalje, sve do kraja dugačke građevine. Na uglu se pripije uz usijani zid od ilovače i oprezno proviri na cestu.

Iza jednih plošnih rančerskih kola, što su poslužila kao zaklon primijeti trojicu muškaraca. Morao bi im dospjeti iza leđa. Ako bi ovu trojicu dobio u šake, ostali bi ga pustili na miru. Uostalom, ništa drugo nije ni želio već da ga puste u miru odjahati iz ovog negostoljubivog gnijezda,

Sačekao je dok ljudi opet zapucaju... znao je da će tada svu pažnju usredotočiti na tri ulaza u salun... a onda je napeo mišiće i dugim skokovima pojurio na suprotnu stranu ceste. Ispod njegovih čizama visoko se uskovitlala žuta, poput praška sitna prašina.

Prekasno su ga primijetili. Kincaid ispali jedan metak pred njihove noge i dočepa se kuće iza njihovih leđa prije no što su ostali uspjeli na njega zapucati.

— Ovu ću trojicu posmicati ne prestanete li odmah s pucnjavom — viknuo je.

Da bi potkrijepio pretnju, opali tik pored glave jednom od trojice što je pokušavao svoju pušku neprimjetno okrenuti na drugu stranu. Uplašen, čovjek baci pušku i podigne ruke, iako to Kincaid nije zahtijevao.

— Prestanite! — dovikne mještanim svojim sugrađanima. — On misli ozbiljno! On će nas doista ubiti!

Pucnjava utihnu.

Nakon minute zatišja na cestu zakorači postariji muškarac. On baci revolver u prašinu i polako pođe prema Kincaidu. Deset koraka pred njegovim zaklonom zastane i teatralno podigne ruke; zacijelo je želio imponirati svojim sumještanima.

— Što hoćete od nas? — dovikne stari.

Kincaid se lecnuo. Pa, to je vrhunac bezobrazluka!

— Zar ste poludjeli? — uzvрати. — Pa tko je započeo s pucnjavom?

— Ali... ali, pa vi ste... Slater... zar ga niste vi napali? — zamuckivao je stari.

— Koješta. Mi smo riješili neke nesporazume sa snagatorom što je za nama ušao u salun, a Slatera je slučajno pogodilo zalutalo tane.

— Je li onaj momak u kaputu od krzna bizona mrtav? — upita starac lukavo.

— Tako mrtav da ne može biti mrtviji.

— I, što ćete sada uraditi?

E, sada se Kincaid razbjesnio.

— Do vraga! — prodere se — hoću natrag svoga konja, pa da odem iz ove selendre. Ništa više!

— Hoće li s tobom poći i crnac?

Stari je počeo Kincaidu polako ići na živce.

— Da, do sto vragova!

— Onda možete izaći.

Kincaid nije znao bi li se smijao ili plakao.

— Čuj, stari — počne. — Reci svojim ljudima neka dovedu naše konje. Onda ćete pobacati oružje na cestu, a mi ćemo odjahati. Drugog rješenja nema, objasni im to!

Nije prošlo ni deset minuta a njihovi su konji stajali na nekoliko koraka pred Kincaidom. Iz saluna se začu zvižduk. Pastuh načuli uha a kod drugog zviždaka on se otrgne i otkasa do krčme.

Habakuk Brown pojavi se na krovu i jednim se skokom nađe na sedlu. U ruci mu je bila Kincaidova sačmarica, koju je ovaj prilikom skoka kroz prozor ostavio u salunu. Brown uperi cijev u ljude što su sada polako izlazili iz svojih zaklona. Oni su odbacili oružje na sredinu ceste i onda se opet povlačili natrag.

Elko Kincaid potjera tri taoca na cestu. Mještani su puške ostavili iza kola i krenuli s visoko uzdignutim rukama. Strah na njihovim licima ustupao je polako mjesto izrazu poniženosti što su je morali podnijeti pred svim sugrađanima.

Kincaid se mirno vinu u sedlo i spokojno pojaše za Habakukom, koji se na otprilike pedeset jardi dalje zaustavio i uperio pušku na žitelje Salt Flatsa. Crnac propusti Kincaida, pa upropanj pojaše za njim.

Ljudi iz Salt Flatsa nisu ni pomišljali na to da se odmah late oružja i da se još domognu dvaju stranaca. Imali su sada dosta briga s lešinom jednog od Cushmanovih sinova. Premišljahu što bi s njim uradili. Od prijedloga da leš naprosto izčezne a Cushmanovima da se kaže kako njihov brat uopće nije dolazio u grad — su odustali. Dovoljno su poznavali Cushmanove, da bi znali kako nijedan čovjek iz Salt Flatsa ne može obmanuti ove divlje ljude; Cushmanovi bi iz njih, doslovno, noževima isjekli istinu.

Nakraju odlučiše da pokopaju mrtvaca na najljepšem mjestu gradskog groblja, i da pokop obave uz sve počasti uz koje se pokapaju i mještani. Ako Cushmanovi upitaju za brata, oni će im ispričati istinu; u mjesto su došla dva revolveraša i naprosto ubila njihova brata. Reći će im da se jedan od njih zvao Brown i da je to onaj crnac kojega traži pukovnik Wallingford i da je crnac svog druga nazivao Elko, a taj se uporno raspitivao o kolima koja su Cushmanovi prije nekoliko tjedana provezli kroz mjesto.

Elko Kincaid stisne oči u dva tanka prореza. Habakuk nije pretjerivao. Ova bijela pustinja bila je doista pakao. Čak i onda kad su oči čvrsto stisnute, žarka je sunčeva svjetlost prodirala kroz očne kapke crtajući u mozgu purpurne kružice. Iako je maločas popio nekoliko gutljaja vode, nepce mu je opet bilo potpuno suho.

Kincaid se osvrne za Habakukom koji je šesir navukao duboko na čelo. Činilo se da crnac još teže podnosi žegu od Kincaida. Njegove debele usne bile su raspucane a oko nekoliko raspuklina uhvatile su se kraste. Znoj na njegovu licu izmiješao se s bijelom prašinom i uslijed sušenja pretvorio u krutu masku.

Kad je Kincaid zauzdao konja i okrenuo se, Brown zaustavi svoga pastuha.

— Jesi li najzad dotjerao cara do duvara? — upita ga promuklim glasom crnac.

Kincaid zanijeće glavom i pokaže rukom na tle. Brown koji je pogledom pratio njegov pokret, ugleda nešto čemu se obraduje.

Trag kola!

Već su četiri sata tragali za njima. Brown nije vjerovao da će ga pronaći; jer, prošla su već gotovo četiri tjedna otkako su Cushmanovi prošli s kolima u Salt Basin.

No, tragovi što ih je Kincaid otkrio bili su stari najviše dva dana. Pružali su se prema jugozapadu, točno k Rio Grandeu.

Odjednom Kincaid glasno prekune, jer je naslutio što to znači: Cushmanovi namjeravaju oružje prodati generalu Acharteu! Pa, nije bilo baš lako pronaći kupca za dvojka kola pušaka, pogotovo takvog koji odmah i plaća. Oni su se, zacijelo, raspitivali i tako naišli na tog meksikanskog odmetnika kojem je oružje bilo prijeko potrebno za njegovu privatnu revoluciju. Osim Meksikancima, oružje se još moglo prodati samo Komančima i Apašima. Ali, to je bila vruća kaša, koju se ni Kincaid ne bi usudio kušati.

Elko potjera konja tragovima kola; oni su se duboko usjekli u bijelu prašinu. što je govorilo da su kola još uvijek hatovarena. Znao je da će se tih

tragova zubima držati, sve dok ne dođe do svog novca. Da je jedan od Cushmanovih bio onaj što mu je stjerao kuglu u leđa za njega je već bila sređena stvar. Jedan je od njih već platio račun, u tom su pogledu račun i izravnani.

Brown je kleo. Prema njegovu sudu ludost je ustrajati na tako ubitačnom tempu što ga je Kincaid nametnuo; konji će još prije sutona lipsati. Crnac s nekoliko udaraca podbode pastuha, no životinja samo s mukom pobrza. Nakon nekoliko jardi Brown se našao uz Kincaida, uhvatio je njegova konja za uzdu i usporio mu hod.

Kincaid stisnutih očiju pogleda crnca i iznenađeno upita:

— Što hoćeš?

— Ako ćeš svoga konja i dalje tako goniti, nikada više nećeš stići kola. Od večeras ćeš nastaviti pješice.

Kincaid je odmah uvidio da je Brown u pravu, pa sjaše i pođe pješke sredinom kolotečine dalje. Konja je vodio za uzde za sobom.

Habakuk zaklima glavom. Plavokosi je tvrdoglav kao bivol. Nije mu preostalo ništa već da se vuče za njim.

Poslije tri sata Habakuk je bio na izmaku snage; jedva se još držao u sedlu. Iako se sunce već daleko spustilo, žega nije popuštala; ona je kao divovsko zvono pokrivala zemlju.

Elko opet potrči pred svojim konjem. Njegove su oči oštro motrile tragove što su se kao duga vrpca pružali bijelom pustinjom. Nije se ni osvrnuo kad mu se Habakuk obratio riječima:

— Hoćeš li najzad zastati i priuštiti konjima i meni predah?

— Zar da u toj proklesoj pustinji zanočimo?

— Znači li to da nećemo cijelu noć jahati? — upita on pun nade.

Kincaid potvrdno klimnu.

— Ja znam svoje mogućnosti a i one moga konja — odgovori. — sim toga, kad naiđem na te Cushmanove moram biti odmoren. Oni neće biti manje pogibeljni od svoga brata.

— Uvijek govoriš samo o sebi — uzvratí Brown pomalo uvređeno. — Pa i ja sam još ovdje.

— Kad dođe do borbe, ti ćeš opet spavati.

Brown nije više rekao ništa. On pojaha malo naprijed, pa je sada Kincaid morao gutati uzvitlanu prašinu.

Nakon jednog sata prešli su cestu što vodi prema El Pasu. Cushmanovi su ovdje, na oko stotinjak jardi, prebrisali svoje tragove. Vjerojatno su htjeli izbjeći da u nekome pobude sumnju, ako vidi da kolotečina ne ide cestom.

Kincaid se u prvom trenu pobojavao da su doista pošli dalje cestom, ali Brown je već za nekoliko minuta sa suprotne strane ceste otkrio tragove. U međuvremenu se smračilo i Kincaid je odlučio da se do svanuća odmori. Poslije paklenskih sati hodanja pustinjom odmor će im dobro doći.

S prvim zracima jutarnjeg sunca bijahu opet na putu, a već nakon jednog sata došli su do mjesta gdje su Cushmanovi noćili. Njihova je prednost, dakle, iznosila još čitav jedan dan.

Kincaid se već gotovo pomirio s uvjerenjem da više nikada neće vidjeti svoje oružje, ali u tom slučaju u Cushmanovih je novac što su ga za oružje dobili od generala Achartea.

Oko podneva približili su se lancu niskih bregova. Kad su prešli prva uzvišenja dočekalo ih je iznenađenje.

Dolje, u podužoj kotlini, ugledaše ukradena kola.

Kincaid se počeo smijati. Opet su tu njegove puške, što su mu predstavljale bogatstvo i bezbrižan život.

On se oprezno osvrne. Njegova se pretpostavka potvrdila. Cushmanovi su puške već prodali. Jer, u logoru gdje su stajala kola bilo je vidjeti samo Meksikance; nigdje nikoga u krznenu kaputu.

Ljudi u logoru opazili su Kincaida i Browna. Dvojica od njih uzjahali su konje i kasom pošli prema njima.

Kincaid je mirno čekao. Kad ga Meksikanci prepoznaju i shvate da se od njega nemaju zašto bojati, vjerojatno će ga obavijestiti o Cushmanovima, za koje će ih pitati.

Kincaid je poznavao samo jednog od njih; Enrique Pardo bio je generalova desna ruka. Meksikanac je bio neobrijan i zacijelo se već vrlo dugo nije sastao s vodom. Širok mu je nos bio, gotovo razdijeljen na dva dijela dubo-

kom brazgotinom, a lijevo mu je uho pokrивao crni zavoj. Zakopčana mu je košulja vrištala od prljavštine. Samo su naboji, zataknuti u široku remenu što ga je omotao oko oba ramena blistali od čistoće.

Drugi je muškarac bio melez. Koža njegova lica bila je još tamnija od one ostalih i sva je bila naborana. Desna mu je ruka bila na dršku dugačka noža, kojeg je sječivo bilo utaknuto u opasač.

— Halo, Kincaide — dobaci Pardo. — Prilično kasniš. Nismo s tobom više računali. Momci u krznu su nam rekli da su te oglođali kojoti.

— Oni su me opet izbljuvali pa su od toga krepali — uzvрати Kincaid.

Čekao je hoće li mu Pardo još nešto reći, ali Meksikanac mu se samo šutke kesio. Najzad Elko reče:

— Sada, kad si se dovoljno nacerekao, povedi me generalu, Pardo.

Smiješak s Pardova lica iščezne i ono poprimi izazovan izraz. On polako zatrese glavom i procijedi:

— Odlazi, čovječe. General te ne želi vidjeti. Sklopili smo posao s drugima. Tu za tebe više ničega nema, capito?

Elko Kincaid nije se dugo zadržavao s pregovorima. Ruka mu se munjevito spusti prema koricama i još brže podiže s koltom, prije no što se Pardo uspio i pomaći. Melez je bio za misao brz, i Kincaid opazi bljesak noža u njegovoj ruci.

Odjeknuše dva pucnja. Melez divlje zaurla i primi se za grudi. Dva su metka ušla gotovo na isto mjesto i prekinula nit njegova života. On klizne iz sedla i uz mukli se udar opruži po pijesku.

Cijev Kincaidova revolvera opet je bila upravljena u Pardo, koji je probljedio. Elko pogleda Browna i vidje da i on u ruci drži oružje; iz cijevi remingtona vijugao je tanak trak dima.

Meksikanac je ispružio obje ruke naprijed, kako ovi ljudi pred njim ne bi pomislili da se hoće latiti gruzja. Kincaid vrati revolver u korice i ljevicom izvuče kratkocijevnu sačmaricu.

Kad ugleda ovo oružje, Pardo zatrepota očima. Protiv kolta i remingtona još

je mogao nešto pokušati, ali protiv ove štrcaljke olova bio je bespomoćan; s takvim se oružjem čovjeka lako prepovolio.

— Što ćemo sada? — upita Kincaid hladno. — Hoćeš li nas odvesti generalu ili se namjeravaš boriti?

Pardo žustro zatrese glavom. Na pokret puškom on okrene konja i korakom pojaše ka logoru. Dok se Kincaid usredotočio samo na čovjeka pred sobom, Brown je razgledavao logor. Svoj remington držao je još uvijek u ruci. Činilo se da su ga najviše zaokupila kola. Ona su smještena nekoliko jardi po strani od logora i izgledalo je da nitko od Meksikanaca na njih ne obraća pažnju.

Kincaid spazi generala ispod krošnje jednog osušenog drveta. Bio je naslonjen na stablo, a sombrero mu je bio duboko povučen na čelo. Bluzo od odore, što je bila načičkana raznim bezvrijednim ukrasima, posljednjih je tjedana, čini se, mnogo trpjela; sva je bila prekrivena prašinom a lijevi rukav sve do ramena poderan.

Pardo se zaustavi pred njim i na Kincaidov znak nevoljko sjaše. Meksikanac odmahne kad opazi da sačmarica više nije uperena u njega već u generala.

— Generale — reče živahno. — Kincaid hoće s tobom razgovarati.

— Što hoće taj gringo?

Glas što je izlazio ispod sombrera zvučio je pospano, ali Kincaid je znao da je čovjek budan da budniji ne može biti. Zacijelo je vrlo dobro vidio što se zbilo na brežuljku.

— Nije mi rekao, generale — odgovori Pardo bojažljivo.

— Odlazi, Pardo — upade u razgovor Kincaid.

General Acharte polako se uspravi i gurne sombrero s čela. On zvučno zijevne, ni ne pomislivši da stavi ruku na usta, iz kojih Kincaida zapuhne zadah truleži.

Činilo se da uopće ne primjećuje prijetnju cijev sačmarice.

— Dobio sam puške sa zakašnjenjem od četiri tjedna — reče. — To je poremetilo sve moje planove. Zapravo, morao bih te učiniti odgovornim zbog

gubitka kojeg sam uslijed toga pretrpio, Amigos!

On mahne nekolicini ljudi, ali Kincaid mu pritisne cijev sačmarice u trbuh. General se ukoči a ljudi zastanu. Iz ugla oka Kincaid je vidio da Brown stoji pored kola s remingtonom uperehim u Meksikance.

— Pomaknu li se tvoji ljudi još samo jedanput, bit ćeš mrtav, generale — reče Kincaid hladno. — Ne namjeravam ti oduzeti tvoje puške. Želim samo znati koliko si zlata Cushmanovima za njih dao. A možda mi možeš reći i to kamo su oni pošli i kako su saznali za pošiljku.

Sitne, prodorne Meksikančeve oči zurile su lukavo u Kincaida. Onda sliježe ramenima i odgovori:

— Mogu odgovoriti samo na prvo pitanje. Primili su onoliko koliko smo se ti i ja dogovorili: 150.000 pesosa, u zlatu i novčanicama. Na ostala pitanja ne mogu odgovoriti. Znam samo to da su odavde odjahali prema sjeveru. Osim o poslu s nama nisu progovorili ni riječi.

Kincaid je vidio na generalu da govori istinu. Zapravo, on se nadao da će više saznati, jer se prilikom zaključivanja takvih poslova ponajčešće povede razgovor i o koječemu što nema veze s poslom. No, čini se da ovoga puta nije bilo tako.

Kincaid povuče pušku malo k sebi, da bi nadzirao logor. Browna trenutno nije bilo vidjeti; jedna su ga kola zaklonila i Kincaid je vidio samo glavu njegova pastuha.

Koga vruga tamo traži, pomisli Elko. Ali, onda se opet morao usredotočiti na generala.

— Bit ćeš valjda toliko učtiv da nas ispratiš komad puta iz logora? — smiješeći se upita Kincaid Meksikanca.

— Gostoljubivost mi je sveta. — Sada su i generalove oči tragale za crncem.

Kincaid se malo uznemirio. Želio je odjahati iz logora prije nego što se raspoloženje promjeni i dođe do eksplozije.

— Browne! — vikne — krećemo! Dođi odmah ovamo!

Kad je Kincaid uzjahao, Brown iskrasne iza kola i brzo dojaše do Elka. Ovaj natjera generala da brzim korakom pođe pred njime, a Brown im je osiguravao leđa. Kada su se udaljili stotinjak jardi od logora, podboli su konje i odgalopirali.

Meksikanci se još nisu usudili nešto poduzeti. Čekali su zapovijed svoga generala, ali ovaj kao da nije bio raspoložen za potjeru. Kad se osvrnuo, Kincaid ga vidje kako se polako vraća logoru, pa odmah obuzda konja i pođe dalje korakom.

Međutim, Brown je galopirao dalje.

— Požuri, Elko — dovikne preko ramena. — Odmah će se otvoriti pakao!

Kincaid mahnu glavom. Zar Brown ne zna da general ima pametnijeg posla, već da progoni dva čovjeka koji ništa više od njega ne traže? Zato je pustio crncu neka galopira dalje.

No, u času kad se još jednom ogledao, iz jednih kola bljesnu prema nebu plameni stupovi, a tutanj se detonacije u valovima prolomi zrakom. Tada odlete u zrak i druga kola u kojima je bila municija. Komadi drva i metala uzvitlahu se zrakom da bi zatim pali među užasnite Meksikance, što su se izbezumljeno razbježali na sve strane. Konji su se otrgnuli i uzdignutih repova jurili uokolo.

U prvom hipu Elko je zanijemio od straha. Odjednom se sjeti Brownova švrljanja oko kola i tada shvati zašto se ovome toliko žurilo.

Pribravši se od prvog zaprepaštenja. Elko sočno prekune i podbode konja, pa pojuri za Brownom. Sreća je njihova bila što su se konji Meksikanaca uplašili i razbježali, pa su mogli steći stanovitu prednost. No, hoće li ona biti dostatna? Imali su samo jedan izlaz; najkraćim putem odjahati u Van Horn i upozoriti šerifa da nalazi jedna banda Meksikanaca. Šerif će, doduše, postaviti nekoliko glupih pitanja, ali Kincaid se do sada uvijek snalazio kad je zakon od njega tražio objašnjenja.

Brown je malo ublažio brzinu svog pastuha i sačekao da ga Elko sustigne. Preko cijelog lica razlilo mu se smijesak.

— Blesavi pasji sine! — prodere se Kincaid kad ga je sustigao. — Cijeli si nam čopor navukao na vrat. Što si, zapravo, s tim htio, ha? I odakle ti, odjednom, dinamit, proklet bio?

Habakuka je čitav slučaj vraški zabavljao.

— Nije li to bio lijep vatromet? — vikne on preko ramena. — Bježali su kao zečevi.

Kincaid malo obuzda konja. Do Van Horna je bilo još gotovo trideset milja, a konji su im sada bili životno osiguranje.

— Nisi odgovorio na moje pitanje — dovikne Kincaid.

Crnac mu se nasmiješi.

— Dinamit sam kupio u Van Hornu, kada smo se opremali — odgovori spokojno. — Mislio sam da nam tako što uvijek može zatrebati. A kada sam onda vidio kola nakrcana puškama s kojima će biti ubijani ljudi, odjednom mi je sinula zamisao...

— Zamisao mi je poznata — srdito ga prekine Kincaid. — No, ta nam prokleta dosjetka može doći glave. Acharte bi nas pustio nesmetano odjahati, ali sada će nam se kao čičak prilijepiti za pete.

— Pa nisam, valjda, mogao prepustiti puške odmetnicima.

Brown je to rekao s izrazom nevinošti na licu, no Kincaid je jasno osjetio u crnčevu glasu prizvuk prijekora, a to ga još više naljuti.

— Hoću svoj novac, a sve ostalo me ne zanima. Meni još nitko ništa nije darovao. Brinuo sam sam o sebi, pa neka i drugi misle o sebi!

Habakuk Brown se uozbilji.

— Ali, bogatiti se ne bi trebalo na nesreći drugih ljudi.

— Oh, pusti me na miru! — procijedi Elko i odjaše naprijed.

Dok je gledao u zaravan na stijen, Kincaidu prode preko leđa blaga jeza, kao da je između lopatica opet osjetio udar spljoštena olova. On sklopi oči i pokuša se prisjetiti događaja, ali nije dospio dalje od trenutka kada je osjetio udar taneta; od tada kao da je sve bilo zastrto debelom maglenom koprenom. Čuo je još jedan uzvik, ali nije više znao što je čovjek viknuo.

Brown se nemirno meškoltio u sedlu.

— Moramo dalje, Elko. Inače će se razdaniti kad stignemo do ranča.

Kincaid se otme sjećanjima i okrene.

— Dobro, Browne — odgovori i potjera konja.

Jahali su prema sjeveru. Za dva sata će stići do imanja pukovnika Whitneyja Wallingforda. No, Brown nije imao ni najmanju želju da natrapa na njega. Meksikanske odmetnike više nisu ugledali, no Kincaid je ipak odjahao u Van Horn i upozorio šerifa. Kad je ovaj čuo ime generala Acharteia, skočio je kao da ga je ujela zmija i povikao:

— Gdje je ta svinja?! Taj mi je bastard jednom posmicao cijelu potjeru, koju smo poslali za nekim razbojnikom do Rio Grandea.

Brown mu je ispričao o oružju koje su uništili i dodao da će ih razbješnjeli Meksikanci zacijelo progoniti. Šerifu nije bilo ništa poznato o oružju, ali ljude u krznu bizona je vidio.

Šerif nije imao vremena da im sve potanko ispriča. Istrčao je van i uputio ih na salun »Red Star«. Tamošnji točitelj bi mogao više reći o tome.

Kad je nedugo zatim šerif izjahao iz grada, predvodeći potjeru od tridesetak ljudi, Kincaid i Brown pođu u salun. Bili su nemalo iznenađeni kada su ušli. Od cjelokupnog namještaja preostao je još samo težak pult od hrastovine; sve ostalo ležalo je porazbijano u sitne komade u uglu. Od velikog zrcala ostale su u veliku zlatnu okviru samo još male, šiljaste krhotine. Polica za piće iskrivljeno je visjela na zidu.

Iza tezge ustade čovječuljak i nježno se nasmiješio pridošlicama. U ruci je držao lopaticu i metlu.

— Žao mi je, džentlmeni, ali otvoriti mogu, na žalost, tek za tjeđan dana.

— Još jednu punu bocu ćete jamačno imati — smiješeći će Kincaid. — Osim toga, rado bismo nešto saznali o momcima u krznu bizona. Šerif nas je uputio na vas.

— O, čovječe, čovječe! — uzdahne barmen. — Ništa tome slično nisam još doživio. Bilo je to kao da je proradio vulkan usred saluna. Jedan od mojih gostiju tiho je nešto zucnuo o smrdljivim bizonima... ili nešto slično... a onda su sva šestorica džipnula u zrak

kao tovar dinamita. Nije prošlo ni ciglih pet minuta i u salunu su ostala samo ova šestorica. I, kao što vidite, nijedna stolica nije ostala čitava. Onda je još svaki od njih popio po punu bocu mog najboljeg viskija, što ga skrivam pod pultom.

— Kad je šerif stigao, bili su već i s tim gotovi. Pitali su me na koliko procjenjujem štetu, zajedno sa izgubljenom zaradom i svim ostalim. Sve sam na brzinu izračunao, i, opreza radi, još nešto pored toga. Ni sam se nisam osjećao najlagodnije u svojoj koži, kada sam zatražio četiri stotine dolara, jer sam, pobogu, vidio šta su sve ovi momci kadri. Ali, na moje iznenađenje, jedan se od njih mrtvohladan maši džepa i stavi pred mene na pult pet stotina zlatnih pesosa... To je, i sami znate, isto koliko i pet stotina dolara. Možete zamisliti koliko sam bio sretan što je sve tako glatko prošlo.

Gostioničar natoči Brownu i Kincaidu iz boce što ju je izvukao ispod pulta. Nazdraviše si, pa iskape žestoko piće.

Kincaid polije usne; bila je to uistinu dobra kapljica.

— Znafe li, možda, kamo su ovi ljudi odjahali? — upita Elko.

Čovječuljak ga je neko vrijeme bez riječi promatrao. Kincaid je znao da ovi ljudi nerado daju obavijesti, pa odluči otvoriti sve karte.

— Novac što su ga ovi ljudi imali uza se, pripada meni. Napali su me i orobili.

— I vi namjeravate poći za njima? — čudio se gostioničar. — Čovječe, budite sretni što ste sačuvali glavu! S ovima vas dvojica nemate ni trunaka izgleda!

Kincaid sliježe ramenima.

— Ni mi nismo jaganjci — uzvratf, pa upita: — Jesu li o bilo čemu razgovarali dok su stajali pored pulta?

Barmen potvrdno kimne.

— Koliko sam mogao razabrati, namjeravaju poći prema New Mexico. Jedan je od njih spomenuo Wallingforda... to je silno bogat rančer, vlasnik je gotovo cijelog područja južno od Carlsbada.

Habakuk Brown problijedi; njegova je sjajna, crna koža lica odjednom dobila sivkast preljev.

— Nisu govorili o tome što tamo namjeravaju? — ispitivao je dalje Kincaid.

Barmen zaniječe glavom.

— To je bilo sve što sam uspio čuti. Morate me razumjeti, bio sam prilično uzbuđen. U to vrijeme nisam mogao ni slutiti da će mi tako izdašno nadoknaditi cjelokupnu štetu.

Kincaid uze bocu, ponovno napuni tri čaše, podigne jednu i nasmiješi se Habakuku.

— Onda, pijmo u zdravlje pukovnika Wallingforda!

Crnac se zagrcne i ispljune polovinu pića. Gostioničar ga nekoliko puta dlanom udari u leđa i cereći se reče:

— Da, ovo piće nije za dječake.

Kincaid htjede platiti bocu viskija, ali je čovječuljak samo odmahnuo i pripomenuo da je i ova boca već uračunata u svotu koju je dobio od kaputaša.

Za duga jahanja prema klanцу Guadalupe Kincaid i Brown neprekidno su razmišljali o tome kakve zajedničke poslove mogu imati Cushmanovi s pukovnikom Wallingfordom. Brown je najzad ustvrdio da je pukovnik morao nešto znati o pošiljci oružja, jer se samo tako moglo protumačiti njegovo ponašanje prema onoj trojici kaubojā koja su nestala južno od klanca Guadalupe. I to što je tako naglo prekinuo traganje za Brownom išlo je u prilog toj tvrdnji. Možda je strahovao da bi njegovi kaubojā mogli otkriti leševe ubijenih vozača; prema tragovima u klanću on je, naime, morao vidjeti da je prepad već izvršen.

Kincaidu su sve te Brownove pretpostavke zvučale pomalo nevjerovatno, ali što je dulje razmišljao, priča mu je bila sve logičnija. On nikada ne bi pomislio da Gordon Radcliffe, taj naciřrani kicoř od koga je preuzeo oružje, imao neke veze s ljudima Cushmanove sorte; bilo je mnogo vjerojatnije da je pukovnik Wallingford pripadao krugu njegovih znanaca.

Habakuk Brown nije bio nimalo oduřevljen idejom da pođu na ranč W. I da se Elko nije suglasio da jašu noću, on zacijelo ne bi na to pristao.

Oko ponoći stigli su do klanca Guadalupe, a dva sata kasnije do međe ranča W.

Brown, koji se tu snalazio kao u vlastitu džepu, poveo je Kincaida humcima i stazama, sve dok na stotinjak jardi pred sobom nisu ugledali zgrade ranča.

— Dakle, dobro — reče poslije nekog vremena Kincaid. — Obećajem ti da se prije izlaska sunca neću pojaviti na ranču. No ako se dotad ne vratiš, odjahat ću. I, ne vjerujem da ću te potražiti. Kad se opet domognem svoga novca, odlazim. Jasno?

Brown se nasmiješi, tako da su u mraku zasvijetlili njegovi bijeli zubi.

— Slabo poznaješ pukovnika ako misliš da će ti dobrovoljno vratiti novac.

— A on će malo bolje upoznati mene, ako to ne učini.

Kincaid sjaše i povede konja natrag iza gustog žbunja, što je zalvarao vidik prema zgradi ranča.

I crnac veza svog pastuha, a odmah potom nestade u mraku.

Elko legne i sklopi oči. Htio je potpuno iskoristiti ta tri sata što su mu preostala za odmor.

...

Brown se šuljao prema staji za konje, neprekidno se ogledavajući da ne bi slučajno naišao na nekog kaubojā. Vrata staje dala su se nečujno otvoriti, pa se Habakuk uvuče unutra i pritvori ih za sobom. On začu tiho disanje konja, ali šumovi su bili tiši no što je očekivao; činilo se da je u staji malo životinja.

Pipajući, Brown se privuče gredi o kojoj je visio fenjer. Kresne šibicu i prinese je utuljenu stijenu. Slabo svjetlo dovoljno je osvijetlilo staju.

U pregradama su bila samo tri konja i Brown s olakšanjem uzdahne. To je moglo značiti samo jedno: većina kaubojā bila je na pašnjacima udaljenim od ranča više od deset milja, gdje i noće.

Brown izbliže pogleda konje. Jedan je bio njegov vlastiti poni, koji ga njišteći pozdravi, pa mu crnac dlanom pritisne nozdrve.

Ostali su konji pripadali Peteu Logau i Honkyju Milleru. Pete je bio jedini

iskreni Habakukov prijatelj što ga je na ranču imao; on je bio taj što ga je sakrio i opskrbio svom njegovom opremom kada se vratio na ranč.

Honky Miller bijaše sušta suprotnost Peteu: malen, drzak momak, a Brown je bio uvjeren da Miller ništa radije ne bi učinio već da si priskrbi ucjenu od petsto dolara, što je pukovnik obećao za živa crnca.

Habakuk odlučí da malog Millera isključi iz igre prije no što bi ovom sinule kojejakve ideje. On opet ugasi svjetiljku i izvuče se iz staje kroz stražnja vrata, koja su bila iznutra zakračunana. S ovog mjesta bilo je manje od deset jardi do brvnare za momčad. Jedan je prozor bio otvoren, iako Sandy Creek uopće nije bio ovdje. Zbog njega je, naime, prozor uvijek morao biti otvoren — ili, točnije: zbog zadaha njegovih nogu.

Brown se oprezno provuče kroz prozor i načas zastane. Tada pođe od kreveta Honkyja Millera, ali ga tamo ne zateče.

Brown se uplaši. Nije li Miller već nešto primijetio?

On se još neko vrijeme pritajio, ali kako i dalje ništa nije primijetio, privuče se k ležaju Petea Logana i blago ga prodrma za rame.

Logan se, mrmļajućí, okrene i pospano upita:

— Što se dogodilo?

— Ja sam, Brown.

Pete Logan se tako naglo uspravi da glavom udari o dasku kreveta iznad sebe.

— Prok... — On proguta nastavak kletve i zagleda se u Browna kao da je osmo čudo svijeta. — Što ćeš ti ovdje? — upita zatim tiho. — Mislio sam da si već u Kanadi.

— Moram ovdje još nešto srediti.

Pete stavi kažiprst na usta.

— Pst! — sikne. — Honky je još tu.

— Nije u krevetu.

Pete slegne ramenima.

— Možda šeće po mjesečini. Za puna mjeseca on nikada ne može spavati.

Habakuk je ukratko ispričao Loganu što je sve posljednjih dana doživio. Dok je govorio o ljudima i kaputima od bizonova krzna, Pete žustro kimne.

— U posljednje vrijeme, ovi momci počesto švrljaju uokolo — reče tiho. — Najprije je bio samo jedan, a jučer su na ranč odjednom došla šestorica.

— Još su ovdje?

Logan zaniječe glavom.

— Jučer popodne su odjahali. Pukovnik je ovu gamad, vjerovao ili ne, poveo čak u kuću. Iako je osjetljiv kad mu netko od naših uđe s čizmama, a ovi su momci bili prljaviji no što sam ja ikada bio.

— Znaš li, možda, što su od pukovnika htjeli i kamo su odjahali?

— Ne znam. — Pete ponovo zaniječe glavom. — Svi smo se pitali kakve bi to poslove pukovnik mogao imati s tim sumnjivim tipovima, ali to nitko od nas nije mogao dokučiti. Glavni je pukovnika pitao, ali on ga je naprosto izbacio i naredio mu da se s momcima gubi na pašnjake. Ja sam vidio da su ti probisvijeti odjahali prema jugozapadu i to me je začudilo, jer su ovamo došli iz klanca. A smjer kojim su pošli vodi ravno u pustinju, koju svaki iole razuman čovjek obilazi u velikom luku.

Habakuk je trenutak šutio. Zgrozio se pri sjećanju na pustinju, ali možda će biti bolje sreće kad u nju uđu sa sjevera. Negdje u njenu središtu morao bi postojati izvor ili neki bunar za koji su samo Cushmanovi znali.

Nakon podulje šutnje upita Logana:

— Znae li vi da su ovi bizonaši ustrijelili trojicu naših momaka što su pošli za mnom u klanac?

Pete se s nevjericom zagleda u crnca.

— Odakle to ti znaš? — upita uzbuđeno.

— Znam!

— Kako bi bilo da to sve ispričaš pukovniku? — začu se jedan svijetao glas iza crnčevih leđa.

Brown je znao od prve riječi da iza njega stoji Honky Miller. I. koliko ga je poznavao, s revolverom u ruci. Brown je bio načistu da su mu, dođe li u pukovnikove ruke, očvale ruže, pa se trikom pokuša osloboditi malog kauboj iza leđa.

Honky još nije dokraja izgovorio kad se Brown strelovito okrenuo i izvukao iz korica remington.

No, kauboj je na to računao. Stojeći tijesno uz njega, tresne crnca. Cijev

teške 45-ice pogodi Browna preko lijevog uha i on se opruži na zemlju. Palac desne ruke popusti već zategnuti oroz remingtona i u nisku prostoru pucanj odjekne kao da je opalio top.

Brown se grčevito pokušavao uspraviti. Purpurne zvijezde i kružići igrali su mu pred očima a koljena su mu bila meka kao maslac. Začuo je Petea Logana kako nešto viče, a onda osjeti drugi udarac u glavu, koji ga je dokraja onesvijestio.

* * *

Kincaid je čuo mukli odjek pucnja i uplašeno se trgao.

— Sto mu gromova — promrmlja. — Zar se klipao opet dao uloviti?

U hipu ustane i obide žbunje, da bi vidio ranč. U niskoj zgradi, pored glavne, vidjelo se svjetlo što je nemirno poigravalo amo-tamo iza malih prozora. Trenutaka kasnije osvijetljen je i jedan prozor na prvom katu glavne zgrade.

Kincaid je razabrao kako jedan čovjek otvara prozor i proviruje. Vidnuo je nešto u dvorište, ali Elko nije mogao čuto o čemu je riječ.

Vrata na maloj zgradi su se otvorila i iz njih je isteturio čovjek. Kincaid je jasno razabrao da je to Brown; neki čovječuljak išao je s uperenim revolverom za njim.

Nije znao što se dolje događa. Učinilo mu se da je tamo prokletu malo ljudi. Na veliku ranču bilo bi inače mnogo veće gužve kad bi usred noći prasnulo oružje.

Kincaid odluči da u tim okolnostima ne čeka do izlaska sunca, pa potrči natrag konjima i osedla svoga. Crnčeva pastuha ostavio je vezana gdje je bio. Oni dolje ne moraju odmah saznati da on i Brown imaju neke veze.

Na obzoru već su se nazirali prvi sivkasti obrisi zofe. Za sat izaći će sunce. Kincaid se vine u sedlo i potjera konja iz žbunja, no još je vidio kako dva muškarca prenose jednog iz male u glavnu zgradu.

VIII

Elko je jahao polako, ali ravno prema ranču. Očekivao je da će ga dočekati nekoliko ljudi s puškama u ruci, ali nitko nije izašao na dvorište.

Kincaidu je to, naravno, bilo drago. Pred glavnom zgradom sjaše, izvuče sačmaricu i pođe prema stupovima između kojih su bila ulazna vrata; ona su bila samo pritvorena i Kincaid je neometano ušao.

Našao se u jednoj maloj dvorani. Lijevo i desno bila su vrata i Kincaid je već promišljao kojima će se opredijeliti kadli začuje viku nekog muškarca.

— Ti prljavo crno kopile! — derao se čovjek. — Postupao sam s tobom kao s ostalim svojim ljudima, ali upravo si ti morao, kao zvijer, nasrnuti na Luanu.

Muškarčev je bijes sve više rastao i on je upotrebljavao riječi koje su i Kincaidu zarumenile obraze; tako što nije čuo ni u najprostijoj javnoj kući u St. Louisu.

Glas je dolazio sprijeda i bio je prigušen teškim zastorom, iza kojeg je, pretpostavljao je Elko, mogla biti samo niša ili ormar.

Kincaid pride zastoru i gurne ga s cijevi sačmarice malko u stranu. Pred njim se ukaže velika dvorana iz koje se sa svake strane vijugalo po jedno stubište na prvi kat. Na ogradi lijevog visio je Habakuk; bio je omotan konopima kao uvijena šunka, a obje ruke bile su vezane uz okrugle mramorne držače ograde.

Pred crncem je stajao malecki muškarac u svilenu kućnu ogrtaču, s bičem u ruci. Tresući se cijelim tijelom, uvijek se iznova izdirao na crnca, iako se ovaj još nije osvijestio.

Onizak kauboj, što je stajao kraj njega i držao revolverom u šahu drugog momka, upozorio ga je na to i time si priskrbio udarac bičem. Kauboj se trgne i povuče nekoliko koraka natrag. Onda stavi revolver u korice i uvrijeđeno sjedne u naslonjač. Činilo se da je drugog kauboja zaboravio. Ali, ovaj nije pokušao iskoristiti priliku za bijeg. Stajao je i zurio u pukovnika, što je opet digao ruku da udari crnca.

Kincaid duboko udahne i htjede ući u dvoranu kad jedan, njemu veoma dobro poznati glas, reče:

— Ali, Whitney, zar nije ispod tvog dostojanstva da vlastitom rukom bičuješ crnog slugu? Čemu ti služe ljudi?

Kincaid stegne sačmaricu. Zapljusne ga silna mržnja, mržnja prema čovjeku

kojem, u osnovi, može zahvaliti što je dobio metak u leđa i izgubio svoj novac. Pribravši se, odlučno uđe u dvoranu i stane odmah kraj zastora.

U ljevici je držao sačmaricu, uperenu u Wallingforda, a u desnici kolt, kojega je cijev nedvojbeno gledala u vitkog, dotjeranog muškarca što je stajao gore, na stubištu. Muškarac je bio potpuno odjeven; mora da je u to utrošio podosta vremena prije no što je ušao u dvoranu.

Kincaid se u sebi nasmijao: stigao je upravo na vrijeme.

Muškarac na stubištu problijedi. U hipu je prepoznao Kincaida i tanki brčić iznad gornje usne uzbuđeno su zadrhtali. Pokušao je da se s nekoliko koraka povuče na sigurnije mjesto, ali Elko mu ispali kuglu uz lijevo uho i on se odmah ukoči.

Wallingford se okrene prema uljezu. Pukovnik je dugo zurio u njega. Nije, čini se, odmah bio načistu na koga da bježi: na Browna koji se poigrao njegovom igračkom ili na ovog drskog momka, što se odvažio bez poziva ući u njegovu kuću.

— Tko si ti? — upita najzad srdito.

— Pitaj onog lupeža na stubištu — odgovori Kincaid, smiješeći se. — Tada ćeš saznati i što te sve očekuje.

Pukovnik Wallingford počeo disati kao riba na suhu.

— Izbaci tog čovjeka, Honky! — prodere se.

Čini se da je Miller imao bolje oko za ocjenu ljudi od pukovnika, jer se nije ni pomakao. On je gledao čas jednog čas drugog, kao da napeto očekuje nastavak.

Kincaid mahne drugom kauboju i naredi:

— Presijeci sponu kojima je Brown vezan!

Habakuk je stenjao. Tek se polako vraćao k svijesti, pa ga je Pete Logan, kad ga je odvezao, morao pridržati. Ali, brzo se oporavio, a Kincaid je po njegovu pogledu vidio da je brzo shvatio što se tu događa.

Pukovnik je htio skočiti na crnca, ali ga ovaj jednim okretom ruke gurne tako da je odletio na mramorom popločani pod dvorane i pride kauboju u naslonjaču. Pri tom je pažljivo vodio

računa o tome da Kincaidu ne zapriječi vatrenu liniju.

Brown zgrabi Honkyja za košulju i opali ga ručetinom lijevo i desno po obrazu i onda ga, nakon što mu je uzeo revolver, pusti da padne. Kincaid je primijetio da je to bio Brownov remington.

Pukovnik je upravo opet ustao. Činilo se da je izgubio dar govora; zurio je u gorostasna crnca i kad mu se ovaj za korak primakao, on se zgrči i stavi ruke pred lice.

— Ostavi tog kretena! — dovikne Kincaid. — Imamo važnijeg posla. Povedi kauboje i zatvori ih negdje odakle ne mogu pobjeći.

Brown kimne i gurne Millera i Logana ispred sebe. Prvoga je zatvorio u malu prostriju bez prozora, a Petea nakon kraćeg razgovora ostavi u dvorištu. Logan je znao da mu više na ranču nema opstanka. On donese svoje stvari, osedla konja i odjaha prema sjeveru.

Kincaid je zapovijedio Radcliffu da siđe sa stubišta i ovaj ga je bez prigovora poslušao. To nije bio prvi posao što ga je Radcliff imao s Kincaidom, a ovaj ga je odmah u početku upozorio da s njim ne pokuša s nekim trikovima, točnije, lopovlucima. Dosada se toga pridržavao, ali ovaj krupni zalogaj bio je za njega preveliko iskušenje.

Kincaid je imao ispred cijevi oba čovjeka što su mu upropastili posao.

— Tko ste vi i što hoćete od nas? — upita opet pukovnik Wallingford.

Kincaid se nasmiješi. Sada momak postaje čak i ućtiv, što ovome ljutku uopće nije pristajalo.

— Objasni mu najzad, Radcliffe — reče Elko — neka prestane s glupim pitanjima.

Radcliff je u međuvremenu stekao vlast nad sobom. On uopće nije gledao u Wallingforda već u Kincaida, a prema izrazu njegova lica vidjelo se da grozničavo razmišlja kakvu bi priču izmislio da bi se izvukao iz te vruće kaše.

— Čuj, Kincaide — počne najzad, a glas mu je zvučio tako prijateljski kao onda kad su sklopili posao — sve je to najobičniji nesporazum. Od pukovnika sam čuo što se s tobom dogodilo, pa

sam došao ovamo da sredim stvari. Nisam ni slutio kakvim bi to posljedica moglo uroditi kada sam za vrijeme jedne veselice pukovniku pričao o oružju. Bio sam već nešto pripit, inače ni riječ ne bi prešla preko mojih usana...

Kincaid je sasvim točno znao da Radcliffe laže otkako je zinuo. Ali, to ga nije smetalo. Nasmiješi se, a ovaj je, naravno, isto tako shvatio da mu Elko ne vjeruje. Bila je to igra koju oni već tri godine uzajamno igraju. Kincaid se samo pitao kako će na to reagirati pukovnik, kad shvati da Radcliff svu krivicu za prepad i pljačku prebacuje na njega.

Pukovnik je zabezeknuto zurio u Radcliffa. Krv mu opet šikne u glavu i tada prasne.

— Ti, užtogljeni majmune! — razdra se. — Pa ti si me na to nagovorio! Ti si, nitkove, dignuo pedeset tisuća. Za mene je preostalo samo dvadeset! A sada treba da sam kusam kašu?

Prije nego što je Kincaid išao mogao poduzeti, čovječuljak se bacio na naprilitanog ortaka i počeo ga šakama obrađivati, što Kincaid uopće ne bi od tog čovječuljka očekivao.

Pukovnik je Gordona Radcliffea doslovno zbrisao. Kad se naposljetku povukao od njega, Radcliff je krvareći iz nosa, stenjao na podu.

Wallingford, zadovoljan sam sobom, okrene se i opet pogleda u Kincaida.

— Tako — reče. — Dao sam tom pasjem sinu. — On obriše ruke o hlače i tada kao da mu je sitnim tijelom prošao drhtaj. — Gospodine Kincaide — nastavi čvrstim glasom — žao mi je za ono što vam se dogodilo. To je bilo prvi puta da sam se upetljao u takve poslove. Vratit ću vam dvadeset tisuća dolara, što sam ih primio, a pobrinut ću se i da vam Radcliffe vrati onih pedeset.

Elko je bio prilično iznenađen. Prema Brownovu opisu on je tog ljutka zamišljao drugačije. Upravo kad mu je htio nešto odgovoriti, primijeti iza pukovnika jedan pokret, pa velikim skokom izmakne ustranu i povuče otonac jedne cijevi sačmarice.

Prasak je bio zaglušan.

Snop sačme pogodio je Radcliffea usred grudi i odbacio ga natrag na pod. Nije dospio ni beknuti.

— Zašto...? — promuća pukovnik.

Kincaid ga jednim pokretom prekine. Onda je i pukovnik vidio što je posrijedi.

Radcliffe je u desnicu držao deringer; kažiprst mu je još uvijek bio skvrčen na otoncu.

Pukovnik problijedi. Da mu je Radcliffe tim oružjem pucao u leđa ležao bi sada mrtav na podu. Ovo je oružje na maloj udaljenosti stvaralo strašne rane.

— Hvala — prošapće pukovnik tiho. — Donijet ću sada novac.

Okrenuo se i pošao stubište gore na prvi kat. Kincaid ga je pustio ga ide. On nije vjerovao da će pukovnik protiv njega još nešto poduzeti.

Odjednom se na gornjem dijelu stubišta pojavi poprilično lako odjevena djevojka, mulatkinja. Zacijelo je već tamo neko vrijeme stajala i vidjela što se događalo.

Kincaid joj se nasmiješi, pa ode do jedne solice s koje je mogao nadzirati zastor prema maloj dvorani i sjedne.

— Dobro jutro, Honey — pozdravi djevojku. — Hoćeš li mi malo praviti društvo dok ti se gazda vrati?

Nije čekala da je dva puta pozove. Sišla je stubama i, njišući bokovima, prišla Kincaidu. Njena lepršava haljina bila je prozirna i Elko je dobro vidio da ispod nje nema ništa.

— Zoveš se Kincaid, snažni čovječe? — upita ona maznim glasom i jednostavno mu sjedne u krilo.

— Zovu me i Tornado Elko. To sam ime stekao na ratištima života. — On se udari po koricama o boku. — Toga se ljudi boje.

— Luana!

Bio je to gotovo neljudski urlik.

Pukovnik Wallingford stajao je gore na galeriji i cijelim se tijelom tresao. Neizmjeran bijes izobličio mu je lice i Kincaid, opreza radi, upravi cijev sačmarice prema njegovu trbuhu.

Mulatkinja se nije nimalo uplašila i Elko opazi u njenim očima izraz razočaranja.

— Smiri se, pukovniče, ona mi je samo malo pravila društvo...

Pukovnik nije sačekao da Kincaid završi već baci bisage preko ograde galerije. One tresnuše na pod kraj stolice na kojoj je Elko sjedio.

— Odlazi odavde, Kincaide — viknu čovječuljak — i nikada se više ovdje ne pojavljuj!

To je bilo nešto što Kincaid ni uz cijenu smrti nije podnosio. Njega se nije moglo izbacivati, odlazio je kad je to on htio.

Podigao je bisage, ne puštajući ni načas pukovnika iz vida. Kad se opet uspravio, Wallingford se htio okrenuti i sa mulatkinjom, koja je u međuvremenu otišla na galeriju, nestati.

— Nisam još s tobom završio, ljutko. — Elkov je glas zvučio prijeteće. Međutim, znao je da samo riječi neće zadržati Wallingforda, pa izvuče kolt i ispali metak pored njegove glave.

Pukovnik, koji je shvatio da se Kincaid ne šali, zastane i opet se okrene.

Elko odjednom osjeti da je iza njega netko ušao, ali Brown se odmah oglasi. Mulatkinja na galeriji pođe se smješkat i pokuša vrlo diskretno mahnuti. Kincaid nije mogao supregnuti smijeh. Brown je bio u pravu: ona je đavolska beštija.

— Sidi, Wallingforde — naredi Kincaid.

Pukovnik nevoljko posluša, a mulatkinja pođe za njim.

Kincaid odmahne glavom, nasmiješi se i reče:

— Ti ostani gore, Honey. Inače ćeš nas sve zalutiti.

Pukovnik se srdito osvrne, a Luana uvrijeđeno pođe natrag.

— Što još hoćeš od mene? — upita ga maleni rančer. — Vratio sam ti novac. Ako me misliš cijediti, onda si u zabludi, a budeš li grub, bit će i ja. Onda možeš upoznati mene i moju moć.

— Čini se, pukovniče, da ne poznaješ Kincaida — uskoči u razgovor Brown. — On ima još jedno ime, pod kojim je u ovom kraju bolje poznat: Tornado Elko.

Wallingford problijedi; upravo se kolebao bi li povukao revolver što ga je stavio u pojas ispod ogrtača kada je išao po novac, no ruka mu spadne s trbuha kao da ju je opekao.

— Što još hoćeš od mene, Kincaide? — upita promuklo.

— Već vječnost vrludam s Brownom uokolo — mirno odgovori Elko — pa sam se na tog pasjeg sina navikao. Ne sviđa mi se što svuda na njega vrebaju ubojice, da bi došli do onih nekoliko ušljivih dolara što si ih raspisao na njegovu vunastu glavu. Neovisno o tome da bi i mene, iz nepažnje, moglo pogoditi koje njemu upućeno tane. Ukratko: želim da ukineš nagradu raspisaru na njegovu glavu i ostaviš Browna na miru.

Pukovnika opet spopadne bijes.

— Ova je svinja Lua!

Kincaid ga prekine.

— Ti si, blesav, pukovniče! Ta beštija me u stolici malone silovala a da nisam ni prstom maknuo. Ni s Brownom nije bilo drugačije. Dakle, što je?

Pukovnik se borio sam sa sobom, no najzad reče:

— D. bro, ali uz jedan uvjet. Brown mora otići iz ovoga kraja.

Elko odmahne glavom.

— Brown je isto toliko slobodan čovjek koliko smo ti i ja. Ti mu možeš zabraniti da dođe na tvoj ranč ili na tvoje imanje, ali to je sve.

Pukovnik kimne glavom.

— Dobro, povlačim ucjenu, ali sada napokon odjašite.

— Još jedno pitanje pukovniče. Gdje se skrivaju Cushmanovi?

Wallingford je trenutak skupljenih obrva zurio u Kincaida, kao da važe hoće li po njega biti opasno ako nešto kaže. Najzad zaključ i: ovi će se međusobno poubijati, pa će od svih imati mira.

— Oni u Salt Basinu imaju jednu kolibu, ali nitko točno ne zna gdje; jer, nitko se pametan ne bi uputio u tu pustinju.

Izgovorivši to, Wallingford se odlučno okrene i pođe uza stube. Više se nije osvrtao na Kincaida i Browna. Bilo mu je, čini se, sasvim svejedno hoće li oni i dalje ostati u dvorani ili će napokon otići.

Kincaid i Brown nasmiješiše se jedan drugom, i tada crnac pruži ruku plavokosom.

Kincaid je bez kolebanja prihvatio i reče:

— Hajdemo, ortače!

Predao je Brownu bisage sa sedam-
lešet tisuća dolara i dodao:

— Sada idemo po ostatak novca...

IX

Elko Kincaid i Habakuk Brown, stisnuvši se u bijelu prašinu, gledali su s humka u plosnatu kolibu od nabijene zemlje, što je bila ogradena dva jarđa visokom ogradom, također napravljenom od ilovače. Lijevo od kolibe prostiralo se gusto žbunje, protežući se do polovine uske kotline.

Ovdje gore ležali su već gotovo jedan sat i promatrali kolibu. Da sunce nije bilo već tako duboko na zapadu, odavno bi od nemilosrdne žege isparili. Na njihovu sreću, popuhavao je blag povjetarac, što se spuštao s istočnih bregova. Guadalupe Peak, za njihovim leđima, utonuo je od posljednjih sunčevih zraka u purpurno crvenilo.

Dolje, kod kolibe otkrili su dosad samo dva žitelja: mladu djevojku i dječaka što je mogao imati najviše penast godina. Oni su, besumnje, pripadali Cushmanovima, jer je dječak imao na sebi kaput od krzna bizona a djevojka je bila tako neuredna i prljava kako su to mogli biti samo pripadnici klana Cushmanovih.

Brown je predložio da odjašu dolje, uzmu novac i odmah se zatim izgube, ali je Kincaid odbio.

Elko je htio sačekati dok se svi Cushmanovi sakupe. Još je s njima imao i obračun, a povrh toga on nije bio raspoložen da ubuduće uvijek ima za petama čitavu obitelj Cushmana, i neprekidno strahuje da će mu se u leđa zabušiti komad olova; bno jedanput bilo je sasvim dosta.

Ne, ovoga će puta on stvar dovesti do kraja. Znao je što to znači. Cushmanovi se neće predati, sve dok i posljednji od njih ne bude mrtav. Ali, Kincaid je mislio na svoje vozače i na trojicu kauboja koje su ovi neljudi bez razloga poubijali. Meksikanske odmetnike nije računao, jer oni drugu sudbinu nisu ni zaslužili.

Kincaid se nasmiješi. Prokletstvo, zar polako postaje apostol morala?! To je, zacijelo, Brownov loš utjecaj.

— Gdje li mogu biti ostali? — upita crnac. — Ovdje, u toj pustinji, osim ove kolibe nema ništa kamo bi mogli odjahati.

Elko sliježe ramenima. Ni on to nije znao. Bilo je već dosta osebujno što su se Cushmanovi naselili u ovom negostoljubivom predjelu.

— Ako za jedan sat nisu ovdje — reče — odjahat ćemo do kolibe.

— Kad se o vuku govori... Brown cereći se pokaže prstom prema oblačiću prašine što se s jugozapada približavao dolini.

Potrajalo je pola sata dok su mogli jasno razaznati šest jahača. Izgleda da im se jako žurilo, jer su gonili svoje konje jače nego što je to u pustinji bilo pametno.

Nakon daljnjih pola sata oni su pred kolibom skočili iz sedala. Konji su im bili prilično iscrpljeni, ali ovi ljudi time nisu razbijali glave. O nečem su živo raspravljali, i Kincaid je vidio kako se djevojka odjednom s oboje ruke uhvatila za glavu.

Muškarci uđu u kolibu, djevojka pođe za njima, a dječak se brinuo oko konja. Rasedlao ih je i istrljao, a onda ih pusti izvan ograde. Sigurno se nisu morali bojati da će im se životinje razbježati. A i kuda bi u ovoj ubitačnoj pustoši? Oni su otkasali do žbunja i počeli po njemu brstiti.

Kincaid se nasmiješi Brownu; ovaj je, čini se, mislio isto. Ako im uspije doći do njihovih konja bili bi daleko premoćni od Cushmanovih; tada bi kaputaši bili u stupici.

— Čekat ćemo do ponoći — odluči Kincaid — a onda ćemo ih odvesti.

...

Ova koliba od blata bila je, zapravo, premala za obitelj Cushmanovih, ali oni su oduvijek živjeli zajedno na najužem prostoru. Koliba u Idaho bila je još manja.

Unatrag tri mjeseca oni već žive ovdje, u Salt Basinu, na granici između New Mexica i Texasa, a stari Jakob Cushman nije požalio što je došao ovamo i što je poslušao riječi staroga Čejena. On je Indijanca našao, sa slomljenim nogama, u pukotini jedne stijene. Obećao mu je da će ga

sahraniti prema običajima Čejena, a u znak zahvalnosti ovaj mu je pričao o jednoj kolibi u pustinji i o zlatnoj žili u brdima kod Guadalupe Peaka.

Jakob Cushman odmah je povjerovao riječima Indijanaca. Kad ga je pokopao, uputio se sa svojom obitelji da uzme zlato za koje osim njih nitko više nije znao. S ovim zlatom Jakob Cushman je htio podići, gore u Idahu, ranč. Bio bi najmoćniji čovjek u dolini, a svoje umišljene susjede jednog će dana otjerati.

Posao s puškama došao mu je uzgred. Simeon, njegov drugi po starosti sin, upoznao se u jednom salunu u Carlsbedu s rančerom Wallingfordom... točnije, kada su ga pripitog bacili napolje. Rančer je pošao za njim i upitao ga da li bi on i nekoliko njemu sličnih preuzeli taj posao. Simon je pitao svoga oca, a ovaj je smatrao da bi im i ovaj novac dobrodošao.

Tako su, u sporazumu s Wallingfordom, uvrebalj kola u klanu Guadalupe i mjesec dana kasnije prodali puške meksikanskom odmetniku. Oni su novac, kao što je bilo dogovoreno, donijeli pukovniku i s njim ga podijelili: sedamdeset tisuća Wallingfordu a osamdeset tisuća njima.

Jakob Cushman je kleo kad se toga sjetio. Kamo sreće da je prste držao podalje od toga! Jer, sada ih je bilo za jednoga manje: Sebulona, drugoga po mladosti; ljudi u Slat Plastu izvijestili su ga kako mu je sin istrijeđen. Prema opisu čovjeka moglo se raditi samo o onom Kincaidu kojeg je Simeon gore, u klanu ubio. Jakob Cushman se ljutio što je tada spriječio sina da u njega ispali još koji metak.

Danas su izvadili posljednji ostatak zlatne žile. Zlata je bilo zacijelo još ali za potpunu eksploataciju bili su potrebni strojevi. Jakob Cushman imao ga je dovoljno. Sa osamdeset tisuća dolara i ovim zlatom bit će bogatiji od svih ostalih u Idahu zajedno.

Za Cushmanove je u ovom kraju preostao još samo jedan jedini zadatak: moraju pronaći Sebulonovog ubojicu; tek kad on bude mrtav, oni će se vratiti u svoj zavičaj.

Slabo svjetlo od vatre na ognjištu oskudno je osvjetljavalo unutrašnjost

kolibe. Sinovi Cushman šutke su sjedili pored grubo tesanog stola i gledali u oca. Kada je razmišljao, nitko ga nije smio smetati.

Djevojka je nešto miješala u veliku loncu što je visio s tronošca iznad vatre. Jelo je već bilo zgotovljeno, ali je djevojka čekala očevo naređenje da ga stavi na stol.

Dina Cushman imala je suze u očima. Bilo je to prvi puta u njenu mladu životu da je smrt pokosila nekog od njenih bližnjih. Svoje se majke nije mogla sjetiti; ona je umrla pri porodu najmlađeg sina Josepha. Inače je uvijek samo druge pogađalo, jer Cushmanovi su najprije pucali a onda tek pitali je li čovjek prijatelj ili nije.

Dina je plakala iako joj Sebulon nije bio bliži od ostale braće... osim Josepha. S njim je bila uvijek, kad su god otac i ostala braća odjahala. Joseph je bio najmlađi od braće i morao je čuvati sestru.

Poslije jela, Jakob Cushman pripali lulu, što je za njegove sinove bio znak da smiju progovoriti.

— Isjeći ću tog psa u komadiće — zareža Simeon, najstariji od braće. — Da me otac nije spriječio u pucanju, Sebulon bi danas bio živ.

— Da je... da je... — promrmlja starac. — Sada to više ništa ne mijenja. Sutra polazimo u potragu za tim Kincaidom i crncem koji ga, navodno, prati. Ubit ćemo ga kao što je on ubio Sebulona, a onda odjahati opet kući, u Idaho.

Time je sve bilo rečeno, i sinovi su raspravljali o drugim stvarima. Glavnu su riječ vodili Ruben i Simeon; Levi, Juda i Isaschar radije su šutjeli i slušali.

— Na spavanje — naredi Jakob Cushman kada je ispušio lulu.

Sinovi su odmah poslušali.

Dina je legla pored ognjišta na glineni pod, no san joj još dugo nije dolazio na oči. Razmišljala je o lijepim haljinama i o mirnu životu.

Dina je stoga bila prva koja je čula da kod konja nešto nije u redu. Trenutak je promišljala bi li probudila braću; ako su se konji uznemirili zbog kojota ili neke zmije, zaradit će nekoliko pljusaka.

Kako se konji nisu primirili, Dina skoči i potrči k vratima.

Isprija nije povjerovala očima kad je ugledala obrise dvojice muškaraca, kako pokušavaju otjerati njihove konje. Onda krikne, skoči natrag u kolibu i uzme pušku koja je bila prislonjena kraj vrata. Privukavši je uz rame, ona opali prema jednom od konjokradica. I, zacijelo bi ga i pogodila da jedan od braće nije gurnuo sestru u stranu. Tako je kugla otfijukala nekud u zvjezdanu noć.

Kincaid je čuo djevočin krik; on je, nagnut na vrat svoga riđana, šeširom tjerao pred sobom konje Cushmanovih.

Pucanj propara tišinu.

Kincaid i Brown, otkriveni, više nisu morali biti tihi. Sada je trebalo što je moguće brže otjerati konje. Oni su vikali i pucali iz svojih revólvera i tek su se tada konji razbježali.

Tanađ ispaljena iz kolibe, zujila je sada prilično blizu njihovih glava. Čuli su i bijesne povike Cushmanovih. Kincaid se osvrne u sedlu, ali već su odmakli predaleko od kolibe a da bi u bljedoј svjetlosti mjesečine bilo što jasno razabrali.

Otjerali su šest konja, no Kincaid se pitao nisu li Cushmanovi imali još kojeg na kojima jašu dječak i djevojka? On dojaha do Browna i vikne:

— Potjeraј ih dalje dok sami ne nađu put iz ove pustinje! Ja ću vidjeti ne slijedi li nas tko!

Elko okrene konja, a Brown slijedećeg trenutka nestu u tmini. U bljedoј mjesečini Kincaid je kolibu nazirao samo kao tamnu točku; pored nje prostiralo se poput crnog saga žbunje.

Kincaid pojaha prema niskim brežuljcima na istoku. Tamo će naći zaklon. Da Cushmanovi ne projašu kraj njega, za to će se već pobrinuti.

Nije morao jahati čak ni do brežuljka; sto jardi dalje put mu je zapriječio jarak u kojem je čovjek mogao uspravno stajati a da sa ravni ne bude primijećen. Natjera riđana da oprezno klizne u jarak i prisili ga da legne. Riđan je nevoljko dahtao, ali je najzad poslušao.

Kincaid je našao mjesto gdje je mogao kleknuti, imajući pri tom i dobar pogled s ruba jarka.

Nije se prevario. Pred kolibom odjednom iskrснуše sjene... moglo se raditi samo o konjima. Oni su u početku samo tapkali u mjestu, ali onda su pojurili, točno prema Kincaidu.

Bila su tri jahača. Kincaid je čekao dok su prišli na manje od sto jardi, a onda opali prema njima tri puta iz vinčesterke. Meci su udarili u zemlju pred kopita konja. I Elko u sjaju mjesečine ugleda uskovitlanu bijelu prašinu.

Jahači odmah obuzdaše konje.

— U jarku je! — začuo se glas jednog od njih. — Stisnut ćemo ga u kliješta! — I, odmah ponovo krenuše.

— Ostanite gdje jeste! — dovikne im Elko.

Nisu ga poslušali.

Kincaid kratko nanišani i povuče otonac. Plamen iz cijevi načas ga zaslijepi.

Jahači zauzdaju konje. Jedan od njih glasno preklevši, ustajao je iz prašine i gledao u ubijenog konja; Kincaid ga je pogodio usred čela.

Ovaj pogodak pri oskudnom svjetlu izazvao je u Cushmanovih dubok dojam. Trebalo im je dosta vremena da se oporave od iznenađenja.

Da ne bi i dalje dolazili na sulude zamisli, Elko im ustrijeli još jednog konja. Ali, ovog puta on se u Cushmanovima grđno prevario. Trenutak ranije bili su još, čini se, spremni za pregovaranje, ali sada su zauriali od bijesa i, kao na zapovijed, dvojica su od njih u cik-caku potrčali prema Kincaidu, dok im je treći, zaklonjen ubijenim konjem, pružao vatrenu zaštitu. Momak je dobro upamtio gdje se Kincaid sklonio, jer su mu kugle udarale proketo blizu.

Nije mu preostalo ništa drugo već da se povuče na drugo mjesto. I, morao je požuriti; ona su dvojica dolazila sve bliže.

Kincaid je kleo. Strane jarka bile su prilično strme i više nije nalazio mjesto gdje bi se mogao nasloniti. Bijesno je prilégio uz strmu stranu i procijedio kroza zube:

— Sada sam u lijepom škripcu.

Ali, on je Cushmanove ipak dobro ocijenio. Umjesto da razmisle kako da ga okruže, onaj što je prvi stigao do

jarka skoči uz divlji urlik u njega, točno na mjesto gdje je ranije bio Kincaid. Ridan se uplašeno ispravi i to je načas zbumilo napadača.

Prije no što se mogao orijentirati, planu prema njemu vatra iz Kincaidove vinčesterke. Usijano olovo ušlo mu je u vrat. Kratko krkljanje još mu je prešlo preko usana, a onda su ogromne šape ispustile pušku u pijesak i uhvatile se za vrat. Krv mu je šikala između prstiju.

Kincaid ga je uplašeno i fascinirano gledao. Hoće li taj čovjek biti isto toliko žilav kao i njegov brat i, usprkos ovoj strašnoj rani, ponovo napasti?

Jedan drhtaj prođe divovskim tijelom. Oči mu se širom otvore. Između crne brade, što mu je sizala do prsiju, pokazao se otvor usta. Izgledalo je kao da hoće nešto viknuti, ali nije izustio ni glaska. Kao gromom ošinit, on se uz mukli tresak svali na zemlju.

— Rubene!

Divlji, gotovo zvjerski urlik iza njega, vratio je Kincaida u zbilju.

Istog trena bac se u stranu. Čuo je pucanj i osjeti usijanu bol u lijevu ramenu. Prsti lijeve ruke mu se otvore i vinčesterka padne na zemlju, ali još prije nego što je ona dotakla zemlju već je desnicom povukao kolt. Odmah je ispalio tri hica prema drugom Cushmanu, koji je duboko sagnut stajao u jarku i opet pripucao na njega.

No, Elko je bolje gađao. Levi Cushman tulio je od bijesa. Trenutak je zastao i zurio u svoju lijevu podlakticu, koju je jedno zrno razmrskalo. On se nije prignuo za puškom što je pred njim ležala na zemlji; desnom je rukom trgnuo iz korica dug nož i pošao na Kincaida.

Ne, ne već opet!, pomisli Kincaid. Ovi se medvjedi ne predaju dok iz njih ne izvjetri i posljednji dašak života.

Uperi revolver u protivnikovu glavu i dovikne:

— Stani, proklet bio! Inače ćeš dobiti još jedno tane!

Levi Cushman samo je trenutak kolebao. Riječi plavokosog zacijelo su mu doprle do uha, ali on ih nije shvatio. Za Cushmanove je postojala samo borba do kraja; oni još nikada nisu neprijatelja poštđjeli i poklonili mu život i Levi

nije mogao ni zamisliti da bi netko mogao drugačije postupati. Ako već mora umrijeti, onda će svoju kožu prodati što je moguće skuplje.

X

Elko Kincaid još nikada u životu nije naišao na toliku tvrdoglavost. Doviknu još jednu opomenu, no kád je naposljetku povukao otonac, bilo je prekasno; zrno je prošlo između tijela i ruke.

Cushmanov nož za malo je promašio Kincaida, izmakao mu je u posljednjem trenu. Širok dvosjekli nož zabio se u pijesak tik uz njegovo desno rame.

Levi Cushman pao je pri ovom nasrtaju na svoju lijevu, razmrskanu ruku, i zauriao kao nasmrt ranjeni grizli.

Kincaid ga snažno udari s revolverskom cijevi po glavi, ali Levi Cushman samo nekoliko puta zatrese glavom i, urlajući, opet prijeđe u napad.

Elko je znao da mora završiti, kako ne bi i sam bio uništen. Vjerojatno je već i treći od njih blizu jarka. Ako protivnik stigne do mjesta borbe prije nego što završi s ovim protivnikom, može odmah napisati oporuku.

Njegov je revolver još jednom odjeknuo. Bio je to posljednji metak. Uzbuđen, Kincaid nije dobro gađao; tane je samo okrznilo gorostasa koji tu novu povredu kao da nije ni osjetio. On ponovno zamahne nožem. Kincaid je još stigao podmetnuti ruku. Bilo je kao da će mu ruža izletiti iz ramena. Kolt mu je odletio na jedan kamen.

Oba su borca vidjeli sve oko sebe još samo kao kroz maglu. Svojim čizmama oni su uzvitali finu prašinu, koja ih je pokrila poput zvona.

Sada, kad Kincaid više nije imao u rukama oružje postao je oprezniji. On odmah uzmaknu i ispruži ruke ispred sebe, Levi Cushman, koji je to shvatio kao izraz straha, priskoči protivniku, opisujući s nožem krugove da bi ga zbumio.

Ali, Kincaid je bio silno brz. On iznenada skoči naprijed, uhvati napadačevu lijevu, ranjenu ruku i prebaci ga preko svog ramena.

Levi Cushman bio je suviše iznenađen a da bi mogao bilo što izustiti. On

poleti zrakom i teško tresne o tvrdu stranu jarka. Tada pokuša opet ustati, ali mu odjednom tijelom prođe drhtaj, prevrne se na leđa i ostane ležati. Elko Kincaid vidje da mu je desna ruka stisnula dršku široka noža, kojeg mu je cijelo sječivo ušlo u grudi.

Div je pri padu sam sebi zadao smrtni udarac.

Kincaid je u ruci imao kamen. On se okrene i htjede ga baciti na siluetu što je iskrsnula na rubu jarka. U posljednjem je trenutku prepoznao Browna i odahnuvši, ispusti kamen. Ako je Brown ovdje, znači da je trećeg Cushmana učinio neškodljivim.

Kincaid upitno pogleda Browna.

Vidjevši pitanje u njegovim očima, crnac objasni:

— Izenadio sam ga. Prije nego što je shvatio što se događa, udario sam ga revolverom po glavi.

— I od toga se onesvijestio? — s nevjericom upita Kincaid.

Brown se zacereka.

— Pa, malo sam ga čvršće odalamio.

Elko se ogleda za svojim konjem, koji je otišao nekoliko metara od poprišta borbe. Uzmimirio ga je miris krvi. Našavši ga Kincaid nježno životinju potapša nekoliko puta po vratu. Onda opet napuni svoje oružje, stavi vinčesterku u tuljak iza sedla i vine se na konja.

Morao je jahati gotovo stotinu jardi dok je našao mjesto na kojem je bez veće muke mogao izjahati iz jarka. Onda odgalopira natrag do Browna.

Pogledao je prema kolibi i ugledao neke sjena što su se tamo vrmale. Nitko se još od njih nije uključio u borbu; zacijelo nisu mogli ni zamisliti da tri Cushmana ne bi mogla izaći nakraj s dvojicom konjokradica.

Momak, kojeg je Brown vladao, iz petnih je žila pokušavao osloboditi ruke, što mu ih je crnac vezao na leđa. Bacakao se na sve strane i prestao je s tim jalovim pokušajima tek kada je Kincaid kraj njega skočio s konja i stavio mu pod nos cijev sačmarice.

— Poslušaj me dobro, dječade! Već su trojica od vas zagrizla u leđinu. Ja sam Elko Kincaid, čovjek kojem su pripadale puške. Vi ste mi u klancu ispalili kuglu u leđa, ali... kao što

vidite... niste baš dobro gađali. Što se mene tiče to možemo zaboraviti; mislim da smo se u tom pogledu prilično izravnali. Sve što sada još hoću su onih osamdeset tisuća dolara. Mi ćemo te sada osloboditi a ti pođi k svom ocu i reci mu što tražim. Jedan od vas donijet će mi novac. Ako ne prihvatite moj prijedlog, nijedan od vas živ neće izaći iz ove pustinje.

Isaschar Cushman je šutke zurio u Kincaida i ovaj pusumnja hoće li taj momak sve upamtiti što mu je rekao. Najzad upita:

— Zar su Ruben i Levi mrtvi?

— Oni drugačije nisu htjeli; napadali su dok god više nisu mogli ni prstom maknuti.

Kincaid izvuče nož iz toka o pojasu, presiječe čovjeku sponu i odmah opet uperi u njega sačmaricu.

Isaschar Cushman divlje se osvrnuo. U prvi mah se učinilo kao da će se, uprkos sačmarici, baciti na Elka, ali onda se okrene i priđe svom konju, što ga je spuštene glave čekao. Vinu se u sedlo i odgalopira natrag prema kolibi.

— Ne vjerujem da će ti vratiti novac — reče Brown. — Ne samo zbog novca, već naprosto zato što neće podnijeti da si trojicu od njih ubio.

— Znam. Za Cushmanove postoji samo jedno pravilo: ubiti ili biti ubijen. — Elko pokaže prema jarku. — Jednog od njih htio sam ostaviti u životu, nakon što sam mu smrskao lijevu ruku, ali taj uopće nije shvatio što sam htio. Kao ranjena se zvijer borio dalje, dok mu se god vlastiti nož nije zabio u srce.

— Zacijelo drugačije ne znaju. Oni izgledaju kao da su čitav svoj vijek proveli među divljim zvijerima, pa se tako i ponašaju.

— Nadaймо se da je stari dovoljno razboriti da uvidi kako s jednim konjem nemaju protiv nas nikakva izgleda.

— Da nisu isto tako hladnokrvne ubojice kao što si i ti, prisilio bih te da odustaneš od novca i ostaviš Cushmanove u miru.

— Ostaviti ih na miru!? — Kincaid stisnutih očiju pogleda Browna. — Znaš li da sam ubijao ljude za mnogo nedužnije stvari od onih što su mi ih učinili Cushmanovi? — upita ljutito.

— U mene nećeš pucati. — Brown se nasmijulji. — Ja sam tvoja savjest.

Elko nije ništa odgovorio, ali pomisli: Taj mi momak polako ide na živce. Ako se to tako nastavi, još će me navesti da sav svoj novac darujem nekom domu za zbrinjavanje palih djevojaka.

Napregnuto je motrio kroz mjesečinom obasjanu noć. Sjene su nestale. Ljudi su se povukli u kolibu. Onaj jedini konj što im je preostao bio je u koralu. Kincaid se pitao što li će Cushmanovi odlučiti.

• • •

Kincaid se prenuo kad ga je Brown uhvatio za rame. Oni su opet ležali iza brežuljaka istočno od kolibe. Stražarili su naizmjenično, kako bi odmah mogli biti na položaju ako bi Cushmanovi nešto poduzeli.

Prvi zraci sunca plazili su na zapadu, vrhovima Guadalupe Peaka, i preplavili opet pustinju blještavom bjelinom.

Kincaid pogleda prema kolibi, pred kojom su stajali Cushmanovi i gledali prema njima. Onda jedan od njih priđe konju, baci se na neosedlanu životinju i krene prema njima. U desnoj ruci držao je debelo nabijene bisage.

— Nemoguće! — usklikne iznenađeno Brown. — Ovi zacijelo pripremaju neku klopku!

I Elko je pomislio isto. Upće nije nalikovalo Cushmanovima da se odjednom predaju. Ali, možda im je doista svega uvrh glave; možda su uvidjeli da s Kincaidom i crncem neće doći na zelenu granu.

Čovjek je jahao otprilike dvjesto metara prema njima, a onda zaustavi konja.

— Dodaj i uzmi ovo! — doviknu im i podigne bisage s novcem uvis.

Brown s nevjericom pogleda Kincaida kad je ovaj ustao i pošao prema svom ridanu.

— Ta, nećeš valjda tamo odjahati? — Kada mu Kincaid nije odgovorio, on ga upozori! — To je klopka! K vragu, zar ti to ne uviđaš? Na dvjesto jardi od kolibe oni te glatko mogu ustrijeliti!

Kincaid se vine u sedlo i odjaše pored Browna. Preko ramena mu je još dobacio:

— A ti možeš ustrijeliti onog momka tamo dolje, ako bi oni iz kolibe zapucali.

Brown je mahao glavom; Kincaid je lud što toliko riskira.

Elko je polako jahao prema Cushmanu. Sačmaricu u vinčesterku položio je koso pred sebe u sedlo, a desna mu je ruka lebdjela iznad drške kolta.

Razmislivši, samom se sebi učinio kao samoubojica, ali drugačije nije mogao. Sukob s Cushmanovima bio je neizbježan. Sasvim je pouzdano osjećao da ne bi ništa koristilo ako odjaše; od Cushmanovih cijelog života ne bi više imao mira. Onda je bolje da se stvari srede ovdje, sada. Ako Cushmanovi žele mir, prihvatit će ga. Stoviše, prihvatilo bi i financijsku žrtvu, ali više od toga — ne. Ali, koliko je upoznao Cushmanove, oni za sve to ne daju ni lulu duhana.

Momak ga je čekao stočkim mirom. Kincaid nije mogao primijetiti da li je naoružan; držao je obje ruke pred sobom na grivi konja i stisnutih očiju gledao prema Elku.

Kincaid mu je dojahao sa strane, kako se ne bi Brownu našao na vatrenoj liniji. U jednom trenutku pomisli da, možda, Cushmanovi naprosto hoće još jednog između sebe žrtvovati, samo da bi došli Kincaidu glave. Ali, to nije mogao pripisati čak ni ovim divljacima.

Deset metara pred Cushmanom Kincaid se zaustavi.

— Zar nećeš uzeti bisage? — upita ga Simeon.

Elko zaniječe glavom. Mirnoća tog čovjeka malo ga je uznemirila. Momak je potpuno mirno stavio u usta tanku cigaretu, upalio je i puštao u zrak bijele oblačiće dima.

— Dobaci mi torbu ovamo — reče Kincaid.

Simeon Cushman kimne, a smiješak razvuče u širinu njegovo bradato lice. Ruka mu se maši za torbom što je pred njim ležala; goruća cigareta ostala je nešto dulje pod njom, a onda je dobaci sugovorniku.

Kincaid nije kasnije umio reći što ga je prvo upozorilo: da li to što je momak žustro okrenuo konja, ili što mu se u djeliću sekunde učinilo da ispod bisage vidi sličnu iskru.

Gotovo u istom trenutku kao i onaj drugi, on je zabio mamuze u slabine konja i, polegnuvši mu na vrat, pojurio. Nije ni pomišljao da puca za protivnikom, mislio je samo o tome kako da što prije odjuri iz opasne zone.

— Brže, Simeone!

Čuo je taj glas. Istodobno s nabije-
nom torbom eksplodiralo je nešto i u njegovu mozgu. Strahovit zračni pitisak izbači ga iz sedla i on začu bolno njištanje svoga riđana. Odjeknuše pucn-
nji. Kincaid je čuo duboke tonove teških pušaka iz kojih su Cushmanovi pucali, a između njih svjetliji pljev Brownove vinčesterke.

Ali, sve se to odigravalo u pozadini. Kincaid je pred očima gledao sasvim nešto drugo: čovjeka u čupavu kaputu od krzna bizona, što je stajao u klancu Guadalupe i gađao u njega. I onda opet začuje glas što je dovikivao:

— Okani se jalova posla, Simeone!

Bio je to onaj isti glas!

Čovjek što mu je upravo podmetnuo dinamit bio je onaj isti što mu je u klancu Guadalupe u leđa sasuo olovo.

Kincaid podiže oči. Njegov riđan ležao je na zemlji nekoliko metara dalje, ržući bolno. U dva skoka Elko je bio uz njega i on mu posluži kao zaklon.

Konj podiže glavu i pogleda gazdu velikim bolom ispunjenim očima. A kada je Kincaid vidio njegovu smrskanu lijevu nogu, izvuče kolt i skрати životinji daljnje muke. Onda položi vinčesterku na riđanova leđa i počeo gađati prema kolibi.

Otprilike na udaljenosti od pedeset jardi ugledao je na zemlji zgrčeno tijelo Simeona Cushmana; nije znao da li ga je oborila eksplozija ili je Brown bio dovoljno brz i izbacio ga iz sedla njegova konja, koji je dotrčao do žbunja.

Jedan od Cushmanovih pošao je prema dršćućem kljusetu, ali Kincaid ga s pravim metkom obori.

Tada začu iz sebe topot kopita. Osvrnuvši se, opazi Browna kako juri prema njemu. U pravom trenutku skoči iz crnčevih leđa na njegova pastuha.

Brown se stušio ravno prema kolibi, a Kincaid je neprekidno pucao iz vinčesterke.

Stari je Cushman stajao pred kolibom i podigao pušku. Međutim, nije dospio opaliti. Brown u galopu skoči s konja i svali starca na zemlju. Kincaid se golemim skokom nađe u vratima kolibe. U ruci mu je sada bio revolver.

Usred kolibe stajali su dječak i djevojka i punili dvije puške. Kada su ugledali neprijatelja, uplašeno su kriknuli. Dječak okrene pušku i opali, ali Kincaid je već odgurnuo cijev. On stavi revolver na dječaka koji, ispunjen strahom, ustukne. Djevojka pritrči bratu i čvrsto ga objumi. Mislila je, vjerojatno, da će ga Kincaid ustrijeliti i bila je spremna da zajedno s njim umre.

Ispred kolibe netko uzviknu, a zatim odjekne pucanj.

Kincaid se okrene i pogleda napolje.

Brown je držao u ruci remington što se još dimio, a pred njim je ležao Jakob Cushman, čovjek što je svoju obitelj pretvorio u čopór divljih zvijeri.

Crnac, siv u licu, slegne ramenima i potreseno reče:

— Nije se htio predati. Pokušao mi je nož zabiti u trbuh. — Na crnčevoj je ruci zjapila rana, iz koje je lptala krv.

Elko pride dječaku i djevojci i odgura ih do jedne grede u glinenu zidu i veže uz nju. Sigurno je sigurno; Cushmanovi su na sve spremni.

Kad je povezao Brownovu ruku, zajedno pretražiše kolibu. Pronašli su novac, ali to nije bila najveća vrijednost što su je Cushmanovi posjedovali. Gručenje zlata u veličini palca, što su ga u malim vrećicama pohranili kraj ognjišta, imalo je u najmanju ruku petorostruku vrijednost; Cushmanovi su bili silno bogati.

Joseph i Dina Cushman, koji su već bili raskrstili sa životom, iznenađeno su pogledali Elka kad im je detaljno sve ispričao. Oni većinu od toga nisu znali, jer su stariji o prepadu na kola vrlo šturo pričali.

Kincaid se čudio ponašanju mladih, kojima kao da je bilo posve svjedno što im je istrijebljena cijela obitelj. A poslije još jednog sata, kad su Joseph i Dina ispričali kako su dospjeli u Salt Basin, Kincaid je shvatio da u toj obitelji među djecom nikada nije postojala čvrsta veza.

Predveče Brown pozove Kincaida u stranu i predloži nešto što ovaj u prvom mah kategorički odbije. On i jahanje na visove sjevera? Kincaid... Tornado Elko... da se smiri i stvori ranč za Cushmanovu deriščad?!

— Ti si šenuo umom, Browne. Pojma nemam o kravljim repovima, a ne podnosim ni njihov smrad.

— Prvom te mogu ja naučiti — Brown se smiješio — a drugom ćeš se već priviknuti.

Kincaidu je bila potrebna cijela noć da raščisti neke pojmove sam sa sobom. U početku je kleo Browna; da se nije sreo s tobom dobrom dušicom, sada bi se kao slobodan čovjek vinuo na leđa bilo kojeg konja i odjahao onamo kamo bi ga vjetar odnio.

Ali, pred jutro Brownova je zamisao pobijedila.

Kincaid je odlučio da raskrsti s sadašnjim načinom života, kako mu se jednog dana, možda, ne bi dogodilo ono isto što se dogodilo jednom Hwku, kojeg je morao ubiti na vrelu južno od klanca Guadalupe.

Kad ih je Brown upoznao s njihovom odlukom, Joseph i Dina u prvi tren nisu shvatili što ova dvojica od njih žele. Nisu mogli ni zamisliti a im neće uzeti zlato i s njim pobjeći. No, bez prigovora uzjahaše konje, koje je Brown još u toku noći okupio, i pojahaše za dvojicom ljudi.

U prolazu, Brown pogleda Kincaida. Obojica su znali da će im biti potrebno još mnogo strpljenja da od ove podivljale djece stvore ljude što će znati za ljubav, razumijevanje i povjerenje.

Brown će u tom uspjeti, pomisli Kincaid. Pa, i sa mnom mu je to pošlo za rukom.

K R A J

STEWART EDWARD WHITE

SIROVA KOŽA

I

Čovjek o kojem ću vam sada pričati stigao je u Arizonu u ranom razdoblju apaškog poglavice Kočiza. Naselio se u dolini Soda Springs i ostao je ondje usprkos ratničkim pohodima tog Apaša. Nakon nekog vremena su mu pripadali već svi izvori u dolini, te je tako, sasvim prirodno, nadzirao ispašu u tom prostranstvu. Jednom dnevno bi se vidjela stoka u dvoredima i troredima, kako u zbijenu stadu ili u dugačku nizu, lijeno krivuda utabanim puteljcima prema koritima s vodom na matičnom ranču, da bi se ondje napila a zatim se, opet lijeno, vratila u pustinjske daljine, žute poput šafrana i ljubičaste kao ametist. I na deset ostalih naokolo razbacanih rančeva ponavljao se svaki dan isti prizor. Sva je ta stoka pripadala čovjeku koji bijaše velik jer je bio najmoćniji u tom kraju. Isticao se uravnoteženošću karaktera, čvrstinom i odlučnošću.

Kad je prvi put ušao u dolinu Soda Springs, njegovi su ga pratioci zvali Buck Johnson. Od tada se njegov lik promijenio, oči su mu zračile smirenošću koju daje osjećaj velike snage, a usta je, zasjenjena brkovima i bradom, sve rjeđe otvarao, usklađujući

moć i šutljivost. U njemu kao da je bilo nekakvih španjolskih primjesa. Stoga su ga sada zvali Senjor Johnson, iako je, zapravo, bio Amerikanac.

Senjor Johnson je na matičnom ranču živio s kineskim kuharom i predradnikom Parkerom. Kuća bijaše sagrađena od opeke, s puškarnicama kao na tvrđavi. Budući da je ta potreba zastarjela, ostale su građevine bile neutvrđene. Bila je tu spavaonica od opeke za kauboje, kovaonica, također od opeke, duga, niska staja, suša, vjetrenjača i rezervoar poput jezera, niz oborâ različitih veličina, te ograđen povrtinjak; privučene vlagom, uokolo su rasle topole i dopunjavale tu zelenu oazu u pustinji. U najmanjem oboru, između staje i suše stajala su jedna laka i jedna teretna kola, jedina vozila na ranču. Pod sušom su bili nizovi sedala, lasa, srebrnastih mamuza, žvala ukrasnih istom kovinom, svinutih, kratkih šipki za žigosanje stoke na pašnjaku i dugačkih, teških »štambilja« za žigosanje u oboru. Iza staje se prostirao »pašnjak«, tisuću jutara pustinje ograđene žicom. Ondje je šezdeset žilavih kaubojskih konja, Mjepih poput antilopa, tražilo oskudnu, ali hranjivu travu; bila su to odabrana grla Senjora Johnsona.

Svuda uokolo prostirala se pustinja, svjetlacava, promjenljiva, obojena mnogobrojnim nijansama, divna, opkoljena plaminama obrubljenim izmaglicama i nebom koja se činilo tvrdo i sjajno poput tirkiza.

Svako jutro u šest sati deset bi kauboja s matičnog ranča otjeralo konje u obor, pažljivo privezalo desetak grla kako bi ih »sačuvali« za taj dan, a ostale nagradilo žitom. Tada bi odjahali u laganu kasu, dva po dva. Cio bi dan tako jahali, obavljali poslove u pustinji, a uveče bi, završivši krug, ušli, zveckajući ponovo u obor. Na deset ostalih rančeva izvršavao se isti program. Pedesetak ljudi Senjora Johnsona nadziralo je površinu jednaku površini nekakve evropske kneževine. Sve to, svako jutro zemlje, svaka travka, svaka kaktusova bodlja, svako biće na toj zemlji, sve je pripadalo Senoru Johnsonu, jer je Senjor Johnson imao vodu, a bez vode se ne može opstati u pustinji.

To nije postigao bez napora. Dovoljno su govorile o toj činjenici bore na njegovu licu i velika smirenost njegovih sivih očiju. U doba indijanskih napada često se morao sklanjati u svoju kuću s puškarnicama i pričekati ondje vojnike iz utvrđenja, koji su se vidjeli prostim okom, trideset milja odavde, na planinskom obronku. Gubio je stoku i povremeno ljude, ali zarada bijaše velika, a vremenom su Kočiz, Džeronimo i manje sposobne poglavice onemogućili pod naletima vihora sudbine. Tada su, samo privremeno, zaprijetile ovce, no ubrzo se ustanovilo da među travom u dolini Soda Springs ima kremenog kamenja, koje je bez ikakva vidljivja razloga tako plašilo stada da bi se ta meketava pokora razbježala četrdesetak milja uokolo.

Krađe stoke, tako blizu meksičke granice, bijahu lak zadatak. Neko je vrijeme Senjor Johnson zapovijedao pravom naoružanom četom. Bio je vrhovni sudac. Kršio je međunarodna moralna načela, a umjesto državnih zakona — postavljao svoje! Uništio je, jednog po jednog, kradljivca stoke, katkad u otvorenoj borbi, ali češće zahvaljujući iznenađenju i nemilosrdnom krvoproliću. Očistio je cio kraj.

A onda je, neumoran kao i uvijek, postao vješt detektiv. Sâm ili s Parke-rom, svojim predradnikom, jahao je kroz divljinu i prikupljao dokaze. Kad su dokazi bili nepobitni, pozivao je na odgovornost prekršitelje. Umio je dokazati mijenjanje žiga kroz mokar gunj; poznato mu je bilo obilježavanje uha na nežigosanu teletu koje još nije prestalo sisati; lako je prepoznavao podrezivanje papaka koje treba da spriječi udaljavanje goveda; na prvi je pogled mogao razaznati lukavo mijenjanje sličnih žigova, kao kad je neki Meksikanac izmijenio njegovo »Položeno Y« u »Bučice«. Ukratko, iščepkao bi, stavljajući život na kocku, sto i jedan trik prepređenog kradljivca. Tada bi iz Phoenixa pozvao rendžera, i to je bio kraj žiga »Bučice«, žiga »Trorog«, žiga »Pješčana ura« i još pet-šest žigova. Dolina Soda Springs postade poznata po svom redu.

Senjor Johnson je na ovom stupnju svoje karijere upao već u ustaljenu kolotečinu. U ožujku je započinjalo proljetno žigosanje, zatim zatvaranje u obore i kročenje divljih konja, slijedilo bi ljetno obilaženje pašnjaka, veliko jesensko okupljanje goveda, otpremanje stoke na tržište i obilaženje pašnjaka zimi. To se neprestano ponavljalo.

Vi i ja se ne bismo dosađivali. Hvatanje goveda lasom, rušenje i žigosanje, hitro skretanje i jurnjava kaubojških konja, bjesomučna trka da bi se presjekao put mustanzima, žestoke bitke pri privikavanju tih vatrenih divljih stvorenja na sedlo, nezaboravni prizori okupljanja stoke, bezbroj goveda i skladni jahači, prašina, jednoličnost, uzbuđenje i ponos što prate svako gonjenje stoke kroz divljinu, a pogotovo stotine slučajnih, neočekivanih susreta s medvjedima i antilopama, borba protiv žeđi i žege, te užitak što ga donosi vođenje brige o samom sebi, sve bi to ispunilo naše dane iskričavim uzbuđenjem koje donose neobični i neočekivani doživljaji.

Međutim, za Senjora Johnsona sve to je bila već stara priča. Nakon onih dana kad je gradio, ovi dani, kad je trebalo sačuvati postignuto, činili su mu se blijedi. Njegovi su ljudi jahali, dan na dan, željni uzbuđenja. Njemu nije bi-

lo više ni na kraj pameti da jaše na divljim konjima, da vitla lasom privezanim o jabuku sedla, niti da pokušava prestići stada u trku. Njegova su obilaženja ranča bila sasvim poslovna. Cio je kraj postao pitom. Kožnate nogavice sa srebrnastim rubom visjele su iza vrata. Nad uzglavljem kreveta bio je obješen kolt četrdeset pet. Senjor Parker je jahao u građanskom odijelu. Iz svojih kaubojskih đana zadržao je još čizme visokih peta i mamuze, šesir široka oboda i rukavice od jelenje kože obrubljene resama.

Kolt četrdeset pet je zadnji otpisao. Jedne je večeri Senjor Johnson dobio ekspresnu pošiljku. Otvorio je pred suzdržljivim Parkerom. Unutra se nalazio džepni revolver, poniklan »Smith & Wesson« kalibra trideset osam, s pet metaka. Senjor Johnson ga pregleda pomalo sumnjičavo. U usporedbi s revolverom na šest metaka, izgledao je kao igračka.

— Kako ti se sviđa? — zapita pruživši oružje Parkeru.

Parker je okretao i okretao revolver, kao dijete čegrtaljku. Tada ga vrati vlasniku. — Senjor — reče — ako ikada opalite na mene iz tog revolverčića i ja to ustanovim još isti dan, grdno ću se razljutiti!

— Ne vjerujem da može opasno ozlijediti čovjeka — složi se Senjor — ali bi mogao privući pažnju.

Međutim, »revolverčić« je dobio svoje mjesto; ne u džepu Senjor Johnsona, već za pojasom od hlača, a stari, sjajni kolt četrdeset pet, sa svojim »teksaškim« koricama, postao je sobni ukras.

Tako se Senjor Johnson od graničara pretvorio u posjednika. Posao mu se, uglavnom, sastojao u tome da zastupa svoje interese pred stočarskim udruženjem, da ugovara kupovanje i prodavanje stoke — i to je bilo sve. Sada je imao dovoljno vremena i mogao otići nekamo; no, što se tiče vremena, i riba bi mogla živjeti na drveću! Jašući svaki dan pašnjakom, imao je sada priliku da se bavi apstraktnim mislima koje je, nekoć, buran život na granici potisnuo.

Senjor Johnson je svaki dan, kao i uvijek, jahao nepreglednom pustinjom. Ranije je okolicu prihvaćao sasvim površno, kao više ili manje prikladan

okvir akcije i prilika. Sada je, međutim, počeo naslućivati čari arizonske pustinje.

Zamjećivao je štošta što mu je prije promicalo oku. Polako jašući svog kaubojskog konja, gledao je stoku kako gačka kroz divnu narančastu boju kalifornijskih makova, zatim bi digao pogled, osvrnuo se oko sebe i vidio da je krajolik prekriven tom živom bojom dokle god oko seže tako da se činilo da bi kroz nju mogao jahati sve do Meksika. Tek u podnožju bregova nazirao se nenametljiv, uzak pojas sivila. Za nekoliko je sati stigao do tog sivog pojasa i ujahao u nj; nalazio se usred alkalijske ravni; opet je izgledalo da u dolini nema ničeg drugog.

Osvrnuvši se, Senjor Johnson je vidio usku narančastu traku: makove. Možda je negdje naprijed neka nova sjenka mijenjala lice alkalijske i otvarala nove vidike, no ovdje se on, kad bi se ušlo u nj, širio poput vatre dokle god ne bi ispunio cijelu ravan i činilo se da je dolina Soda Springs svjetlacava prerija. Rascvjetala visoravan, mrtva nizina, grmlje, kaktusi, vulkansko stijenje, pijesak — prostor velik kao more!

Među planinama bijaše dovoljno mjesta za mnoge neizmjerne veličine i vrijednosti.

U podnožju bregova je Senjor Johnson prvi put zamijetio boje. Stotine jutara cvijeća ispunjavalo je baršunaste nabore niskih brda i prelijevalo se preko plavih obliha obronaka, tako prikladno razmještenih i nijansiranih da je teško bilo povjerovati da ih nije osjenčao neki divovski kist. Bili su tu deseci narančastih i grimiznih nijansi, deseci plavih, pa jarkocrvenih, žutih i otvorenozelenih. Otraga su stajale planine, veličanstvene sa svojim vulkanskim stijenjem i bogate kao goblen u nekakvoj firentinskoj palači. A obojena je atmosfera jugozapada, preinačujući sve ostale boje i lomeći sunčeve zrake beskrajnim česticama prašine što su ih neprestano podizali pustinjski vjetrovi, povlačila pred scenu tanku i magličastu koprenu boje jorgovana, ruže, šafrana, ametista ili sljeza, ovisno o dobu dana.

Senjor Jonson je otkrio da promatranje krajolika iz raznih uglova mijenja dojmove bojâ. Veoma se zabavljao time

Što bi se iznenada nagnuo preko jabuke sedla i tjemenom gotovo dodirivao konju grivu. Daleke bi planine odmah postajale crvenije; njihove grimizne nijanse pretvarale su se u tamno rumenilo, ružičasta se koprena zgušnjavala.

— Ovo je najljepši kraj koji je bog stvorio! — uzviknu Senjor Johnson, potpuno uvjeren u to.

Ma kamo išao i ma kako mu poznata bila okolica kojom bi jahao, iluzorni su oblici uvijek bili drukčiji. Planine su u daljini jednog dana bile visoravan; sutradan bijahu niz vrhunaca s tornjičima; zatim nakovanj; zatim zupei pile; povremeno bi izbacivale čaroban viseći most preko neba do svojih susjeda, planinskih lanaca na zapadu. Jezera su se mreškala na vjetru i zapljuskivala obalu, stoka bijaše velika poput slonova ili malena poput zečeva; daljine koje nisu postojale i šume kojih ne bijaše, slojevi lave duž obronaka sličnih oblacičima, dok je nebo bilo sjajno poput dragog kamena; velika je pustinja rasipno otkrivala te i mnoge druge lijepe, ali prazne prizore, sjajne i nelogične kao u snu. Senjor Johnson je sjedio u sedlu, na vrućem suncu, podbočivši se, i gledao sve to zamišljenim, mirnim očima.

Pokatkad bi, ako bi kasnio, vidio zvijezde, divne pustinjske zvijezde, jasne i postojane, slične plamičku svijeće. Ili bi mjesec počeo izvoditi svoje čarolije; okružio bi ga planinama, visokim deset tisuća stopa, kroz koje nije bilo prolaza. A onda, kad bi se Senjor Johnson približio, planine bi se pomakle u stranu kao kulise u kazalištu i on bi, preko niskih pješćanih brežuljaka, izašao iz te zemlje mašte i našao se na svom ranču.

Sve je to, i još štošta drugo, Senjor Johnson vidio sada prvi put, premda je tu živio već dvadesetak godina. Svi su ga ti prizori potpuno iznenadili. Osim toga, izazvali su u njemu i duševne promjene, tako da je dobio novu snagu. Zbog te nove snage, još neiskorištene, postao je nemiran i pomalo razdražljiv. Pokušao je pokazati Parkeru neka od čuda što ih je zamijetio.

— Jed — reče jednog dana — ovo je krasan kraj.

— Svakako — odvrati predradnik.

— Oni turisti u poniklim vagonima nazivaju ovo pustinjom. Vraga je ovo pustinja! Pogledaj ono cvijeće!

Predradnik okrene glavu prema svilenu grimiznu plaštu, udaljenu stotinjak jardi. — Svakako — složi se. — To je dokaz što bismo mogli postići kad bismo imali bar malo vode.

Senjor opet započne: — Jed, jesi li ikada zamijetio one planine?

— Svakako — složi se Jed.

— Zar nije ono lijepa boja?

— Naravno — odgovori predradnik. — Tek sada vam je to upalo u oči! Ja već odavno govorim da ondje ima ruda i da bi trebalo kopati.

To nije moglo zadovoljiti Senjora Johnsona. Još se više uznemiri. Kritičkim okom počne bilježiti sitne pojedinosti. Jedne večeri, sjedeći u svojoj kući, iznenada počne glasno doživati Sanga, kineskog slugu.

— Pogledaj ovo! — izdere se kad se pojavio Sang.

Sang zaprepašteno raširi oči.

— Tamo, i tamo! — vikne stočar.

— Pogledaj one stare novine i one krpe! Soba izgleda kao staja. Zaboga, zašto je ne očistiš!

— U redu — odgovori pjevušavo Sang. — Ja ga očistiti.

Novine i krpe su ležale tu već skoro godinu dana. Senjor Johnson ih razjaren odbaci nogom.

— Vrijeme je da uvedemo ovdje red — progunda. — Živimo kao stoka.

II

Sang pohita po metlu. Senjor Johnson sjedne opet na svoje mjesto narativši se. Iznenada se sagne, uzme jedne novine, privuče svjetiljku i počne čitati.

Bile su to neke novine iz Kansas Cityja i imale su, čudnom slučajnošću, datum baš od prije "odlno" dana. Stranica koju je slučajno uzeo Senjor Johnson bila je ona koju prosječan čitalac uglavnom preskoči. Na njoj bijahu samo mali oglasi, od dva-tri retka, razvrstani po rubrikama: »Traži se služavka«, »Traži se zaposlenje«, »Izgubljeno i nađeno« i »Osobne obavijesti«. Čekajući Sanga i metlu, Senjor

Johnson počne čitati baš tu posljednju rubriku.

Tu bijaše ukupno pet oglasa. Prva tri su bila napisana onako zagonetnim stilom kakvim se služe oni koji se dopisuju preko novina; na primjer: »Golubica preklinje Magarca da se sastane s njom kod vodoskoka«. Četvrti je oglašavao nekog vidovnjaka. Nad petim se Senjor Johnson najduže zadržao. Tu je pisalo: »Pametna i pristojna žena, ugodne vanjštine, želi se dopisivati s bogatim gospodinom. Brak moguć.«

Upravo u tom trenu vratio se Sang i počeo bučno mesti. Suškanje papira trgne Senjora Johnsona iz maštanja. Odmah plane.

— Izlazi odavde, mongolska kopijol! — drekne. — Zar ne vidiš da čitam?

Sang pobjegne, zbunjen i uvrijeđen, jer je Senjor inače bio uvijek miran, hladnokrvan i šutljiv.

Uskoro uđe u sobu Jed Parker, visok, žilav, kukasta nosa i nemaran, i baci u kut svoj veliki šešir i mamuze. Tada pripali lulu i hitne na pod izgorjelu šibicu.

— Otišao sam pogledati pašnjak kod prijevoja Grant — objavi veselo. — Ništa ne valja. Suh je kao čep. Ondje se ne bi mogle prehraniti ni tri žabe.

— Jed — reče ozbiljno Senjor — milije bi mi bilo da objesiš šešir kao što sam ja. Nije ga lijepo gledati na podu.

— Da, svakako — složi se Jed, začuđeno ga pogledavši.

Sang donese večeru i baci je na crveno-bijelo voštano platno. Premjesti svjetiljku i povuče se.

Senjor Johnson je s gađenjem gledao u svoju šalicu. — Na ovoj bi kavi mogao plivati i klin — napomene kiselo.

— Da, nije baš slabašna — složi se veseli Jed.

— A ovo! — nastavi Senjor i podigne pudling od šljiva. — Baci u tijesto nekoliko bobica i naziva to pudlingom!

Sutke je jeo, a onda odgurne stolicu i pride prozoru; zagleda se kroz prijavu okno prema prozračnim planinama koje su se kupale u večernjoj boji šafrana.

— Vražji Kinez — pragunda — zašto ne opere te prozore?

Jed spusti nož kojim se mnogo služio, i vilicu koja se odmarala, te zapanjeno pogleda gazdu. Nije moguće da se Buck

Johnson, uvijek strog, neopredijeljen, šutljiv i opasan, najednom žali kao nekakva svadljiva babal!

— Senjor — reče — zaboravili ste na jelo.

Senjor Johnson se razjareno vratio do stola i žustro sjedne. — Dosta mi je toga — zagunda. — To jelo će me ubiti. Dosta mi je svega. Ni u samostanu nije gore.

Naglim pokretom ruke odgurnu posude. — Daj mi to pero i papir iza sebe — zatraži.

Cio sat je pisao i derao papire. Pod je već bio prekriven papirnatim otpacima. Napokon spremi u omot mršav rezultat svojih napora. Parker ga je nijemo promatrao. Digavši glavu, Senjor zamijeti njegov zamišljeni pogled. Namigne mu, no to je namigivanje bilo odlučno i smrknuto, tek s blijedom primjesom humora.

— Senjor — odvaži se polako Parker — ovaj me događaj odalamio po glavi i svinuo mi grbaču. Ako vam to ludilo koje vas je zahvatilo nije oduzelo govorne organe, hoćete li mi, u ime svih nebesa, pakla i potopa, kazati što se zbiva?

— Ženim se — objavi mirno Senjor.

— Što! — uzvikne Parker. — S kime?

— S jednom damom — odvrati Senjor — pametnom i pristojnom damom... ugodne vanjštine.

Premda su novine bile stare godinu dana, Senjor Johnson je ubrzo dobio odgovor iz Kansasa. Slijedilo je dopisivanje. Senjor Johnson je nad velikim ognjištem objesio, kao svetinju, sliku žene s kojom se počeo dopisivati. Ponekad bi satima stajao pred njom i polako gradio u mislima ono što mu je do sada nedostajalo: ideal žene i doma. O tom je idealu govorio katkad sebi i ironičnom Jedu.

— Zacijelo je lijepo kad te, pošto se vratiš iz pustinje, dočeka ženica. — Ili: — Pa sad, žena bi te prozore ukasila cvijećem, bijelim zastorima i takvim drangulijama Ili: — Kladim se da bi Sang doživio grдне prijekore zbog svoje neurednosti kad bi mu zapovijedala žena.

Polako je, u skladu s tim hipotetičnim ženskim utjecajem, preobražavao

svoj život, život na ranču. Tada je postigao sporazum. Poslao je svoju sliku. Estrella Sands je odgovorila da ju je očarala njegova crna brađa, ali da ga se boji; on ima tako opasan pogled da mu se ni jedna žena ne bi mogla oduprijeti.

Senjor Johnson je odmah prihvatio to kao gotovu činjenicu, poslao u Kansas pozamašnu svotu radi »troškova« i željezničku kartu, a iz Goodrichove trgovine u Willetsu, udaljenom stotinu milja, naručio je svakakve šarene tepihe, srebrninu, kićene svjetiljke, umjetnine, glasovire, rublje i razne ukrase za kuću. Osim toga, ponudio je nadprosječnu plaću jednoj mladoj Irkinji, Susie O'Toole, da radi kao domaćica, ukrasi kuću, zapovijeda Sangu i drugom Kinezu, te pravi društvo gospodi Johnson kad stigne.

Pored toga, povukao je s pašnjaka Brenta Palmera, najvješitijeg krotitelja konja, i dao mu zadatak da »smiri« lijepa, niska ždrijepca. Iz El Pasa je stiglo prostrano sedlo. Bilo je široko, urešeno resama i namijenjeno samo jahanju radi zabave. U svako se doba dana mogao vidjeti Brent kako jaše na ždrijepcu amo-tamo u laganu kasu, s gunjem svezanim oko pojasa, oponašajući tako dugu haljinu za jahanje. Pogled mu je uvijek bio mrk i prijeteci, kao da želi opomenuti konja da neće trpjeti nikakve pretjerane nepristojnosti.

Jed Parker je podrugljivo promatrao sve te pripreme. U jednom je trenutku, dječji nevina izraza svojih plavih očiju, upitao da li će trebati da se obuče za svečanu večeru. — Ako bude trebalo — nastavi — naredit ću služi da mi očetka odijela s dubokim dekolteom.

Međutim, Senjor Johnson nije dopustio da ga izazove. — Koješta, Jed — reče mu. — Dobro znaš da nemaš odijela, ni s dekolteom ni bez njega!

Senjor je tih dana bio sretan. Dokazivao je to neobičnom živahnošću, laganim, ali očitim kopnjenjem svoje španjolske ukrućenosti. Više ga sjaj pustinje nije ispunjavao nekakvom nejasnom čežnjom i unutarnjim nemirom. Gledao je pun samopouzdanja, pažljivo zamjećujući njene različite faze, uživajući u svakoj novoj boji i svjetlu, obliku i iluziji, pohranjujući svaki dojam u

sjećanje, kako bi sve to mogao opet prepoznati i objasniti. Jer, uskoro će uz njega biti netko s kime će moći uživati u svim tim čarima. Baš to zajedničko uživanje smatrao je uzrokom tih draži, uzrokom njihova čudnog, ugodnog, ali pomalo sjetnog djelovanja na ljudsku dušu.

Jedne se večeri naslonio na ogradu obora i gledao prema planinama. Sunce se već spustilo iza njih. Upadljivo divovske one su se jasno ocrtavale na rumenu svjetlu. S vrhova im se zraka-sto širio, poput aureole, blistav zrak sa česticama pustinjske prašine, večeras boje jantara. Blijedo se odražavao u pustinji i veličao njeno prostranstvo.

— Odvest ću je u prirodu jedne ovakve večeri — reče Senjor Johnson sâm sebi — kazat ću joj da gleda u zemlju dok ne stignemo do brdašca Running Bear; ondje ću joj dopustiti da naglo digne pogled. Nesumnjivo je da će je očarati ovaj život. Kladim se da nikad u životu nije vidjela kako se hvata govedo. Moći će svaki dan jahati sa mnoom po pašnjaku, a ja ću joj pokazivati kroćenje konja i žigosanje goveda, i onaj čopor antilopa kod Tall Windmilla. Naučit ću je i kako se puca. A kad joj bude prevruće, možemo otići na male izlete u brda, tamo do Deerskin Meadowsa.

Razmišljao je i razmišljao, stvarao u glavi novu predodžbu o svom životu, ciljevima i težnjama, izmijenjenim zbog prisustva simpatične i razborite žene. Zamišljao je kakav će dojam ostaviti na nju, njegovi poslovi. Iz njega je govorila jednostavna, neprikrivena muškaraka samodopadnost, otvorena taština mužjaka koji čisti perje pri pomisli na ženku.

Spustio se sumrak. Nad planinama je zatreperila večernja zvijezda. Ravnica, u kojoj se nadnaravno svjetlucala spržena zemlja, doimala se jezivo. Izašavši iz kuće u kojoj je već gorjela svjetiljka, Jed Parker pride oboru i nasloni se laktovima na ogradu, šutke praveći društvo svom gazdi. I on je gledao oko sebe. Njegovo duševno oko vidjelo je tek ono što mu je tjelesno oko kazivalo: alkalij, kaktuse, žalfiju, lavu, zagušljivu prašinu, omamljujuću žegu, paklensku žeđ. Uzdahne sjećajući se prošlosti.

— Pitam se da li će joj se svidjeti ovaj kraj? — odvaži se.

Međutim, Senjor Johnson ga spokojno pogleda, očiju ispunjenih čarima pustinje. — Svidjeti? — začudi se. — Naravno, svidjet će joj se? A zašto ne bi?

Transkontinentalni vlak uđe u Willets zaodjenut od lokomotive do zadnjeg vagona, bijelom prašinom. Konduktar, zbog svoje urednosti sušta suprotnost toj prašini, otvori vrata vagona, spusti uske, tepihom prekrivene stepenice i okrenu se da pomogne nekome. Nekoliko je dokonih putnika gledalo kroz prozore nezanimljiv, beživotan pogranični grad.

Senjoru Johnsonu zastane od zapanjenosti dah. — Zaboga, zar nije baš poput svoje slike! — uzviknu. Činilo se da ga to čudi.

Za tren ne korakne prema njoj niti joj se javi, tako da je nesigurno gledala oko sebe, dok joj se pred nogama nalazio kožnati kovčeg.

Zaista je bila poput fotografije. Isto ono oblo, čvrsto tijelo, isto okruglo lice, ista usta svinuta poput Kupidova luka, iste, dopadljive, velike oči, ista bujna kosa kao u lutke. Ona opazi Senjora Johnsona i napravi dva koraka prema njemu, zatim se zaustavi. Senjor joj odmah krene u susret.

— Vi ste gospodin Johnson, zar ne? — zapita ona, isturivši svoju malu zašiljenu bradu i podigavši prema njemu dječji plave oči.

— Jesam, gospodice — potvrdi on ukočeno. Nakon kratke stanke doda: — Nadam se da ste dobro.

— Jesam, hvala.

Besposličari koji su dočekivali na stanici svaki vlak, a kojima su se pridružili i svi rančeri i kauboji što su se zatekli u gradu, pažljivo su je promatrali. Ona ih letimično pogleda, no kao da je u tom kratkom trenu uspjela usredotočiti sve njihove oči u svoje zjenice. Tada, zadovoljna što joj se svi dive, opet obrati svu svoju pažnju čovjeku pred sobom.

— Dakle, dajte mi prtljagu — govorio je on — pa ćemo se odmah vjenčati.

— O! — izusti ona.

— To je najpametnije, nije li tako?

— zapita on.

— Mislim da jest — složi se ona.

Malo ukrućena, pođe za njim u župnikovu kuću, gdje se, u prisustvu trgovca Goodricha i župnikove žene, vjenčашe. Tada se popeše na kola i odvezoše iz grada.

Senjor Johnson je šutio jer nije znao što da kaže. Spretno je i brzo vozio kroz sumrak. Od ranča ih je dijelilo stotinu milja, no tu će razdaljinu, obzirom na to da je već ugovorio pet zamjena konja, prevaliti do jutra. Na taj će način izbjeći prašinu, žegu i dnevne vjetrove.

Pala je noć. Pustinjski povjetarac položi blage prste na njihove obraze. Gore su gorjele zvijezde, jasne, postojane poput svijeća. Mutno su se vidjele konji i njihove sapi što su se jednolično njihale u kasu. Mimo kola promicalo je sablasno gmlje i sablasno stijenje. Daleko, u neodređenoj daljini, ocrtavali su se obrisi planina. One kao da su se neprestano povlačile. Gotovo nevidljiva prerijska cesta, dubok neizmjeran prostor, sve je to pritiskivalo dušu nečim mističnim.

Žena, do sada posve upravna na sjedištu, primakne se muškarcu. On osjeti na rukavu lak dodir njene haljine i taj ga dodir uzbudi. Na obližnjoj uzvisini iznenada zalaje kojot, zatim nastavi otegnuto i prodorno zavijati.

— Što je to? — upita ona brzo.

— Kojot... mali vuk — objasni on.

Konjska su kopita jasno odjekivala po alkalijskoj kori, zatim bi topot postao potmulo kad bi se pod kopitima našla opet prerijska prašina. Ogromna, nejasna, tajanstvena u toj noćnoj tišini i ispunjena nekom čudnom moći što je strujala prostorom poput vlažnih vjetrova, pustinja ih je primala u srce svog velikog prostranstva.

— Buck — prošapće ona, donekle drhtavo. Prvi put ga je nazvala imenom.

— Što je? — upita on, a glas mu je imao nov prizvuk.

No, ona ne odgovori neko vrijeme. Samo se malo pojača dodir na rukavu.

— Buck — ponovi ona, ovaj put uznemireno i zajecavši — oh, ja se bojim.

On je nježno privuče k sebi.

— Smiri se, djevojčice — umirivao ju je, a njegov je glas bio pun i melodi-ozan. — Ne postoji baš nikakav razlog da se bojiš. Ja ću se brinuti o tebi. Što te plaši, zlato?

Ona se još više priljubi uza nj i donekle odahne. — Ne znam — nasmije se, ali još drhtavim glasom. — Sve je tako veliko i pusto, i čudno... a ja sam tako mala.

— Smiri se, djevojčice, smiri se — ponavljao je on.

Vozili su se i vozili. Poslije dva sata se zaustaviše. Zaslijepiše ih ljudi s fenjerima. Promijenili su im konje pa su se opet našli u noći i činilo se kao da pustinja duboko i tajanstveno diše, poput neke usnule životinje.

Senjor Johnson je majstorski upravljao konjima slobodnom rukom. Cesta nije postojala, osim za njegove uvježbane oči. Činilo se kao da plove sve dalje i dalje, na pučinu, u noćnu sumaglicu, dok im je vjetar neprestano pirkao u lice.

— Buck — promrmlja ona — jako sam umorna.

On je čvrsto zagrljao je ubrzo zaspala; tek napola se budila na rančevima gdje se na mijenjali konji i opet bi zadrijemala čim bi fenjeri ostali iza kola. A Senjor Johnson je, sâm sa svojim konjima i svečanim zvijezdama, neumorno vozio kroz pustinju.

U cik rane ljetne zore stigoše na ranč.

Žena se probudi, siđe s kola, nesigurno se osmijehne Susie O'Toole i pospano pogleda oko sebe. Susie je spremi u krevet u maloj jugozapadnoj sobi, gdje je u otrcanim kožnatim »teksaškim« koricama vasio sjajan kolt četrdeset pet. Promrmljala je nekoliko nepovezanih riječi zahvale i opet utonula u san, svladana zamornošću neobičajena putovanja, snagom pustinjskog mraka i uzbudljivim iščekivanjem koje joj je već dugo opterećivalo živce.

Senjor Johnson nije zaspao. On bijaše žilav i naviknut na to. Zapalio je cigaru i švrljao uokolo, čas čitajući novine koje je donio sa sobom, čas tumačajući tiho po kući, čas obilazeći obore i ostale građevine, a otišao je, čak i na pašnjak od tisuću jutara gdje ga je njegov konj odmah prepoznao i prišao mu kako bi mu gazda pogladio čelo.

Zora je već raširila ruke i odbacila svoje prozračne zastore sljezove boje. Kuhar Sang, upali vatru. Senjor Johnson mu zabrani da udara po gongu i ode osobno probuditi kaubojke. Estrella je još spavala. Senjor Johnson ode na prstima desetak puta do vrata sobe. Jednom se odvaži otškrinuti vrata. Dugo je gledao unutra, a onda tiho zatvori vrata i na prstima izađe u dvorište blistavih očiju.

— Jed — reče predradniku — ti i ne slutiš kako se osjećam. Gledajući je kako leži, rumena, nježna i zgodna, žute kose, razbarušene i raširene po jastuku, i sa blagim smiješkom na ustima... tamo u mom starom krevetu, dok nad njom visi moj stari revolver... bogami, Jed, osjećao sam se gotovo božanstvom!

III

Oko podneva je izašla iz sobe, posve okrijepljena i sasvim budna. Ona i Susie O'Toole su ispraznile bar jedan od kovčega pa je sada imala na sebi bluzu i plavu suknju. Odmah izađe iz kuće i znatiželjno pogleda oko sebe.

— Dakle, to je pravi ranč — reče.

Senjor Johnson bijaše uz nju, svraćajući joj, dječjački nestrpljivo, pažnju na zanimljivosti ranča. Tapšala je pse za lov na jelene i pregledala vrt. Tada, priznavši da je gladna, živahno je poslušala Sangov poziv na ručak. Za stolom je jela koketno, pogledavajući postrance, poput ptice, muža nasuprot, sebi.

— Htjela bih vidjeti pravog kauboja — izjavi odgurnuvši svoju stolicu prema natrag.

— Zašto ne? — uzvikne veselo Senjor Johnson. — Sang! Hej, Sang! Kaži Brentu Palmeru da dođe za tren ovamo.

Nakon nekoliko minuta pojavi se kauboj, malo se njišući na svojim visokim petama i zveckajući srebrnim mamuzama. Nemarno se zaustavi, držeći objema rukama svoj široki šešir i gledajući tamnim, spokojnim očima gazdu.

— Pozdravi se s gospodom Johnson. Brent. Pozvao sam te jer je izjavila da bi rado vidjela pravog kauboja.

— Ah, Buck! — uzvikne žena.

Kauboј se za tren namršti. Tada mu se oči sretnu s njenima. Osmijehnu se. — Pa sad, nisam naročito zanimljiv — reče.

— O tome ne možete vi odlučiti — kaza Estrella pribraivši se.

— Ovaj, Brent je ukrotio za tebe konja — uzvikne Senјor Johnson.

— O — usklikne Estrella — zar imam konja? Baš lijepo! To je jako ljubazno od vas, gospodine Brent. Mogu li ga vidjeti? Htјela bih ga vidjeti. Želim mu dati kocku šećera.

— Naravno, možeš ga vidjeti. Ne znam da li će jesti šećer. Nije naviknut na to. Misliš li, Brent, da bi ga mogao naučiti da jede šećer?

— Vjerujem da bih — odvrati kauboј.

Izađoše i krenuše prema oboru, a kauboј im se pridruži kao da je to posve prirodno. Dok su išli kroz dvorište, Estrella je postavljala razna pitanja. Zanimatresira je mazga zavezanih očiju koja se kretala u krugu i crpila vodu.

— Dakle, cio dan ide ovako okolo naokolo bez zaustavljanja i vjeruje da stiže nekamo! — začudi se. — Mislim da je to sramota! Nije lijepo varati tu јadnu životinju!

— Da, to jest prijevara — reče Brent Palmer — ali nimalo gora od one kad kauboјski konj trči dvadeset milja u jednom pravcu, pa dvadeset milja natrag.

— Da, vjeroјatno je tako — prizna Estrella.

— A nama je prijeko potrebna voda, znaš — doda Senјor Johnson.

Brent uzjaše na ždrijepca bez sedla. Lijepa životinja, krotka kao mačkica, ipak se upre prednjim nogama i zafrće na Estrellu.

— Po svoj prilici nije naviknuta na žene — objasni razočarano Senјor. — Naviknut će se na tebe. Priđi mu polako i pogladi ga između očiju.

Estrella se približi, no konj trzne natrag glavu, јasno odajući nepovјerenje. Zaboravila je šećer što mu ga je namјeravala ponuditi.

— Savršeno je lijep — reče napokon — no ne bih se ni za živu glavu usudila uzjahati na njega. Strašno se bojim konja.

— Ah, već će se on smiriti! — uvјeravao je bezbrižno Brent. — Ja ću ga već srediti.

— O, gospodine Brent — usklikne ona — nemoјte misliti da ja ne cijenim vaš trud. Uvјerena sam da i ne može biti krotkiji. Stvar je u tome što sam ja budalasta kukavica.

— Ja ću ga srediti — ponovi Brent.

Njih dvojica je nastave voditi amo i tamo, pokazujući joj različite dijelove ranča. Kraj suše se sagnuo neki čovјek i pribijao potkovu na konjsko kopito.

— Znači, imate i kovača! — reče Estrella. Njeni se vodiči veseló nasmiju.

— Tommy, dođi ovamo! — dovikne Senјor. Potkivač se uspravi i približi. Bio je to neki okretan mladić kovrčave kose, nemirnih šaljivih očiju i blaga lica, sada crvena od saginjanja.

— Tommy, pozdravi se s gospođom Johnson — reče Senјor. — Gospođu Johnson zanima da li si ti kovač. — Prasne u smijeh.

— Oh, Buck! — uzvikne opet Estrella.

— Nisam, gospođo — odgovori otvoreno mladić. — Ja samo potkivam Danglera, onog konja. Svi mi sami mijenјamo potkove.

Njegove su neminne oči promatrale njeno lice s poštovanјem, ali i zadivlјeno. Ona zamijeti tu zadivlјenost i uzvrati je, krišom, ali јasno, zadovolјna što se cijene njene draži.

Nastaviše obilaziti ranč. Sunce bijaše јarko, a prašina duboka. To je Estrellu umaralo. Oprezno je tražila put kroz nakupine raznih otpadaka; nakrivila je glavu kako bi zaštitila lice od sunca; osjećala je kako joj se tanko rublje natapa znoјem a kosa postaje vlažna; zrakom je strujala prašina. U velikom je oboru јedan krotitelj konja, uz pomoć dvojice kauboја, upravo vezivao i rušio divlje mustange. Prizor bijaše divan, ali se tu prašina kovitlala u oblacima.

— Već mi je malo vruće i umorna sam — prizna ona napokon. — Mislim da bi bilo dobro da se vratim u kuću.

No, opet se zaustavi blizu suše, zainteresiravši se, protiv volje, za posao koji je obavljao Tommy. Upravo je popravljao обруč kotača koji je puknuo. Na tlu je ležala svјеža goveda

koža. Tommy je od nje odrezao široku traku. Dok je Estrella gledala, on je trakom mjerio opseg kotača.

— Neće, valjda, napraviti obruč od toga! — uzviknu ona zapanjeno.

— Naravno, hoće — odvratila Senjor Johnson.

— Hoće li koža izdržati?

— Hoće najmanje mjesec dana, dok ne nabavimo iz grada pravi obruč.

Estrella se približi i radoznalo opipa sirovu kožu. Tommy je pričvršćivao na kotač tek njene krajeve.

— Ali, kako može ostati na kotaču? — prigovori ona. — Skliznut će s kotača čim ga počnete upotrebljavati.

— Ne, sasvim dovoljno će se stegnuti.

— Kako to? — nastavi ona uporno. — Zar se jako stegne kad se osuši?

Senjor Johnson je zurio u nju da bi vidio da li se samo šalila. — Da li se stegne? — ponovi polako. — Ništa se ne steže tako kao koža. Ona bi lako slomila i drvo.

Sumnjičava i zainteresirana, ni sama ne znajući razlog, Estrella se opet sagne i opipa meku, podatnu kožu. Zatrese glavom.

— Ma, vi se šaljite zato što sam ja novajlija — optuži ih veselo. — Znam da se koža jako suši i vjerujem da se veoma stegne, ali da može slomiti drvo, ah to je ipak malo previše.

— Ne, sve je to istina, gospodo — umiješa se Brent Palmer. — Koža je užasno jaka. Kad je obasja pustinjsko sunce, vuče kao konj. Umotajte nešto u komadić te kože pa ćete vidjeti što će se dogoditi. Uzmite jednom komadić kože, omotajte njome rajčicu i stavite je na sunce, pa ćete vidjeti kako će iscijediti sok iz rajčice.

— Je li to istina? — obrati se ona molećivo Tommyju. — Više ne mogu odgonetnuti da li zbijaju štalu sa mnom ili ne.

— Da, gospodo, istina je — uvijeri je on.

Estrella nestašno omota oko zglavaka traku te rastečljive kože. — Znači, kad bih pustila da se ta koža osuši, dobila bih čvrste lisičine — reče.

— Urezale bi vam se do kosti — dodade Brent Palmer.

Ona odmotava kožu i zagleda se u nju, raširenih očiju.

— Ne znam... ne znam... — promuka. — Nekako mi se gadi ta pomisao. To je čudno, zar ne? Uf, sličij zmiji! — odlučno baci kožu i krenu kući.

Prolazio je medeni mjesec i zbivala su se neka mužna prilagođavanja. Senjor Johnson ih nije predvidio, ali ih je, kad bi postalo očito da su neizbježna, spremno prihvatao.

— Naravno, ona ne želi jahati s nama do »I u krugu« — obavijesti svog pouzdanika Jeda Parkera. — To je dalek put, a ona nije još navikla na jahanje. Nevolja je u tome što sam ja mislio da ću s njom voditi takav život kao da je muškarac. Žene su drukčije. One vole drukčije stvari.

Ta druga pomisao postepeno je prekrila onu prvu misao u glavi Senjora Johnsona. Estrella nije pokazivala gotovo nikakvu naklonost i zainteresiranost za grubu stranu života. Tvrdnja njena muža da još nije navikla na jahanje bijaše očevito obilaženje istine. Estrella se ni za tren nije osjećala sigurnom na konju. S vremenom je odustala od pokušaja da postane jahač, a ždrijebac je opet postao kaubojski konj. Rad na pašnjaku nije shvaćala. To je, kao spektakl, obzimalo njezinu pažnju tjedan dana; međutim, budući da se nije mogla iskreno i trajno zainteresirati za dobrobit goveda, uskoro joj je ta predstava postala dosadna.

Estrellina je mazna narav instinktivno izbjegavala sve ono što je moglo nauditi tjelesnoj ugodu. Kad joj ne bi bilo vruće, kad bi se dobro najela i ne bi bila žedna, te kad bi se okružila dovoljnim brojem ženskih poslastica, tada bi bila spremna da se zabavlja. No, nije mogla shvatiti draž onih zadovoljstava za koja se mora platiti određena cijena u neudobnosti. Što se tiče vatrenog oružja, otvoreno je priznala sebi da ga se boji. U tom je trenutku i prestalo njeno druženje s njim.

Lako je naslutiti koja je bila posljedica svega toga. Senjor je, jednostavno, ustanovio da se žene ne uklapa potpuno u muževljev svagdanji život. Snovi koje je snivao nisu se ostvarili.

To je, dabome, u početku, bilo razočaranje, ali ono nije dugo potrajalo.

Senjor Johnson bijaše razborit čovjek pa je lako izmijenio svoju prvobitnu predodžbu o bračnom životu.

— Ona bi se zasitila toga, a i ja bih se zasitio — uobličio je svoju novu filozofiju. — Sada imam nešto čemu se mogu vratiti, nekoga kome se mogu unaprijed radovati. A to je žena; nije to neka od onih prokletih golišavih djevojčura. Divno je osjećati da pripadaš nekome i da će te netko ljubak, mio, svjež i zgodan, dočekati kad se vratiš kući umoran. To je triput bolje nego ona moja bivša luckasta zamisao.

U razdoblju kad su se užurbano obilazili pašnjaci, neposredno prije velikih jesenjih okupljanja stoke, Senjor Johnson je cijele dane jahao uokolo i vraćao se svom ognjištu uveče, ako je mogao. Estrella bi uvijek opazila njegov dolazak i dočekala ga na vratima. Bacio bi mamuze, umio se i otrsao prašinu sa sebe, te proveo veče sa svojim suprugom. Naročito mu se sviđala baš ta rečenica, pa je rado ponavljao sâm sebi u raznim prilikama:

»Kad dođem, provest ću veče sa svojim suprugom« ili: »Ako ne odjašem na 'I u krug', provest ću veče sa svojim suprugom,« i tako dalje. Pričao joj je i pričao o onome što mu se dogodilo tokom dana, o prilikama na pašnjaku i o stanju u kojem se nalazi stoka. Ona je sve to strpljivo slušala. Senjor Johnson je, kao i većina muškaraca koji dugo odgađaju ženidbu, postao egocentričan, a da nije bio ni svjestan toga. Žena ga je zanimala više kao osoba nego kao biće koje, također, nešto radi ili želi.

— Dobro, kako si danas proveo cio dan? — upitao bi je povremeno.

— Ah, uvijek ima posla — odgovorila bi ona, pomalo nehajno. Taj bi odgovor, čini se, uvijek zadovoljio njegovu znatiželju.

Senjor Johnson je imao ludnu sposobnost da se naglo preobrazi, koja se inače zamjećuje u pustolova. Divno se uživio u ulogu oženjena čovjeka. I najmanje pojedinosti u braku pružale su mu nepobitna zadovoljstva.

— Ja baš volim sve to — govorio je. — Rado se brinem o onom šašavom geraniju i o postavljanju vrata s mrežom protiv komaraca, i o svim ostalim glupostima. To mi godi. Osje-

ćam se kao da sam ispružio noge pred ugodnom toplom vatrom.

Jedini uzrok tom novom raspoloženju bijaše nesumnjivo Estrella, no, po svoj prilici, ona je njegovu zamosu davala tek nehotičan poticaj. Ali Senjor Johnson je cio svoj život povezao sa svojom ženom. Kad bi se budio, mislio bi samo na nju, i svaki se njegov čin kretao unutar njena utjecaja. Međutim, ona je, kao zasebno ljudsko biće, imala malo veze s tim.

Senjor Johnson je svoj život prilagodio stanju stvari koje je on izmislio i koje je nazivao bračnim stanjem, zatim ženi o kojoj je samostalno odlučivao i koju je nazivao svojom suprugom. Pravo stanje stvari, ma kakvo ono bilo, nije vidio; a stvarna žena pruzala je samo onu tjelesnu komponentu što je bila prijeko potrebna da bi njegova zamisao imala privid stvarnosti. Da li su Estrelline oči zainteresirane ili ispu njene dosadom, sjajne ili mutne, pažljive ili rastresene, zadovoljne ili uplašene, Senjor Johnson vam ne bi bio mogao kazati. Možda bi odgovorio bez oklijevanja da su te oči sretno i zaljubljene. Jer, tako je on zamišljao ženine oči.

Uskoro je život dobio ustaljenu kolo-tečinu. Senjor je zahtijevao da ga žena poslije doručka prati na kratkom obilasku ranča. — To je malen »pasear« — kazao bi — tek da se sve pripremi za novi dan. — Tada bi mu doveli konja i on bi odjahao za svojim poslom. Kao Pravi sin alkalijske ravni, nije nosio sa sobom ručak niti je hranio konja do povratka. Vraćao se jedan sat prije zalaska sunca. Veče je prolazilo kao što smo već opisali. Sve bijaše vrlo jednostavno.

Kad bi se posao obavljao u blizini kuće, na primjer: kad bi se krotili konji, mijenjali žigovi na kupljenoj stoci i slično, mogao je provesti dan pored žene. Estrella se ponašala sanjarski, bljedo mu se smiješeci kad bi on svojim prisustvom uporno privlačio njenu pažnju. Činilo se da je veoma sklona šutnji i ukočenu promatranju pustinja. Senjor Johnson je to vrlo dobro razumio. Osim toga, rado se njihala u stolici za ljuljanje na nisko, širokoj verandi, sklopljenih ruku, otvorenih očiju i nijemih usana. Ved

odavno se pokazalo da Susie O'Toole ne pristaje u tu okolinu, te je otišla.

— Ona je ljupka, zadovoljna žena, privržena domu — govorio je Senjor Johnson.

Osim pustinje, koja kao da joj nije mogla dosaditi, očaravalo je još nešto. Kad god bi se ubilo neko govedo, radi potreba ranča, zahtijevala je da joj dadu nekoliko traka sirove kože. Tada bi ih, poput djeteta, spajala čvorovima, koncem i čavlicima i omatala tom kožom one stvari na kojima se najbolje vidio učinak stezanja. Davila je vratove zelenih tikvica, pravila ureze u njenoj kori mladih topola, pokazivala neiscrpnu domišljatost pri stvaranju mehaničkih naprava koje su se temeljile na sušenju i stezanju sirove kože. Uvijek se na ogradi mogao vidjeti dugačak niz krumpira, umotanih u kožu, neki su bili svjež, glatki i okrugli, dok su se neki znojili u agoniji gnječenja; neki su se naborali, osušili i smanjili, pošto su se iz njih iscijedile i posljednje kapi života. Senjor Johnson se dobroćudno smijao tim igračkama, iako nije mogao objasniti sebi čime to one očaravaju njegovu ženu.

— Zaista su zabavna novotarija, dušo — govorio je — ali zašto stojiš na vrućem suncu i tako ih gledaš? Na verandi je svježije.

— Ne znam — odgovarala je bespomoćno Estrella, uperivši u njega svoj prazni pogled. Najednom bi zadržala osjećajući neko čudno uzbuđenje i uzviknula strastveno: — Ne znam!

Pošto su se oko mjesec dana nalazili u braku, Senjor Johnson je morao otići u Willets. — Hoćeš li i ti poći sa mnom i kupiti sebi neke haljine? — upitao je Estrellu.

— O! — uzviknu ona čudno. — Kada?

— Prekosutra.

Sada, kad je odlučila da se odveze u grad, njeno se ponašanje najednom izmijenilo. Pogled joj više nije bio prazan; pokreti joj se ubrzaše; prestala je zuriti u pustinju i zanemarila svoje igračke od sirove kože. Prije polaska, Senjor Johnson joj dade čekovnu knjižicu. Objasni joj da u Willetsu ne postoji banka, ali će trgovac Goodrich priznati njen potpis.

— Kupi sve što želiš, dušo — reče joj. — Ne štedi knjižicu. Ja mogu platiti.

— Koliko mogu potrošiti? — zapita ona osmijevnuvši se.

— Koliko god želiš — naglasi on.

— Pazi — ona ispruži ruku u kojoj je držala čekovnu knjižicu — mogla bih... mogla bih potrošiti pedeset tisuća dolara.

— A, to ne možeš kod Goodricha. I on se nasmiješi. — Ispraznila bi mu dućan. Ipak, ne dopusti mu da nabija cijene.

Glasno se nasmije, zadovoljan zbog Estrelline rijetke lepršave koketerije. Odvezoše se u Willets. Bila, su im potrebna dva dana za putovanje donde i dva dana za povratak. Estrella je prohujala kroz grad poput ciklona, obuzeta plamenom ushićenja, sve je vidjela i sve iscrpila za dva sata. Willets nije bio veliko naselje. Vrativši se na ranč, odmah je sjela u stolicu za ljuhanje na verandi. Položila je ruke u krilo i zagledala se u pustinju.

Senjor Johnson joj se prišunja s leđa, nespretan kao nestašan medvjed. Slijedeći njezin pogled, opazi na obronku neku sjenu, tešku, opipljivu, neprozirnu, sličnu mrlji od tinte.

— Lijepo je, zar ne, dušo? — reče. — Drago ti je što si se vratila?

Ona mu pokaže svoj uobičajeni prazni, blijedi smiješak. — Evo ti čekovne knjižice — reče. — Spremi je. Više mi ne treba.

— Spremit ću je u svoj pisaći stol — reče on. — U lijevu ladicu — dovikne iznutra.

— Dobro — odvraći ona.

On se pojavi na vratima i nježno zagleda u njena leđa i plavu kosu, položenu na visok naslon stolice za ljuhanje. Nije ni primijetila da je gleda.

— Da, to je ona prava vrsta žene — reče Senjor Johnson. — Nikada nije čangrizava.

IV

To se, kao što ste zacijelo razabrali, zbivalo ljeti. Sada se približilo doba velikog jesenjeg okupljanja stoke. Na

ranču su se užurbano obavljale pripreme.

Kroz cio Kočizov okrug protezali su se kratki gorski lanci, naoko bez ikakva reda, poput razbacanih dječjih kocki. Između njih su se prostirale široke doline, pašnjaci veliki ili mali, kojima su se koristili članovi Stočarskog udruženja. Tijekom godine stoka je, usuprot čuvanju, selila s pašnjaka na pašnjak. Neka bi grla sa žigom »Položeno Y« Senjora Johnsona izbjegla pažnji njegovih jahača i odlutala preko prijevoja Grant na pašnjake njegovih susjeda; isto tako, mnoga su se goveda iz susjedstva napajala na koritima Senjora Johnsona. Uljudnost je nalagala da se to dopusti, no jedan od razloga zbog kojih se u jesen stoka okupljala bijaše upravo vraćanje goveda na njihove pašnjake. Svaki je stočar slao družinu, a one bi, udružene, polako selile iz doline u dolinu, odvajajući zalutala goveda, žigošući kasnu telad i skupljajući za vlasnika određenog pašnjaka svu njegovu stoku, kako bi mogao odabrati grla za prodaju. Za uzvrat, svaki je stočar bio domaćin svojim susjedima i njihovim ljudima.

Ove se godine odlučilo da se okupljanje stoke započne na »Prekriženom CO«, blizu obronka San Pedra. Odande će se krenuti na istok, povremeno skretati na sjever i jug, kako bi se obuhvatio cio kraj, a posao će se završiti na »Položenom Y«.

Družina »Položenog Y« trebala se sastojati od četiri čovjeka, trideset konja za jahanje, kola s hranom i kuhara. Oni će, pomažući drugim i zauzvrat dobivajući pomoć, moći obaviti posao, jer se pri okupljanju stoke ujedinjaju snage radi zajedničkog cilja. S njima će poći Jed Parker, kako bi se brinuo o gazdinim interesima.

Kauboji su nedjelju dana, obavljajući svoje uobičajene poslove, skupljali konje s pašnjaka. Senjor Johnson je imao pedeset konja koje je držao na ranču radi svagdanjih potreba, dvije stotine grla naviklih na sedlo kojima je bilo dopušteno da slobodno žive na pašnjaku, osim kad bi se ukazala neka posebna potreba za njima, te oko pet stotina potpuno neobučanih životinja... rasplodnih kobila, pastuha, mla-

dih ždrijebaca i užkopljenih konja. U ovo je doba godine običavao dovesti u obore sve one konje koji su bili navikli na sedlo, kako bi odabrao grla za okupljanje stoke i zamijenio konje na ranču. Naime, sada je puštao konje s ranča da neko vrijeme žive slobodno na pašnjaku.

Pošto su se odabrali konji, ljudi obratiše pažnju svojoj opremi. Svaki je, naravno, imao sedlo, mamuze i laso. Na kolima se vozila bogata zaliha užadi, zatim gunjevi, voštana platna pod kojima se spavalo, žigovi, zaliha hrane i osobne stvari kauboja. Sve je bilo spremno za okupljanje koje će potrajati šest tjedana, a tada se pojavila jedna komplikacija. Jed Parker je, hitro izbjegavši razdražljivo govedo, i preskačući preko ograde obora, uganuo gležanj. Uporno je tvrdio da je ta ozljeda beznačajna. Senjor Johnson se, međutim, nije složio s tim.

— U redu, beznačajna je, Jed — izjavi obrađujući ga — ali bi mogla postati sasvim ozbiljna ako joj se zamjeriš. Poštedi nogu nedjelju dana pa će sve biti u redu.

— Taman posla! — zagunda Jed. — A tko će otići do San Pedra?

— Naravno, ja — odvrati odmah Senjor. — Nisi valjda mislio da ćemo poslati Kineza?

— Bio sam prava magarčina što sam poslao odavde Billyja Ellisa. Kazao je da će se vratiti za nedjelju dana. Hoće, vratit će se!

— Možda i hoće — odvrati Senjor. — Čujem da je momak iskusan.

— Ne sviđa mi se da vi idete s momcima — prigovori Jed. — Tu je gospođa. — Postrance pogleda gazdu.

— Vjerujem da ona i ja možemo podnijeti nedjelju dana rastanka — naruga se Senjor Johnson. — Uostalom, mi smo već stari supruzi. Konačno, ti se možeš brinuti o njoj.

— Pokušat ću — reče Jed Parker, donekle mrzovoljno.

Družina je krenula sutradan rano ujutro, baš u izlazak sunca. Senjor Johnson je jahao na čelu, zato da izbjegne prašinu. Slijedio ga je Tom Rich, polako jašući u kaubojском

»španjolskom kasu«, zviždućući kako bi umirio krdo jahaćih konja što se raspršilo iza njega. Skladno su naloženo kaskali, svojstveno bezbrižnim prerij-skim konjima, napola spremni da sli-jede Toma, a napola skloni tome da pobjegnu udesno ili ulijevo. Na boko-vima su jahali Homer i Jim Lester, također naoko nehajno, no često bi jurnuli naprijed poput taneta i vratili u krdo grla koja bi rano jutro i suvišak snage potakli da potraže slobodu. Na začelju se nalazio Jerky Jones, četvrti kaubojski, i kola sa četiri mazge, izgublje-na u vlastitoj prašini.

Sunce se penjalo; pustinja se nijemo mijenjala. Vjetar je dizao uspravne, ravne stupove prašine šest, osam stoti-na, pa i tisuću stopa u zrak. Oblaci prašine koje su podizali konji gmizali su i puzali za krdom poput živih bića. Sve bijaše ispunjeno prekrasnim boja-ma, veličanstvenim daljinama, čudno-vatim iluzijama.

Senjor Johnson je jahao ispred svih i gledao okolicu. Odvajanje od žene, premda kratko, stvorilo je u njegovoj duši plodno tlo za onu čežnju koju ljepota budi u muškarcima. Obožavao je pustinjske draži, ali su ga one istodobno i boljele.

Iza njega su kauboji ubijali dosadu dugotrajna jahanja, svaki na svoj na-čin. Za jedan je sat krdo rezervnih konja izgubilo svoju jutarnju živahnost i prešlo u trom kas koji više nije zahtijevao nikakav nadzor. Tom Rich ih je sada predvodio šutke, svu svoju pažnju posvetivši motanju meksičkih cigareta jednom rukom. Ostala su se trojica okupila na začelju i površno čavrljali. Jim Lester bi povremeno zapjevao. Bila je to pjesma od bezbroj kitica, ali Jim je imao čudnu naviku da otpjeva uvijek samo jednu. Tek nakon duge stanke otpjevao bi slijedeću.

Dragi moj je jahač,
Kroti konje sve,
Ali neće jahat,
Samo zbog mene;
Našao je konja
Najboljeg od svih
I ni jednog drugog
Neće jahati!

On zajodla i reče u istom dahu: — Hej, momci, jeste li prošlog tjedna vidjeli u Willetsu onog tikvana odjeve-na poput seljaka?

— Nismo.

— Dolunjao je iznenada u grad, a imao je na sebi jedan od onih tvrdih šešira i takve cipeletine da su mu mogle poslužiti kao čamac. Veli da želi raditi kao kočijaš... da je vozio teretna kola u St. Louisu, odakle dolazi. Goodrich ga odvede do onih svojih niskih pjegavih konja. Tada se tek vidjelo kakav je vraški kočijaš taj tikvan! Ne bi on mogao voditi ni čoravu kobilu! — Izražajno mahnuvši slobodnom rukom, dade naslutiti što se zbilo. — Tikvan je naglavce odletio u Charlieovo korito za napajanje konja. Charlie ga izvuče iz vode. »Do vraga, stranče«, reče Charlie, »kako ste pali ovamo?« »O, prokleti glupane«, odgovori tikvan, razjareno vičući. »Nisam došao ovamo da ležim u vodi, nego da budem kočijaš.«

A onda, bez ikakve prijelazne stanke, zapjeva:

Moj dragi ima kolta dva,
Puca brzo, to se zna,
No, neće više pucati
I neće više guckati.
Prodao je sedlo svoje,
Mamuze i laso,
I neće više gonit' stoku,
To je već preras'o.

Alkalijska se prašina, uskovitlana povjetarcem, naglo podigne i natjera na kašalj. Otraga su kašljale mazge, a koža im je pobijeljela od prašine. Daleko na zapadu ležale su planine. Činilo se kao da su udaljene jedan sat, ali svi su ljudi znali da su osuđeni na to da satima, okruženi čarima prirode, jedno-lično napreduju i da se naoko ne približe ni za inč. Jedino je rješenje bilo da se zaborave planine i da se sadašnjost ispuni malim stvarima.

No, Senjor Johnson danas nije mogao tako postupiti. Usprkos najboljoj volji, uhvatio je sebe kako grozničavo teži prema cilju, postaje nestrpljiv i nastoji ocijeniti napredovanje prema nekim obilježjima na tlu; ukratko, ponašao se kao nekakav žutokljunac u pustinji koji iscrpi sebe i umre, ne od napora,

već od živčane napetosti koju ne zna izbjeći. Senjor Johnson je to znao isto tako dobro kao vi i ja. Žestoko je kleo sâm sebe i vrlo odlučno počeo misliti o nečemu drugom.

Iz misli ga trgnu Tom Rich, dojahavši do njega. — Netko dolazi, Senjor — reče.

Senjor Johnson digne pogled prema oblaku prašine što se približavao. Obojica su ga šutke promatrali dok se nije pretvorio u jahača koji je nailazio u laganu galopu. Za petnaest je minuta povukao uzde i njegov je konj smjesta prešao iz galopa u nepomično stanje; spretno i nehajno se opustio u sedlu, srdačno, osmjehnuo i počeo motati cigaretu.

— Billy Ellis — uzvikne Rich.

— Da, to sam ja — odvrati pridošli-
ca.

— Mislili smo da si još u Tucsonu.

— Bio sam.

— Mislili smo da se nećeš vratiti još
nedjelju dana.

— Tommy — napomene lijeno Billy Ellis — kad budeš idući puta išao u Tucson, potraži niska, škiljava Britan-
ca. Dobro ga pogledaj. A onda ga se kloni. Kaže da ne zna ništa o pokeru. Možda i ne zna, ali ispraznio bi i banku.

Uto se umiješa Senjor Johnson: — Došao si baš u pravi čas, Billy. Jed je ozlijedio nogu, pa neće moći da radi još nedjelju dana. Želim da me zamijeniš. Imam mnogo posla na ranču.

— Nemam ovdje svoje stvari — napomene Billy.

— Uzmi moje stvari. Tvoje ću poslati kad krene Parker.

— U redu.

— Onda, do viđenja.

— Do viđenja, Senjor.

Krenuše. Hiroviti je arizonski vjetroć mrsio prašinu što su je podigli. Senjor Johnson ih je gledao kako se smanjuju. S njima kao da je odlazila oduševlje-
nost negdašnjim načinom života. Dugo ga putovanje više nije moglo očarati kao nekoć. Postao je privržen kući.

— I to mi je drago — zaključi.

Vrtlozi se prašine razmaknuše. Jasno su se vidjela kola što su se njihala, kauboji koji su nemarno jahali i sjajna, gola leđa krda. Tada se opet sklopi nad

njima koprena. Međutim, niz vjetar, su slablašne i isprekidane, dopirale riječi pjesme Jima Lestera:

Sammy, ima stari kolt,
Al' više mu ne vrijedi,
Zbog toga se jadni Sammy
Neprestano jedi,
Jer taj kolt mu gađa više
Ili gađa niže,
Il' u ruci pomahnita
Kao kljuse kad se rita!

Senjor Johnson se okrene i podbode mamuzama svog poslušnog konja.

Senjor Buck Johnson je brzo jahao prema ranču, radostan zbog sretna rješenja svojih muka. Ranč se već vidio golim okom, udaljen nepunih deset milja. Dok je Senjor Johnson lijeno gledao kuće kako se svjetlucaju na suncu, s ranča se izdvoji neki sićušan lik i uputi prema njemu.

— Zanima me što ga goni! — začudi se Senjor Johnson. — I tko je to?

Lik se uporno približavao. Za pola sata je već bio tako blizu da se mogao raspoznati.

— Hej, pa to je Jed! — uzvikne Senjor i podbode konja. — Kako ti je moglo pasti na pamet da jašeš s takvom nogom? — zapita strogo kad se našao tako blizu da ga je predradnik mogao čuti.

— Ah, baš me briga za nogu! — izusti zadihano Parker okrenuvši konja. — Zena vam je pobjegla s Brentom Palmerom.

Punih deset sekundi nije se ni po čemu moglo zaključiti da ga je muž čuo, osim što je podigao uzde i dobro uvježbani konj se zaustavio.

— Što kažeš? — zapita napokon.

— Zena vam je pobjegla s Brentom Palmerom — ponovi Jed, gotovo nestrpljivo.

Opet zavlada duga šutnja.

— Kako znaš? — upita tada Senjor Johnson.

— Kako znam? Do vraga! Pa to se zbiva već mjesec dana. Sang ih je vidio kako odlaze. Odvezli su se lakim kolima. Čuo ih je kako se dogovaraju. Bojao se bilo što kazati dok nisu otišli. Maloprije sam to saznao. Nestali su prije dva sata. Vjerojatno su se uputili

prema najbližoj željezničkoj stanici. — Parker se vrpoljio nestrpljivo čekajući da se krene. — Gubitak vrijeme — reče uzrujano nepomičnom gazdi.

Johnsonovo se lice najednom zažari. Nagne se sa sedla, zgrabi Jeda za rame i umalo ga povuče s konja.

— Lažeš! — vikne. — Lažeš mi! To nije istina!

Parker se ne pokušao osloboditi bolna stiska. Njegove se smirene oči sretnu s gazdinim razjarenim pogledom.

— Kad bih barem lagao, Buck — reče žalosno. — Kad to, barem, ne bi bila istina. No, istina je.

Johnson zastenje, a glava mu klone na prsa. Konj zafrkće kad mu se čelik zabio u bokove i naglo jurnu, ispruživši glavu, raširivši nozdre i izbezumljeno zakolutavši očima. Krenu prema ranču ravno kao strijela. Jed je slijedio gazdu što je brže mogao.

Stigavši na ranč, zatekne gazdu kako mahnita po kući kao razjarena zvijer. Sang je još drhtao zbog žestoka i nesmiljena ispitivanja u kuhinji. Uokolo su ležale prevrnutе stolice. Estrellina je odjeća bila razbacana po sobi. Senjor Johnson je, ustanovivši da nedostaju različite stvari pronašao sasvim jasan dokaz da je bijeg unaprijed smišljen i konačan. Ipak, još se nadao; dokle god se nadao, sumnjao je, a demoni sumnje su ga tjerali u ludilo. Jed je stajao kraj vrata, prekrizivši ruke i prebacivši težinu na zdravu nogu, čekao je i pitao se kakav će biti slijedeći gazdin potez.

Napokon Senjoru Johnsonu padne na um nova pomisao te pritrči svom pisaćem stolu e da bi pretražio ladicu. No, to nije bilo potrebno jer na stolu je ležalo ono što je tražio: čekovna knjižica kojom je trebalo da se služi Estrella pri kupovanju robe kod Goodricha. Naglo je otvorio. Bila su istrgnuta dva čeka zajedno s talonom. Tada opazi pod stolom zgužvan plavkast papirić.

Izravna ga. Ček je glasio na donosio-ca, a potpisala ga je Estrella Johnson. Vrijedio je petnaest tisuća dolara. U sredini se nalazila velika mrlja od tinte koja bijaše i razlog odbacivanja tog čeka. Senjor Johnson odmah postane neobično i opasno miran.

— Mislim da si u pravu, Jed — reče svojim prirodnim glasom. — Otišla je s njim. Uzela je sa sobom svoje stvari i izvukla od Goodricha petnaest tisuća. Njoj zacijelo ne bi palo na pamet da ode baš u ovo doba mjeseca, kad rudari donose svoju zlatnu prašinu i Goodrich ima dovoljno gotovine. Ta je zamisao pala na pamet Palmeru. To se zbiva već mjesec dana, kažeš?

— Nisam mogao tvrditi ništa pouzdano, Buck — reče uznemireno Parker. — Sve se to najbolje zna tek onda kad se dogodi.

— Znam — složi se Buck Johnson. — Pripali mi cigaretu.

Nekoliko je trenutaka pušio, a onda ustane i protegne noge. Ubrzo se vrati iz druge sobe, noseći o boku stari sjajni kolt četrdeset i pet. Jed ga pogleda prilično zabrinuto. Nije ga moglo zavarati gazdino nehajno ponašanje; štoviše, znao je da je ono predznak opasnih obilježja Johnsonove čudi.

— Što namjeravaš Buck? — upita.

— Samo ću malo prošetati s konjićem, Jed.

— Da podem s tobom?

— Ne možeš kad te boli noga, Jed.

Glas nije dopuštao nikakvo protivljenje. Jed pročisti grlo.

— Ostavila je ovo za tebe — reče pruživši omot. — Taj soj žena uvijek piše.

— Svakako — složi se Senjor Johnson, nemarno gurnuvši pismo u džep. Napola izvuče kolt iz korica i ponovno ga spusti u njih. — Kad bok trija opet ovakva stvar, onda se osjećaš pravim muškarcem — napomene ravnodušno. Dok se predradnik još naslanjao na zid, nakrivivši glavu, on izađe.

V

Iako je tako naglo napustio sobu, Senjor Johnson nije odmah otvorio kućna vrata. Ponašao se veselo jer je bio Zapadnjak, no srce mu se natmuriilo. Obrve su mu gotovo napola prekrile oči.

Konj, zagrijan kratkom trkom, kopkao je kopitima, nestrpljivo čekajući da krene. Bilo je to lijepo grlo, skladno građeno, dubokih prsa, jedan od poto-

maka arapskih konja što ih je doveo još Pizzarro.

Međutim, Senjor Johnson je stajao nepomično kao stijena, a mozak mu bijaše posve ošamućen i prazan. Nehotice gurne nešto rukom i sruši na zemlju. Tupo spusti pogled i ugleda tu stvarčicu. Bila je to crna, naborana kugla, ispečena na suncu tako da je bila tvrda kao željezo... jedna od Estrellinih igračkica, krumpir koji je sirova koža svojom snagom stezanja posve zgnječila i iscijedila. Duž ograde se nalazio niz takvih predmeta. Senjor Johnson je imao dojam da se i njegovo srce ovako stiše u ognju patnje.

No, to padanje zgnječenog krumpira trglo ga je iz obamrlosti. Otвори vrata obora. Konj oduševljeno sagne glavu. Nije bio umoran, ali su njegove uzde visjele ravno na tle, za njega bijaše pitanje časti da tako stoji. O jabuci sedla, u omći, visio je laso, bez kojeg stočar ne ide nikamo, ali ga je Senjor Johnson u posljednje vrijeme rijetko upotrebljavao. Senjor Johnson rebaci uzde, uhvati se lijevom rukom za grivu, a desnom za jabuku sedla te lako uzjaše, pri čemu mu pomogne i konj, poskočivši. Tragovi su kotača vodili niz put, na jugozapad. Krenu za njima.

Zapravo, Senjor Johnson i nije bio načisto što će učiniti. Postupao je posve instinktivno.

Konj je odabrao korak koji mu je najbolje odgovarao. Prolazile su milje. Kada ih je prevalio sedam, ždrijebac malo uspori tempo. Senjor Johnson mu dopusti da predahne, a onda ga opet podbode.

U doba večere stigao je do prvog ranča. Ondje je malo prigrizao i zamijenio svog konja za drugog, svog miljenika koji se zvao Gumb. Dvojica ljudi koji su ga poslužili nisu postavljali nikakva pitanja.

— Je li prošla ovuda gospođa Johnson? — upita Senjor sa sedla.

— Jest, oko tri sata. Vozio ju je Brent Palmer. Kazala je da su se uputili u Willets u posjetu župnikovoj ženi. Mogli biste ih doći na »I u krugu«. Ondje će, naravno, provesti noć. Do viđenja.

Senjor Johnson je sada znao da se par kreće cestom. Ne boje se poljere.

Vjeruju da se on neće vratiti još nedjelju dana, a izjava o posjeti svećenikovoj ženi je ne samo uvjerljiva, već i prirodna. Račune je pomrsio Jed jer je pronicljiv i ima oči u glavi. Buck Johnson se oslobađao one početne ošamućenosti. Počinjao je misliti.

Noć bijaše vrlo tiha i vrlo tamna, a zvijezde vrlo sjajne svijetleći poput svijeća. Johnson se, jednolično galopirajući kroz tamu, sjećao one noći, isto tako tihe, isto tako mračne, isto tako zvjezdane, kad je iz svog uobičajenog života krenuo u nepoznat život sa ženom pored sebe, ženom čiji ga je lik, dok bi je gledao kako spava, činio »gotovo božanstvom«. Kratko se nasmiје.

Konj bijaše dobar, u stanju da prijeđe i dvostruko veću udaljenost od one koju je trebalo prevaliti te noći. Senjor Johnson je njime vješto upravljao. Zahvaljujući bogatom iskustvu i prirodnom instinktu, znao je kako brzo smije tjerati konja, a da ne prijeđe onu točku kad započinje prebrzo iscrpljivanje snage.

Pred zoru povuče uzde i pogleda oko sebe. Pustinja, do sada ispunjena tišućama tihih šumova i šuškanja što tvore noćnu tišinu, zaustavila je dah pripremajući se za čudo svitanja. Prostrala se teška poput olova mora i isto tako beživotna; duboko besvjesna, poput iscrpljena spavača. Nebo se nagnulo, zvijezde su blijedjele. Planine u daljini kao da su čekale. A onda, nezamjetno, one na istoku postadoše crnje i oštrije, dok su one na zapadu malo posvijetljele i izgubile jasnost svojih obrisa. Ta promjena bijaše ništa... i sve. Na jednom uzleti neka pustinjska ptica i zapjeva.

Senjor Johnson je gledao to čudo. Činilo mu se besmislenim, beskorisnim, okrutnim. Nestrpljivo uzdahnu i protrlja rukom oči.

Pustinja je posivjela s prvim svjetlom prije veličanstvenog izlaska sunca. Pri tom varavom svjetlu, oštre graničarske oči Senjora Johnsona razabraše neki predmet što se udaljavao. Predmet se za tren ocrta nasuprot obzorju i iščeznu. Odmah je naslutio da su to kola i da su upravo uronila u neko suho riječno korito.

Smjesta kroza nj prostruji život, kao da ga je udarila električna struja. Uzme laso, oslobodi omču i krenu onamo gdje je maloprije vidio kola.

Na vrhu strme, kratke obale zaustavi se iza grmlja i napregnu pogled; sreća mu je išla na ruku. Kola su se zaustavila i Brent Palmer je upravo palio vatricu, očito da skuha jutarnju kavu.

Senjor Johnson podbode mamuzama konja i, napola skližući, a napola padajući, spusti se niz strmu obalu od gline; nađe se baš iznad para.

Estrella vrisnu. Brent Palmer izvali kletvu i posegne za revolverom. Široka omča padne preko njega, odmah se čvrsto stegnu i priljubi mu ruke uz tijelo.

Krotitelj konja se, pošto ga je ždrijebac, naglo se okrenuvši već srušio, još očajnički otimao i pokušavao se osloboditi. Gumb je, vješt svim radovima s lasom, neprestano uzmicao, korak po korak, tako da je uže stalno bilo napeto; činio je to već stotinu puta kad bi se neko govedo otimalo kao što se sada otimao taj čovjek. Njegov gospodar skoči sa sedla i potrči. Gumb nastavi polako uzmicati. Uže ostane zategnuto. Omča se čvrsto stezala.

Brent Palmer se još i sada mahnito odupirao. Udarao je nogama, valjao se po zemlji, snažno trzao sputanim rukama i uvijek iznova nastojao izvući svoje snažno, mlado tijelo iz Johnsonova zahvata. No, sve bijaše uzalud. Za manje od jedne minute bio je čvrsto svezan. Gumb odmah popusti uže. Prašina se slegnu. Utišnu buka bitke. Opet se mogla čuti osamljena pustinjska ptica kako pjeva u svitanje.

U riječnom koritu

Senjor Johnson se mirno približi Estrelli koja je, za vrijeeme rvanja, pokazivala, uludo i izbezumljeno sav svoj strah. Ona ustuknu, prestrašeno raširivši oči i sklopivši ruke iza sebe, opet na rubu histerije.

— Što ćeš učiniti? — zapita neprirodnim glasom.

Ne dobije odgovor. Johnson posegne za njom i uhvati je za ruku.

A tada, kao da je intimnost tog dodira prodrla i kroz posljednje ostatke obamrlosti kojom je šok prekrrio emocije Bucka Johnsona, najednom je izbio njegov bijes svom svojom bezumnošću. Naglo ju je okrenuo potrbuške, kleknuo joj na leđa i kratkim komadom tvrda užeta, koje kauboji uvijek nose radi sputavanja stoke, svezao joj zglavke. Ustane dašćući, a crna mu se brada dizala i spuštala usporedo s dizanjem i spuštanjem širokih prsa.

Estrella je vrištala i vrištala sve dok joj muž nije zario lice u alkalij. Tada se zagrnula, zakašljala, počela hvatati zrak i jecati, gotovo luda od straha. Neprestano ga je preklinjala promuklim glasom, ali nije mogla dobiti nikakav odgovor, nikakvu potvrdu da je čuje. To je još više plašilo. Brent Palmer je kleo, uporno i obilato, no Johnson kao da nije ni njega čuo.

U duši Bucka Johnsona podigla se oluja. Dotaknuvši Estrellu, prvi put je shvatio što gubi. Ne radi se o ženi; nju prezire. Međutim, gubi snove! Izenada je sasvim shvatio što mu oni znače, uvidio kako se temeljito izmijenio sadržaj njegova života zbog snova u njegovoj duši. Novi je svijet nestao... a više ne postoji onaj stari, u koji bi se mogao vratiti.

Buck Johnson je zurio u tu katastrofu dok mu se nije zamutio pogled. Pa, to je užasno! Ničim nije zaslužio takvu sudbinu! Zašto ga nisu ostavili na miru u njegovu svijetu stoke i utrlih putova? Nekad je bio sretan. Njegov se mutan pogled zaustavi na uzrocima propasti.

Tada se napokon, u trenutku spoznaje da su ga prijevarom izmamili iz njegova života, njegove sreće, njegova prava na ugođe, rasplamsa svom snagom njegov gnjev. Brent Palmer je ležao na zemlji i znalački ga kleo. Taj čovjek je krivac; taj čovjek je sada u njegovim rukama! Može mu se osvetiti. Kako?

I Estrella leži pred njim, skrupčana i bespomoćna. I ona je krivac! Može joj se osvetiti. Kako?

Nije prozborio ni riječ, ne odgovori ni na Estrelline molbe da se prekine ta neizvjesnost iako su one već izazivale sažaljenje, ni na neprekidnu bujicu

psovki i napada iz usta Brenta Palmera. Takve su stvari bile daleko ispod njega. Srce mu se stezalo od ogorčenosti, srdžbe i očajja. Sjeti se onog čudnog niza krumpira, obavijenih neštavljenom kožom, na vrhu dvorišne ograde, od kojih su neki svježiji i okrugli, neki se cijede zbog stezanja sirove kože, a neki su crni, smežurani i vrlo sitni. Oči mu bljesnu, uzbuđeno i mahnito.

...

Sirova koža

Najprije ispregnu konje i pusti ih. Tada, budući da je već u ranoj mladosti upoznao indijanski način ratovanja, odvuče Palmera do kotača i priveže ga tako čvrsto da se nije mogao otkotrljati. Jer, premda je krotitelj konjâ bio solidno svezan, ipak je postojala mogućnost da se odvuče do nekog oštrog kamena i pokuša njime presjeći uže oko zglavaka. Prema Estrelli se muž ponašao prezrivo. Samo je sponama oko zglavaka dodao spone oko gležnjeva.

Nehajno užaše Gumba i ode ostavivši njih dvoje. Estrella se posve iscrpila. Više nije bila sposobna ni za kakve emocije. Čvrsto sklopivši oči, drhtavo je i duboko udisala zrak i izdisala ga, šapućući Stvoriteljevo ime.

Brent Palmer, naprotiv, još nije bio poražen. Maloprije je očekivao da će ga Johnson hladnokrvno ustrijeliti. Sada nije znao što treba očekivati. Prkosno skupivši crne, ravne obrve, sipao je kletve za Johnsonom koji se udaljavao.

Johnson, međutim, nije obraćao nikakvu pažnju na njega. Imao je svoj cilj. Izjahavši iz suhog korita, pažljivo pogleda krajolik, sada obojen živahnim zrakama sunca na izlasku. Njegove su napola sužene oči zamjećivale svaku izraslinu u ravnici i odmah je razabirao gdje su travurine, gdje grmlje ili kaktusi. Skrenu Gumba, u laganu galopu, prema pojasu trave.

Ubrzo se mogla jasno vidjeti stoka. Gumb načuli uši. Poznao je stoku. Produži oprezno, visoko dižući mala kopita kako bi izbjegao napola skrivena neravnine na tlu i nisko raslinje, pitajući se da li će morati govedo vući lasom ili ga progoniti. Kad se jahač približio na stotinu stopa, goveda kre-

nuše. Gumb odmah shvati da ih treba goniti. Nad glavom mu se nije vitlao laso, pa potrči što je brže mogao kako bi presjekao put stadu. No, jahač ga koljenom i uzdom prisili da skrene prema stoci. Uskoro je, na svoje iznenađenje, trčao uz jedno veliko govedo. On nije nikada lovio bizone... ali Buck Johnson jest.

Zagrmi jednom kolt četrdeset pet, pa još jednom. Govedo posrne, poklekne, digne se i napokon zaustavi, dok mu je iz nozdrrva tekla krv. Stropošta se na bok... mrtvo.

Senjor Johnson odmah sjaše i počne mu metodično guliti kožu. To nije bilo lako, jer nije mogao objesiti strvinu niti je okretati s boka na bok. Ipak, bio je vješt tome i dobro je obavio posao. Dva-tri puta je, čak, uhvatio sebe kako se napreže i više nego što je potrebno, samo da se uz unutrašnju stranu kože ne bi zadržali tanki komadi mesa. Smrknuto se osmjehe i povuče kožu.

Pošto je oderao kožu, odreže s njena ruba dugačku, usku traku. Njome sveže ostalo i napravi čvrst zavežljaj, priveže ga iza sedla i užjaše. Vratila se u suho korito.

Estrella je još ležala sklopljenih očiju. Brent Palmer naglo digne pogled. Opazi svježju kožu. Na licu mu se odrazi čuđenje.

Johnson grubo odveže svog neprijatelja od kotača i odvuče ga do žene. Omota slobodan kraj lasa oko njih i čvrsto ih sveže jedno uz drugo. Estrella nastavi jadikovati, izvan sebe od straha.

— Što ćeš sada učiniti, đavole? — zapita Palmer, ali ne dobije odgovor.

Buck Johnson raširi na tlu sirovu kožu. Upotrijebivši svoju ogromnu snagu, odnese na nju njih dvoje, svezane zajedno poput kakve bale sukna, i položi ih na njenu hladnu površinu. Prebaci preko njih rubove kože i tada ih počne omatati onom trakom što ju je ranije odrezao.

Ni to nije bilo nimalo lako. Brent Palmer je napokon shvatio što se sprema. Očajnički se previjao i zapje-nio nižući kletvu za kletvom. Čudan se smotak kotrljao amo-tamo. Međutim,

Johnson je, koristeći svoj položaj, neumoljivo stezao traku.

A, onda, sasvim iznenada, krotitelj konjâ prestane psovati i počne moljati, ne život — već smrt.

— Zaboga, ustrijeli me! — uzvikne pod zagušljivim naborima sirove kože. — Ako imaš i trun srca, ustrijeli me! Ne ostavljaj me da me zdrobe ta kliješta. To ne bi učinio ni šugavu psu. Ni Indijanac to ne bi učinio, Buck. To je šala, zar ne? Nemoj otići i ostaviti me, Buck. Ja sam ti učinio svinjariju. Izvadi mi srce, ako želiš; neću kazati ni riječ, ali ne ostavljaj me ovdje na suncu...

Njegov glas se izgubio u prodornu kriku kad je Estrella došla k sebi i shvatila što se zbiva. Sirova je koža za nju uvijek imala neki okultan čar i odvratnost. Nikad je nije mogla dodirnuti da se ne naježi, ali je istodobno osjećala i neodoljivu želju da eksperimentira s njom. Užas njene sudbine potpuno je razotkrio sve one nejasne i zlokojne strepnje koje ranije nije mogla shvatiti.

Zora je prolića svoj sjaj već prema zapadu. Dan bijaše na pragu. U pustinji povjetarci započeše svoju igru; već su dizali uspravne stupove prašine. Kroz usjek među planinama probije se prva duga sunčeva zraka, zatreperi u zraku prožetu česticama prašine i prosu toplinu po sirovoj koži. Senjor Johnson se trgnu iz svoje sumornosti i prvi put progovori.

— Evo vam, vrag vas odnio! — reče. — Sada ćete, valjda, biti dovoljno blizu jedno uz drugo!

Okrene se da potraži svoga konja.

Pustinja

Gumb je bio miljenik Senjora Johnsona, s posebnim povlasticama. Nikada nije ostavio svog gospodara na cjedilu pa mu se stoga dopuštalo više nego ostalim konjima. Sada je, umjesto da ostane ondje gdje je bio »privezan za zemlju«, odlutao iz suhog riječnog korita do vrha obale, gdje je postojala mogućnost da nađe nekoliko busena trave. Buck Johnson se uzvère, uz strmu šumovitu obalu tražeći ga.

Konj je stajao nepunih deset stopa od njega. Kad se iznenada pojavio gazda, samo je podigao glavu, ni ne pokušavši da se udalji, a iz gubice mu je virio čuperak trave. Buck Johnson samopouzđano pođe prema njemu, potraživši u džepu kocku šećera kojom je običavao ugoditi Gumbovim izbirljivim nepcima. Pod rukom mu se nađe Estrellino pismo. Izvuče ga i otvori.

»Dragi Buck«, pisalo je, »ja odlazim. Pokušala sam biti dobra, ali ne mogu. Suviše sam osamljena. Bojim se konjâ i stoke, i ljudi, i pustinje. Mrzim sve to. Pokušala sam Ti objasniti kako se osjećam, ali Ti kao da to nisi mogao uvidjeti. Znam da mi nećeš oprostiti, ali ovdje bih poludjela. Već sada sam napola luda. Vjerojatno misliš da sam zla žena, no nisam. Nećeš to vjerovati. Ipak, istina je. Pustinja bi svakoga učinila zlim. Ne shvaćam kako to Ti možeš izdržati. Bio si dobar prema meni i ja sam iskreno nastojala da sve bude u redu, ali uzalud. Ovaj je kraj grozan. Nisam smjela doći ovamo. Zao mi je što ćeš pomisliti da sam zla žena, jer mi se sviđaš i divim Ti se, ali ništa, baš ništa me više ne može zadržati ovdje.« Potpisala se kao Estrella Sands, svojim djevojačkim prezimeom.

Buck Johnson je zurio u papir mnogo, duže nego što mu je bilo potrebno da upije značenje riječi. Njegova osjetila, izoštrjena napetošću za proteklih šestnaest sati, nastojala su proniknuti u tajanstvenu mijenu što se događala u njemu. Rečenice iz pisma bijahu prilično suhoparne, ali su njegovu biću saopćavale nešto bitno. Nije mogao spoznati što.

Izenada podigne pogled.

Pred njim je ležala pustinja, ali pustinja koja se odjednom i čudnovato izmijenila, pustinja kakvu još nikada nije vidio. Pružala se miljama i miljama pred njim, vruća, suha, zagušljiva, beživotna. Osudno je raslinje posivjelo od alkalijske prašine. Žega je lebdjela u zraku poput nekakva zastora. Na suncu su se ispružili gušteri odvratna izgleda. Ispod jednog se grma izvlačila čegrtuša, ljigava i odbojna. Na vjetru je klopao suh kostur nekog goveda kojem se pergamentna koža zategla preko rebara. Tu i tamo su grebeni

bestidno pokazivali velik broj kostura, otkrivajući tvrdi, okrutnu nebu golotinju zemlje. Vjetar kao da je opipljivo donosio žeđ, delirij, smrt; groznu, nepobjedivu, jezivu.

Pustinja je pokazivala svoje zube i vrebala poput bijesne zvijeri. Čovječje se srce prestrašeno stezalo pred njom.

Buck Johnson je netremice gledao, sjećajući se rečenica iz pisma, sjećajući se riječi svog predradnika Jeda Parkera. »Suviše sam osamljena«, »bojim se,« »mrzim sve to,« »ovdje bih poludjela,« »pustinja bi svakoga učinila zlim,« »ovaj kraj je grozan.« Zatim zamišljen glas starog stočara: »Pitam se da li će joj se svidjeti ovaj kraj.« Te su se riječi neprestano ponavljale, a kao refren uvijek je stizao njegov samopouzdan odgovor: »Hoće li joj se svidjeti ovaj kraj? Naravno, hoće! A zašto ne bi?«

Tada se sjeti ljeta koje je upravo prošlo i žene koja nije bila čangrizava. Oživješe mu u sjećanju neke njene napomene, napomene čije značenje nije tada shvaćao, ali koje su, to mu je sada bilo jasno, vpile i očajnički nastojale prodrijeti do njegova razuma. On je poznavao svoju pustinju. Nije upoznao i njenu.

Naglo kriknuvši, Buck Johnson se počne vraćati u suho korito. Gumb ga je slijedio, pomalo znatiželjan, uvjeren da ga je gazda maloprije htio uzjahati.

Johnson sklizne niz strminu, samouvjeren, bez oklijevanja, siguran u sebe. Ispruživši se, gipkih koraka i bistrih očiju, priđe prestrašenom, bez-

obličnom zamotku koji je sada nepomično ležao na ravnoj površini alkalija.

Brent Palmer je smrknuo ušutio, ali je Estrella još jecala. Rančer izvuče nož i prereže kožnatu traku. Vlažna svježa koža odmah se odmota i otkrije dvoje svezanih. Buck Johnson se sagne i dodirne ženino rame.

— Estrella — reče nježno.

Ona naglo progleda i zagleda se u njegove oči, potpuno zapanjena njegovim povratkom.

— Estrella — ponovi on — koliko ti je godina?

Ona priguši jecaj, nesposobna da shvati smisao njegova pitanja. — Koliko ti je godina, Estrella? — ponovi on opet.

— Dvadeset jedna — prostenje ona napokon.

— O! — reče on.

Stajao je za tren duboko zamišljen, a onda počne metodično, bez žurbe, rezati spona što su spajale dvoje na koži.

Kad ih je oboje posve oslobodio, stajao je još tren, držeći nož u ruci, i gledao ih. Tada skoči u sedlo i odjaše niz usko korito; tamo gdje se proširivalo, prijeđe u prostranu ravnici. Vjetar je odnosio konju ispod kopita alkaljsku prašinu. Bio je sve manji i manji, penjući se i spuštajući, penjući se i spuštajući u jednoličnom kaubojskom galopu. Za tren ga zakloni koprena vrućeg zraka, ali se ponovno pojavi. Sakrije ga fatamorgana, ali izroni s njene druge strane. Tada, najednom, iščeznu. Progutala ga je pustinja.

K R A J

za 7 dana:

METT NICOLS

LOV NA WILMORA
